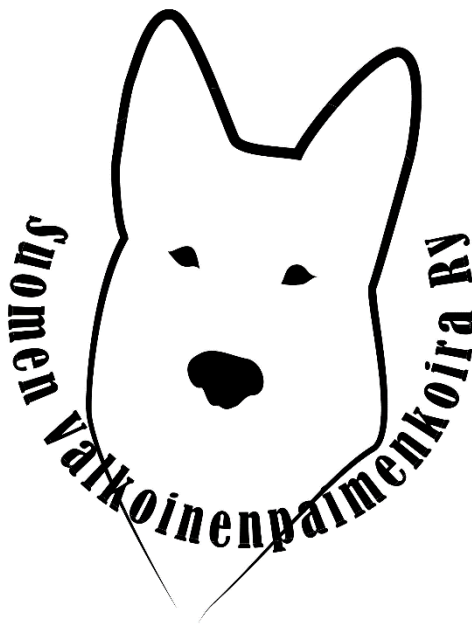

UUSI JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2023-2027

Valkoinenpaimenkoira

27. SYYSKUUTA 2022

SUOMEN VALKOINENPAIMENKOIRA – FINLANDS VIT HERDEHUND RY

Jalostuksen tavoiteohjelman sisältö

Sisällys

1.	YHTEENVETO	3
2.	RODUN TAUSTA.....	5
3.	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4.	RODUN NYKYTILANNE	7
4.1.	Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	7
4.1.1	Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2	Jalostuspohja.....	10
4.1.3	Rodun populaatiot muissa maissa	14
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	15
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	16
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	16
4.2.2	Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	16
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai	17
	käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	17
4.2.4	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	17
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet	25
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	34
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	35
4.3	Terveys ja lisääntyminen.....	36
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	36
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	43
4.3.3	Lisääntyminen	51
4.3.4	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	52
4.3.5	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	52
4.4	Ulkomuoto	53
4.4.1	Rotumääritelmä	53
4.4.2	Näyttelyt ja jalostustarkastukset	55
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	55
4.4.4	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	56

5	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	56
5.1	Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	56
5.2	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	61
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	62
6.1	Jalostuksen tavoitteet	62
6.2	Suosituksset jalostuskoirille ja yhdistelmille	63
6.3	Rotuyhdistyksen toimenpiteet.....	65
6.4	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	66
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	67
7	LÄHTEET	68
8	LIITTEET	68

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Rotumääritelmä luonnehtii valkoisenpaimenkoiran perhe- ja seurakoiraksi, joka on samalla myös harrastus- ja työkoira. Viittaus työkoiraominaisuuksiin on melko epämääräinen, mutta valkoisenpaimenkoira sopii monenlaisiin kevyempiin harrasteisiin aktiivisen ja oppivaisen luonteensa myötä. Valkoisellapaimenkoiralla ei ole rotuna erityistä hyötykäyttötarkoitusta, eikä rodunjalostusta ole toteutettu minkään hyötykäyttöalueen ominaisuuksia tietoisesti hakien tai vaalien.

Ihanteellisimmillaan valkoisenpaimenkoira on eloisa, valpas, avoin ja ihmisystävällinen. Valkoisennpaimenkoiran tulisi myös olla helposti koulutettava, palvelualtis ja isäntäänsä kiintynyt. Valkoisennpaimenkoira ei koskaan saa olla pelokas tai aiheettomasti vihainen.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
50 % vuosittain syntyneistä koirista suorittaa luonnetestin, MH-luonnekuvauksen tai jalostustarkastuksen käyttäytymisosiön. - Äänialttiiksi tai -aroiksi testattuja koiria ei käytetä jalostuksessa. - Koirien ei-toivottu (esim. väistäminen) käyttäytyminen huomioidaan myös näyttelyarvosteluissa.	- PEVISA-ohjelman mukaisesti jalostukseen käytettävän koiran tulee olla luonnetestattu tai MH-luonnekuvattu. Näiden sijasta voidaan hyväksyä myös koulutustunnus 1- luokassa palveluskoirakokeessa tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A). - Jalostustarkastuksen käyttäytymisosiö otetaan rodulle käyttöön. Sen liittämistä PEVISA-ohjelmaan mietitään, kun kertyy kokemusta arvioinnin soveltuvuudesta rodulle. - Yhdistys järjestää luonnetestejä, joissa etusija on rodulla.

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
- Yli 60 % vuosittain syntyneistä koirista lausutaan lonkkien, kyynärien ja LTV:n osalta sekä tulokset pysyvät vähintään nykyisellä tasolla. - Etsitään keinoja, kuinka epäviralliset silmädiagnoosit (esim. pannus) saadaan virallisiksi silmälausunnoiksi ja näkyville jalostustietokantaan. - Tilannekuva muista sairauksista, kuten autoimmuunisairaudet, joita jalostustietokantaan ei merkitä.	- PEVISA-ohjelman mukaisesti pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu lonkkanivel-, kyynärnivel- ja LTV-lausunto. (ks. PEVISA:n ja jalostussuosituksen raja-arvot). - Kannustetaan yhdessä kasvattajien kanssa kaikkia koiranomistajia luustokuvauttamaan ja silmätarkastamaan koiransa. - Kasvattaja- ja omistajakyselyt terveystilanteen kartoittamiseksi.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
- Astumiset tapahtuvat luonnollisesti. - Pitkittyneet synnytykset ja polttoheikkoudet eivät lisäänty, eikä sektioiden osuus nouse.	- Koulutus ja tiedotus - Pentueseurannan kehittäminen

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
- Säilytetään liioittelematon rakenne. - Kivespuutosten vähentäminen alle 20 %:iin.	- Pidetään ulkomuototuomareita kouluttava rotujärjestö ja tuomarikoulutusten materiaali ajan tasalla, mihin rodun rakenteessa on tarpeen kiinnittää huomiota. - Kiinnitetään kasvattajien huomiota kivespuutoksellisten urosten suureen osuuteen rodussa. Pyritään vähentämään kivespuutosten määrää mm. ohjaamalla kasvattajia käyttämään jalostuksessa uroksia, joilla on riittävän ajoissa laskeutuneet (< 6 vk) molemmat kivekset sekä huomioimaan kivespuutosten esiintyminen laajemmin suvussa.

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Mietitään keinoja rodun käyttöominaisuuksien, kuten toimintakyvyn ja taisteluhaluun lisäämiseksi rodussa.	- Luonnetestien tiedon lisäksi tilannekartoitus esim. omistajille suunnatulla kyselyllä. - Asiantuntijakoulutukset

Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Kartoitetaan kotimaisen populaation nykytilanne (monimuotoisuus, sukusiitos, jalostuspohja).	Selvitetään, löytyisikö sopiva asiantuntijayritys, josta voitaisiin tilata rodun suomalaisesta populaatiosta ja jalostuspohjan laajuudesta suuntaa antava selvitys.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Pentueen rekisteröintiehtona on 1.1.2018 alkaen:

- Pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu lonkkanivel-, kyynärnivel- ja LTV-lausunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Lonkka- ja kyynärniveldysplasian aste C ja kyynärniveldysplasian aste 1. C-lonkkaiselle koiralle pitää käyttää A-lonkkaista parituskumppania tai vaihtoehtoisesti yhdistelmän lonkkanivelten BLUP-indeksien keskiarvon tulee olla vähintään 101. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi.
- Koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 45 pentua, viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
- Koiran tulee astutushetkellä olla luonnetestattu tai MH-luonnekuvattu. Keskeytettyä tulosta ei hyväksytä. Luonnetestin tai MH-kuvauksen sijasta voidaan hyväksyä myös koulutustunnus 1-luokassa palveluskoirakokeessa tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A).
- Ohjelma on voimassa 1.1.2023 – 31.12.2027.

Huomioitavaa on, että PEVISA-ehtojen tulee täyttyä ja kaikkien tulosten olla voimassa astutushetkellä.

Ulkomaisia koiria koskeva pysyvä poikkeuslupa: Poikkeuslupa koskee uroksilla kahden pentueen ja nartulla yhden pentueen rekisteröintiä, minkä jälkeen koirien tulee täyttää rodun PEVISA-ehdot. Ulkomaisella jalostuslainaan tuodulla nartulla tarkoitetaan narttua, jonka omistaja/omistajat asuvat ulkomailla ja jonka jalostusoikeus on luovutettu Suomessa asuvalle henkilölle. Jalostuslainaan tuotavan nartun on täytettävä yleiset koirarekisterissä olevat ehdot, mm. nartun tulee olla täyttännyt 18 kk ja sillä on korkeintaan neljä aikaisempaa pentuetta.

2. RODUN TAUSTA

Valkoisempaimenkoiran historia kulkee käsi kädessä saksanpaimenkoirarodun historian kanssa. Saksanpaimenkoirarodun ”isä” Max E Von Stephanitz (1864–1936) on siis myös valkoinenpaimenkoirarodun luoja. Rodun historia alkaa 1800-luvun lopulta, kun ensimmäiset saksalaisille roduille järjestetyt näyttelyt pidettiin. Saksanpaimenkoirien kantakoiran Hektor Linksrheimin (joka nimettiin uudelleen Horand Von Grafrath’ksi, kun Von Stephanitz perusti Grafrath – kennelinsä) isoisä oli valkoinen koira Greif. Tämän takia Hektor-Horand periytti valkoista väriä, joten siitä tuli myös valkoinenpaimenkoirarodun esi-isä. Horand jätti useita jälkeläisiä, joista mm. sen poika Hektor of Swabia tuli lähes valkoisesta linjasta. Berno of the Sea-meadow synt. 1913, myös Horandin jälkeläinen, rekisteröitiin ensimmäisenä valkoisena saksanpaimenkoirana rotukirjaan.

USA:han ensimmäiset koirat vietiin Euroopasta vuonna 1912 Ann Tracyn toimesta. Ann Tracyn koira oli Greifin sukulainen ja hänen kennelissään syntyi valkoisia pentuja. Vuonna 1917 ensimmäiset hänen kennelinsä kasvattamat valkoisetpaimenkoirat rekisteröitiin American Kennel Clubin (AKC) toimesta valkoisiksi saksanpaimenkoiriksi. Rotu tuli yhä suosituimmaksi USA:ssa, mutta 1960-luvulla saksanpaimenkoirien ja valkoistenpaimenkoirien kasvattajien välille syntyi epäsuopua USA:ssa. Saksanpaimenkoiran geneettiset ongelmat, erityisesti turkin muuttuminen haaleammaksi, säilytettiin valkoistenpaimenkoirien niskaan. Tilanne kärjistyi siihen, että vuonna 1968 valkoinenpaimenkoira suljettiin pois näyttelyistä USA:ssa A.K.C.:n ja Saksanpaimenkoira Klubin toimesta. Vuonna 1969

valkoistenpaimenkoirien harrastajat perustivat USA:ssa Valkoinenpaimenkoira Klubin (White Shepherd Club). Rotu levisi myös Kanadaan ja Meksikoon.

Euroopassa valkoinen väri kiellettiin virheellisenä saksanpaimenkoirilla vuonna 1933 ja 1960-luvulla, Englantia lukuun ottamatta, valkoisipaimenkoiria ei enää löytynyt Euroopasta. Kiinnostus rotuun heräsi uudelleen 1970-luvun alkupuolella, jolloin rotu tuotiin takaisin Sveitsiin. Sveitsin kantakirjaan oli rekisteröity 5.3.1966 Yhdysvalloissa syntynyt uros "Lobo" jo ennen kuin valkoinen väri poistettiin siellä saksanpaimenkoiran rotumääritelmästä. Lobon jälkeläiset lisäsivät vähitellen kantaa yhdessä Yhdysvalloista ja Kanadasta tuotujen valkoistenpaimenkoirien kanssa. Koiria tuotiin myös Tanskaan, Saksaan ja Hollantiin.

Valkoinenpaimenkoira on saksanpaimenkoirakannasta lähtöisin ja värin perusteella jalostettu omaksi rodukseen. Rotu on tunnustettu Sveitsissä vuodesta 1991 lähtien nimellä Berger Blanc Suisse. Useat muut maat seurasivat esimerkkiä ja rekisteröivät valkoisenpaimenkoiran kansallisesti hyväksyttynä rotuna. FCI hyväksyi valkoisenpaimenkoiran (Berger Blanc Suisse / White Swiss Shepherd dog) vuonna 2002 viralliseksi roduksi (Nro 347) ja valkoinenpaimenkoira kuuluu nykyisin FCI-ryhmään 1: lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsiläiset karjakoirat).

Suomessa ensimmäiset pentueet syntyivät jo vuonna 1999, mutta ne rekisteröitiin vielä valkoisina saksanpaimenkoirina. Myöhemmin nämä koirat on siirretty Kennelliiton rekisteriin valkoisiksipaimenkoiriksi rotuunoton kautta. Ensimmäinen suoraan valkoisenapaimenkoirana rekisteröity pentue rekisteröitiin heti sen tultua Suomen Kennelliitossa mahdolliseksi vuonna 2001.

Valkoinenpaimenkoira on vakiinnuttanut asemansa melko suosittuna ja monipuolisena rotuna koko Euroopassa, mutta esimerkiksi USA:ssa rotua ei ole vielä tunnustettu AKC:n toimesta vaan yksilöt rekisteröidään valkoisina saksanpaimenkoirina tai muihin rekistereihin, jotka eivät ole FCI:n tunnustamia.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Rodun rotuyhdistyksenä toimii Suomen valkoinenpaimenkoira - Finlands vit herdehund ry, joka on perustettu 19.10.2001. Toiminta-alueena on koko maa. Yhdistys on rotujärjestönsä Suomen Seurakoirayhdistys ry:n jäsenyhdistys vuodesta 2002. Kennelliiton hallitus hyväksyi päätöksellään 18.8.2022 Suomen valkoinenpaimenkoira ry:lle rotuyhdistyksen statuksen. Aiemmin yhdistys toimi rotukerhona. Suomen valkoinenpaimenkoira – Finlands vit herdehund ry:n jäsenmäärä kesällä 2022 on noin 400 henkilöä.

Valkoisepaimenkoiran jalostusorganisaationa toimii rotuyhdistyksen hallituksen alaisena jalostustoimikunta, joka koostuu puheenjohtajasta ja 3 tai useammasta jäsenestä. Jalostustoimikuntaan pyritään saamaan mukaan genetiikan asiantuntijoita ja asiaan perehtyneitä ihmisiä. Jalostustoimikunnan ulkopuolelta käytetään asiantuntijoita tarvittaessa. Jalostustoimikunnan nimeää yhdistyksen hallitus ja kausi kestää neljä vuotta.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on toimia neuvoa antavana, ohjaavana ja rodun jalostuksellisiin kysymyksiin paneutuvana elimenä. Jalostusneuvonnan tulee olla puolueetonta, ainoastaan rodun parasta tarkoittavaa ja ottaa huomioon koko käytettävissä oleva koirakanta. Jalostustoimikunnan toiminta perustuu suurelta osin kasvattajan antamiin tietoihin ja toivomuksiin. Jalostustoimikunta tarjoaa jalostusneuvontaa ja antaa kysyttäessä lausunnon suunnitellun yhdistelmän toteuttamiseen vaikuttavista tekijöistä sekä siihen mahdollisesti sisältyvistä riskeistä, mutta jalostustoimikunta ei vastaa kasvattajan jalostusvalinnoista. Jalostustoimikunta pyrkii aktivoimaan yhdistyksen jäseniä tutkituttamaan koirien terveyttä sekä testaamaan koiriensa luonne- ja käyttöominaisuuksia.

Jalostustoimikunta antaa tarvittaessa myös tietoa astutuksesta, synnytyksestä, pentujen rekisteröinnistä yms. sekä antaa ohjeita pentujen luovutuksesta.

Jalostustoimikunta kerää ja tilastoi tietoa, joka liittyy valkoistenpaimenkoirien jalostustyöhön:

- pentuseuranta
- viralliset terveystutkimustulokset
- rekisteröinnit
- muut koirien omistajilta saadut dokumentit tutkimustuloksista yms.
- luonnetestitulokset
- muiden maiden kasvattajien kautta saadut tiedot perinnöllisistä sairauksista rodussa
- JTO-seuranta

Jalostustoimikunta kirjoittaa yhdistyksen lehteen jalostusaiheisia artikkeleita ja pyrkii järjestämään vuosittain kasvattaja-/harrastajapäivän, jossa on luentoja erilaisista jalostus- ja/tai harrastusaiheista. Toimikunta tiedottaa rodun kasvattajia terveystilanteen muutoksista. Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu jalostuksen tavoiteohjelman laadinta ja ylläpito.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Valkoisipaimenkoiria on kasvatettu varsin laajasti sekä Euroopassa että Pohjois-Amerikassa jo kauan ennen FCI:n tekemää rodun virallistamista vuonna 2002. Rodun saatua virallinen asema kaikissa FCI-maissa, näiden kansallisiin rekistereihin merkityt koirat siirrettiin useimmissa tapauksissa suoraan FCI:n alaisiin rekistereihin. Kuitenkin monissa maissa on edelleen olemassa useita, keskenään kilpailevia rotuyhdistyksiä, joista vain osa on FCI:n hyväksymiä. Tällainen tilanne on esimerkiksi Saksassa, yhdessä rodun eurooppalaisista valtakunnista. Valkoisiksi saksanpaimenkoiriksi rekisteröityjen koirien rekisteröinti uudelleen valkoisiksi paimenkoiriksi on kielletty rodun nykyisen kantamaan Sveitsin toimesta, mutta rotukirjat ovat vielä muutamissa maissa avoinna rotuunottoineen. Suomen Kennelliitto lopetti viralliset rotuunotot vuonna 2007, mutta nykyisin käynnissä on niin sanottu siirtymäaika, jonka aikana valkoisipaimenkoiria otetaan edelleen rotuun virallisten rekistereiden ulkopuolelta, jos koiralla on todistettavasti kolme valkoista sukupolvea takanaan, jossa ei ole rekisteröityjä valkoisia saksanpaimenkoiria.

Alkuperäinen, useiden Euroopan maiden kansallisiin rekistereihin ennen FCI:n tunnustusta merkitty valkoinenpaimenkoirakanta periytyy lähes kokonaan ainoastaan kahdeksaan eri koiraan. Uusien tuontien ja rotuunottojen myötä tuo kanta on hieman laajentunut, mutta yhä voidaan todeta koko keskieurooppalaisen kannan olevan geneettisesti hyvin pieni ja lähes kaikki koirat ovat varsin läheistä sukua keskenään. Uusien verilinjojen saanti rotuunottojen kautta olisikin edelleen hyvin tärkeää rodun tulevaisuuden kannalta maailmanlaajuisesti.

Ensimmäiset valkoisetpaimenkoirat rekisteröitiin Suomessa vuonna 2001, heti sen tultua mahdolliseksi Suomen Kennelliitossa. Nämä koirat olivat tulleet maahan jo aiemmin mm. Yhdysvalloista, jossa ne oli rekisteröity valkoisina saksanpaimenkoirina. Ensimmäinen Suomessa rekisteröity valkoisenpaimenkoiran pentue syntyi heti samana vuonna FCI:n tunnustettua rodun vuonna 2002. Tämän jälkeen valkoisenpaimenkoiran suosio lähti voimakkaaseen kasvuun Suomessa. Aiempina vuosina koirien tuonti oli suurinta erityisesti Ruotsista, Alankomaista ja Saksasta, joitakin myös Yhdysvalloista. Nykyisin tuonti keskittyy lähinnä Euroopan maihin. Vuoden 2014 lopulla tuontiohjeistus

yhtenäistyi EU:n alueella ja Suomessa on tällä hetkellä käytössä sääntö, että rabiesrokotusta ei vaadita alle 12-viikkoiselta pennulta EU-alueelta tuotaessa. 9.9.2022 Suomeen on rekisteröity 5019 valkoistapaimenkoiraa.

Tuonti maista, joissa FCI:n hyväksymä rekisteröintiviranomainen ei tunnusta valkoistapaimenkoiraa, kuten Yhdysvallat, on tyrehtynyt täysin.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Monimuotoisuus - MMT Katariina Mäki

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia, erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin.

Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

Sukusiitos - MMT Katariina Mäki

Tietoa sukusiitoksesta Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten

resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla 12 sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Taulukko 1: Rekisteröintien vuositilasto 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Pennut (kotimaiset)	357	246	263	243	251	222	271	243	193	221
Tuonnit	14	18	19	16	16	13	26	26	21	20
Rekisteröinnit yht.	371	264	282	259	267	235	297	269	214	241
Pentueet	53	38	38	38	37	33	43	35	30	35
Pentuekoko	6,7	6,5	6,9	6,4	6,8	6,7	6,3	6,9	6,4	6,3
Kasvattajat	37	24	26	29	32	29	38	29	22	31
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	37	30	34	34	31	27	39	29	23	25
- kotimaiset	19	19	14	19	15	20	21	16	14	11
- tuonnit	9	2	5	7	7	3	14	8	7	11
- ulkomaiset	9	9	15	8	9	4	4	5	2	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 8kk	4v 7kk	4v 7kk	5v	4v 10kk	5v 2kk	4v 10kk	3v 11kk	4v 4kk	4v 3kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	52	38	38	37	37	33	42	34	29	35
- kotimaiset	41	32	26	27	26	26	33	28	25	25
- tuonnit	11	6	12	10	11	7	9	6	4	10
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1kk	4v 3kk	3v10kk	4v 4kk	4v	4v 8kk	4v 4kk	4v 4kk	4v 2kk	4v 9kk
Isoisät	65	53	55	57	55	46	55	48	38	48
Isoäidit	68	55	62	62	58	50	63	49	44	50
Sukusiitosprosentti	1,01%	1,07%	0,90%	0,27%	0,44%	0,56%	0,96%	0,27%	0,14%	0,55%

Taulukossa 1 on esitetty valkoisenpaimenkoiran rekisteröintimäärät Suomessa vuosina 2012–2021.

Syntyneiden pentujen määrä on ollut jo pidempään vakiintunut vuositasolla 200–300 pentuun. Korona-aikana valkoisenpaimenkoiran kysyntä kasvoi huomattavasti ja vuonna 2021 syntyneiden pentujen määrä nousi rodun historian suurimmaksi, rekisteröintivuoden mukaan tarkasteltuna toiseksi suurimmaksi. Tuontikoirien määrä on vakiintunut viime vuosina vajaaseen 20 rekisteröityyn yksilöön. Kaikkia tuontikoiria ei välttämättä ole rekisteröity Suomen Kennelliiton rekisteriin, jos ne ovat muuttaneet kotikoiriksi tai esimerkiksi jalostuskelpoisuus ei ole täyttynyt.

Valkoisenpaimenkoiran sukusiitosprosentti näyttää olevan kohoamassa ja vaatii tulevaisuudessa seurantaa. Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä laskettu sukusiitosprosentti on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Todellinen sukusiitosprosentti on rodussa kuitenkin huomattavasti korkeampi ja aiheuttaa huolta rodun tulevaisuudesta maailmanlaajuisesti.

Urosten ja narttujen keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on hyväksyttävällä tasolla.

Keskimääräinen pentuekoko on vakiintunut keskimäärin 6–7 pennun tasolle, hajonta pentuekoossa on suurta yhdestä pennusta yli 10 pennun pentueisiin. Pentuekoko on syytä seurata, koska pentuekoon pieneneminen viittaisi rodun elinvoimaisuuden menettämiseen nousevan sukusiitoksen myötä.

4.1.2 Jalostuspohja

Tehollinen populaatio – MMT Katariina Mäki

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla rodustamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahan ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Taulukko 2: Jalostuspohjan vuositilasto 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	167	151	146	151	148	141	143	140	159	182
- jalostukseen käytetyt eri urokset	104	102	99	99	94	86	87	79	81	83
- jalostukseen käytetyt eri nartut	126	115	114	116	113	105	114	111	112	126
- isät/emät	0,83	0,89	0,87	0,85	0,83	0,82	0,76	0,71	0,72	0,66
- tehollinen populaatio	157 (47%)	147 (49%)	145 (50%)	146 (48%)	141 (48%)	130 (46%)	138 (48%)	130 (46%)	132 (42%)	143 (39%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	5%	7%	8%	9%	9%	10%	11%	10%	10%
- nartuista käytetty jalostukseen	8%	13%	17%	18%	17%	18%	17%	17%	18%	15%

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä jalostuspohja per sukupolvi -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta taulukkoon 2. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esim. vuoden 2021 luvut on laskettu vuosien 2018–2021 ajalta. Taulukkoon 2 on laskettu myös valkoisenpaimenkoiran tehollinen populaatiokoko neljältä viime vuodelta. Turvallinen tehollinen koko on vähintään 100–200. Valkoisenpaimenkoiran tehollinen näyttäisi olevan hieman nousussa, edellisellä 5-vuotisjaksolla tehollinen populaatio tasolla 130–140.

Isät/emät -suhdeluvun tavoite on olla mahdollisimman lähellä 1 perinnöllisen vaihtelun säilyttämiseksi, erityisesti rodussa kuten valkoinenpaimenkoira, jossa koirat edustavat muutenkin pitkälti samoja sukulinjoja. Isät/emät -suhdeluku on viime vuosien aikana ollut tasolla 0,82–0,89. 2010-luvun

vaihteessa suhdeluku oli selvästi alhaisempi, kun rodun nopeasti nousseen suosion myötä vuotuinen pentuemäärä nousi nopeasti ja pentuesiin käytettiin paljon samoja uroksia. Tilanne on sen jälkeen hieman parantunut, mutta yhäkin olisi toivottavaa, että uroksia käytettäisiin laajemmin.

Valkoisenpaimenkoiran jalostuspohjaa arvioitaessa on tarpeellista huomioida, että rodun kehitystä kuvaavat luvut antavat melko positiivisen kuvan rodun kehityksestä. Todellisuudessa jalostuspohja on melko rajoittunut maailmanlaajuisesti. Osittain tämä selittyy rodun suhteellisen lyhyellä historialla. Rodun yksilöitä on kyllä nykyisin paljon, mutta koirat edustavat pitkälti samoja sukulinjoja. Tämän vuoksi FCI:n alaiset tuontikoirat eivät tuo helpotusta esimerkiksi Suomen jalostuspohjaan eivätkä laajenna rodun geenipoolia. Rotuunotot olisivat yksi mahdollisuus parantaa rodun tulevaisuuden näkymiä.

Taulukko 3: Jalostusurokset 2012–2021 rekisteröintivuoden mukaan Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

#	Uros	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus ▼	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	PARFAIT FLEUR ROIDE LA NUIT	2011	6	48	1,91%	2%	11	67	6	48
2	ATUM	2009	8	46	1,83%	4%	9	65	8	46
3	NEVALAIN MOONLIGHT BEAR	2016	6	46	1,83%	6%	3	19	6	46
4	PARFAIT FLEUR TANT MIEUX	2013	6	43	1,71%	7%	3	24	6	43
5	ADORABLE WHITE PEARL ICESTAR	2009	6	40	1,59%	9%	8	51	7	46
6	AMAZING WHITE ELLUSTAR ARCTURUS	2015	5	40	1,59%	10%	5	41	5	40
7	JOYRIDER'S LEGACY AVENGER	2015	6	40	1,59%	12%	0	0	6	40
8	JASIN VALKEA VOITTO	2017	5	40	1,59%	14%	1	8	5	40
9	CAELY'S WHITE FLOWER EASY RIDER	2010	7	38	1,51%	15%	21	114	7	38
10	HAUSTAR'S MIDSUMMER MASTER	2012	5	35	1,39%	17%	9	56	6	44
11	MOONSCAPE'S VOICE OF THE WOLF	2010	4	35	1,39%	18%	9	65	4	35
12	BORN TO WIN WHITE STRONGHEART	2012	6	33	1,31%	19%	16	115	6	33
13	SUMUVUOREN VIUHAHDUS	2017	4	32	1,27%	21%	0	0	4	32
14	KOWHAI NEW MOON BOY	2010	5	32	1,27%	22%	4	26	5	32
15	SNOWPATROLS CURIOUS CASPER	2010	4	31	1,24%	23%	8	44	4	31
16	FIREPOOL OTSO	2007	7	30	1,20%	24%	16	86	8	32
17	HARYK LA BLANKPAPILIO	2009	4	29	1,16%	25%	11	55	4	29
18	SAFE KEEPER'S GREATEST PERFECTION	2009	4	28	1,12%	27%	15	102	5	37
19	TIME IS MONEY MIRAJA	2006	4	27	1,08%	28%	5	33	5	36
20	VESHUKAN YASU	2014	4	27	1,08%	29%	2	13	4	27

Rekisteröintivuosien 2012–2021 aikana 46 eri urosta on tuottanut 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 4: Jalostusnartut 2012–2021 rekisteröintivuoden mukaan Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

#	Narttu	Synt.	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus ▼	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	JASIN GOLDEN GIFT GIMMA	2011	6	36	1,43%	13	97	6	36
2	DELGADA W. BOHEMIA MANDIGA	2007	4	32	1,27%	5	33	5	38
3	HURMURIN ZAZZERA	2010	4	31	1,24%	2	11	4	31
4	KOWHAI LUCK OF AVATAR	2010	4	28	1,12%	8	57	4	28
5	MOONSCAPE'S PLEASANT POPPY	2008	3	27	1,08%	4	28	3	27
6	JASIN ILOINEN IRA	2013	3	27	1,08%	7	64	3	27
7	JASIN ELÄMÄN ILO ELMA	2010	3	27	1,08%	2	10	3	27
8	DISADONNA LADY NAMIKO	2013	4	26	1,04%	4	27	4	26
9	SIMPLY MINDS BEYAZ FISILTI	2010	3	26	1,04%	1	6	3	26
10	PARFAIT FLEUR RAFFINE FILLE	2011	3	26	1,04%	10	52	3	26
11	SAFE GUARDIAN'S OUT OF CONTROL	2014	3	25	1,00%	0	0	3	25
12	BARVESTAD'S QUEEN HENSUTSEN AT GIZA	2011	3	23	0,92%	6	24	3	23
13	JASIN JOKIN SINUSSA JUSTIINA	2013	3	23	0,92%	9	69	3	23
14	RIOT LEADER'S TASMANIAN DEVIL JR	2014	3	23	0,92%	4	24	3	23
15	BOARDHILL ARABESQUE	2015	2	21	0,84%	0	0	2	21
16	FROSTFLAKE'S KAHLUA	2012	3	21	0,84%	5	31	3	21
17	UNICOMETA'N WHITE GODDESS	2013	2	21	0,84%	1	5	2	21
18	PARFAIT FLEUR QUELLE QUALITÉ	2010	3	20	0,80%	2	15	3	20
19	PAKKASHARJUN RINKELI	2015	2	20	0,80%	0	0	2	20
20	SOORABA ALMAS	2005	2	19	0,76%	2	10	3	28

Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty viimeisen 10 vuoden ajalta jalostuksessa eniten käytetyt urokset ja nartut. 10 vuoden rekisteröintimäärä rodussa on yhteensä noin 2500 koiraa, jolloin laskennallisesti neljän vuoden aikana rekisteröidään n. 1000 koiraa. Suositus jälkeläisten maksimimäärälle on suurilukuisissa roduissa 2–3 % neljän vuoden ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista eli valkoisellapaimenkoiralla maksimimäärä on noin 20–30 koiraa. Taulukossa 5 on tarkasteltu suositellun jälkeläisten maksimimäärän ylittäneiden koirien määrää erilaisilla neljän vuoden ajanjaksoilla. 3 % ylittäneet sisältyvät myös 2 % ylittäneiden määrään. Kolmella ensimmäisellä ja kahdella viimeisimmällä ajanjaksolla yksi uros ylitti 4 %. Yksittäisen koiran toisen polven maksimijälkeläismäärä saisi olla korkeintaan 4–6 % neljän vuoden rekisteröinneistä eli valkoisellapaimenkoiralla 40–60 jälkeläistä. Sekin ylittyy joillakin koirilla selvästi, joillakin uroksilla on toisen polven jälkeläisiä yli 10 % ja käytetyimmällä nartullakin lähes 10 %.

Runsaimmin käytettyjen koirien joukossa on lähisukulaisia, esimerkiksi eniten käytetty uros *Parfait Fleur Roide la Nuit* on 8. eniten käytetyn nartun, *Parfait Fleur Raffine Fillen* täysveli. Neljänneksi käytetyin uros *Parfait Fleur Tant Mieux* ja 20. käytetyin *Veshukan Yasu* ovat 9. käytetyimmän uroksen

Caely's White Flower Easy Rider ensimmäisen polven jälkeläisiä. Käytetyimmän nartun *Jasin Golden Gift Gimman* ja 12. käytetyimmän uroksen *Born to Win White Strongheart* yhteinen jälkeläinen *Jasin Valkea Voitto*, on 8. käytetyin uros. Hieman etäisempiä sukulaisuussuhteita löytyy käytetyimpien koirien väliltä runsaasti.

Taulukko 5: Neljän vuoden tarkastelujaksoilla suositellut jälkeläismäärän maksimit ylittäneiden urosten ja narttujen määrä Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä poimittuna. (26.9.2022)

Tarkastelujakso	Urokset		Nartut	
	>2%	joista >3%	>2%	joista >3%
2019-2022	8	3	1	-
2018-2021	9	4	2	-
2017-2020	9	1	2	-
2016-2019	12	-	2	1
2015-2018	14	-	4	-
2014-2017	10	2	4	-
2013-2016	11	3	5	2
2012-2015	13	4	5	-
2011-2014	12	5	6	-
2010-2013	15	2	4	-

Voidaan todeta, että muutamat koirat ylittävät suositellut jälkeläismäärät ja muutamilla on jo melko suuria toisen polven jälkeläismääriä. Olisi suositeltavampaa käyttää jalostukseen sisarusparvesta useampia koiria, eikä yksittäisiä sisaruskoita moniin pentueisiin. Tälläkään ei pystytä tilannetta täysin korjaamaan, koska käytetyimpien koirien joukossa on paljon toisille melko läheistä sukua olevia koiria.

Voidaan päätellä, että rodun jalostuspohja kaipaa kipeästi laajennusta. Suomessa on kuitenkin jo iso osa FCI-maissa käytetyistä jalostuslinjoista edustettuna, joten geenipohjan laajentamiseen tarvittaisiin koiria FCI:n rekistereiden ulkopuolelta.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Valkoisenpaimenkoiran maailmanlaajuisen populaatiokoon määrittämistä vaikeuttaa se tosiasia, että yhdellä rodun alkuperäisellä alueella, Yhdysvalloissa, sitä ei tunnusteta virallisesti. Siellä koirat rekisteröidään yhä saksanpaimenkoirina American Kennel Clubin (AKC) rekisteriin. Pohjois-Amerikassa on myös muita rekisterien pitäjiä, mutta ne eivät ole FCI:n tunnustamia. Viime vuosina esimerkiksi the Kennel Club Englannissa ja Australian National Kennel Council ovat hyväksyneet valkoisenpaimenkoiran rotuna rekistereihinsä, mutta rekistereihin pääsevät vain FCI:n alaisiin rekistereihin rekisteröityjen koirien jälkeläiset. Näin monet maiden omista ja alkuperäisistä linjoista, jotka voisivat tarjota uusia sukulinjoja rotuun, ovat jääneet rekisterien ulkopuolelle.

Valkoisenpaimenkoiran maailmanlaajuisen populaatiokoon määrittäminen on tällä hetkellä melko mahdotonta, mutta kannan voidaan sanoa olevan yhä kasvussa.

Vuoden 2021 loppuun mennessä naapurimaista Ruotsissa oli rekisteröity yhteensä 2495 valkoistapaimenkoiraa. Tammikuussa 2022 on tiedusteltu rodun eurooppalaisilta suurmailta rekisteröintimääriä. Hollannissa valkoisapaimenkoiria oli rekisteröity 12 248 yksilöä. Saksassa

rekisteröinnit jakautuvat kolmeen eri rekisteriin: VDH 619, RWS 4250 ja BVWS 2740 eli Saksassa on rekisteröity yhteensä 7609 valkoistapaimenkoiraa.

Taulukossa 5 on esitetty Ruotsin ja Norjan valkoisenpaimenkoiran rekisteröintimäärät viimeiseltä 6 vuodelta. Suluissa on tuontikoirien osuus koko rekisteröintimäärästä.

Taulukko 6: Vuotuiset rekisteröintimäärät Ruotsissa ja Norjassa. Suluissa tuontikoirien osuus kokonaismäärästä.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ruotsi	94 (14)	92 (15)	129 (13)	88 (13)	101 (17)	90 (15)
Norja	98 (7)	118 (9)	133 (7)	120 (9)	128 (3)	154 (11)

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Valkoisenpaimenkoiran rekisteröintiluvut Suomessa ovat vakiintuneet 200–300 rekisteröidyn koiran vuosittaiselle tasolle (taulukko 1). Suomeen on rodun historian aikana rekisteröity 5019 valkoistapaimenkoiraa 9.9.2022 mennessä. Tammikuun 2017 lopulla Kennelliiton jalostustietokannassa on 3415 rekisteröityä valkoistapaimenkoiraa. Populaatio on kasvanut lähes 50 % viimeisen viiden ja puolen vuoden aikana. Rodun tehollinen populaatio on arvioitu jalostuskoirien lukumäärien mukaan, ja perustuu Kennelliiton jalostustietokannan arvioon. Tässä kaavassa ei pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on edelleen yliarvio todellisesta tilanteesta. Tehollinen populaatiokoko on noussut alkuvuosista ja viime vuosina ollut arvossa 141–157.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Kennelliiton jalostustietokannasta laskettava sukusiitosaste on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Rodun lyhyt rotuhistoria ja linjautuminen suurelta osin vain kahdeksaan kantakoiraan on johtanut siihen, että koirien sukutaulut sisältävät pitkälti samoja koiria. Sukulaisuusasteiden laskemista vaikeuttaa vieläkin se, että FCI:n tunnustamat viralliset sukutaulut ovat osin puutteellisia eli sisältävät rajallisen määrän sukupolvia. Sukusiitosaste pitäisi pystyä laskemaan ainakin viiden sukupolven osalta, ja sen pitäisi pystyä yhdistelmävalinnoilla alle 6,25 %:n. Vuosina 2017–2021 valkoisenpaimenkoiran sukusiitosaste on vaihdellut 0,27 %-1,07 %. Luku ei kuitenkaan anna todellista kuvaa sukusiitoksesta. Monet kasvattajat ovat tuoneet Suomeen koiria Euroopasta, mutta eurooppalaisilla tuontikoirilla ei enää saada uutta materiaalia geenipohjaan, koska kanta periytyy lähes ainoastaan kahdeksaan eri koiraan.

Suomen Valkoinenpaimenkoira ry. puoltaa rotuunoton mahdollisuutta rodun geneettisen muuntelun ylläpitämiseksi.

Rodun geneettisen pohjan turvaamiseksi urosten jälkeläismäärä on PEVISA-ohjelmassa rajoitettu 45 pentuun (1.6.2010), mutta viimeisen pentueen lukumäärän ylittäessä tämän luvun, rekisteröidään kuitenkin koko pentue. Tällä rajoituksella pyritään estämään ns. matador-urosten käyttö. Pyrkimyksenä on myös saada terveet ns. kotikoirat jalostukseen mukaan lisäämään geenipohjaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Käyttötarkoitus: Seura- ja perhekoira.

Käyttäytyminen/luonne: Eloisa ja tasapainoinen luonne, tarkkaavainen ja helposti koulutettava, palvelualtis. Ystävällinen ja vaatimaton. Isäntäänsä kiintynyt ja sosiaalinen, minkä ansiosta sopeutuu erinomaisesti erilaisiin tilanteisiin. Ei koskaan pelokas eikä aiheettomasti vihainen. Iloinen ja oppivainen työ- ja harrastuskoira, joka soveltuu koulutettavaksi erilaisiin tehtäviin.

Hylkäävät virheet:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pelokkuus, hermostuneisuus, aggressiivisuus tai tarmoton käyttäytyminen

Rotumääritelmä luonnehtii valkoisenpaimenkoiran perhe- ja seurakoiraksi, joka on samalla myös harrastus- ja työkoira. Viittaus työkoiraominaisuuksiin on melko epämääräinen, mutta valkoisenpaimenkoira sopii monenlaisiin kevyempiin harrasteisiin aktiivisen ja oppivaisen luonteensa myötä. Kantarotuunsa saksanpaimenkoiraan verrattuna valkoisenpaimenkoiran luonneominaisuudet tukevat rotumääritelmän mukaan enemmän perhekoiramaisuutta, eikä valkoiseltapaimenkoiralta vaadita samassa määrin palveluskoiraominaisuuksia kuin saksanpaimenkoiralta. Arkaa tai aiheettomasti aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Valkoisellapaimenkoiralla ei ole rotuna erityistä hyötykäyttötarkoitusta, eikä rodunjalostusta ole toteutettu minkään hyötykäyttöalueen ominaisuuksia tietoisesti hakien tai vaalien. Valkoisenpaimenkoiran kantarotu saksanpaimenkoira on jakautunut näyttely- ja käyttölinjoihin, mikä käytännössä tarkoittaa tiettyjen sukulinjojen eriytymistä usean sukupolven ajalla. Saksanpaimenkoira on jalostettu paimentavista koirista koulutusominaisuuksiltaan erinomaiseksi, monikäyttöiseksi palveluskoiraksi. Valkoisenpaimenkoiran historian perusteella valkoisellapaimenkoiralla ei voida katsoa olevan erityistä rodunomaista käyttökoemuotoa, eikä sen jalostuksessa ole systemaattisesti pyritty minkään tiettyjen käyttöominaisuuksien vaalimiseen. Valkoisellapaimenkoiralla ei voida katsoa olevan sukulinjoja, jotka olisivat erityisesti suuntautuneet johonkin tiettyyn käyttötarkoitukseen. Näin ollen valkoisellapaimenkoiralla ei myöskään ole toisistaan eriytyneitä käyttö- tai näyttelylinjoja. On toivottavaa, että rotu pysyy jalostusmateriaaliltaan yhtenäisenä, eikä keinotekoista jakamista eri linjoihin tai tyypeihin tulla rodun parissa toteuttamaan.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Valkoisenpaimenkoira PEVISA-ohjelman ehto luonnearvioinnin osalta:

- Koiran tulee astutushetkellä olla luonnetestattu tai MH-luonnekuvattu. Keskeytettyä tulosta ei hyväksytä. Luonnetestin tai MH-kuvauksen sijasta voidaan hyväksyä myös koulutustunnus 1-luokassa palveluskoirakokeessa tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A).

Yhdistyksen syyskokouksessa 2009 tehty ehdotus luonnearvioinnin lisäämiseksi PEVISA-ohjelmaan hyväksyttiin myös SSKY:ssä ja Kennelliitossa, ja PEVISA-ohjelma astui valkoisellapaimenkoiralla luonteen osalta voimaan 1.1.2011. Valkoisellepaimenkoiralle on hyväksytty luonnetestin ihanneprofiili 16.11.2014. Vuotta myöhemmin se päivitettiin vastamaan 1.1.2015 uudistunutta luonnetestin arvosteluohjetta. Myös suoritettu MH-luonnekuvaus hyväksytään rodun PEVISA-ohjelmassa jalostuskelpoisuuden täyttäväksi luonteen arvioinniksi, mutta ihanneprofiilia MH-luonnekuvausta varten ole vielä laadittu.

Valkoisenpaimenkoiran luonnetta arvioidaan pääasiassa luonnetestin ja MH-luonnekuvauksen avulla sekä seurataan soveltuvuutta erilaisiin harrastuslajeihin.

Rotuyhdistys on tehnyt työtä luonnetestin juurruttamiseksi normaaliksi osaksi rodun jalostuskäytäntöä. Luonnetesti on vuosien varrella osoittanut aiheelliseksi huolen rodun luonteen tilasta. Testeissä on hylätty viime vuosien aikana n. 20 % testatuista koirista ja niiden lisäksi vuosittain on myös koiran puutteellisten ominaisuuksien vuoksi keskeytettyjä testejä. Hylkäämisen syynä ovat olleet usein ääniherkkyys ja hermorakenne.

Luonnetesti tai hyväksytty palvelus- tai pelastuskoirakoetulos on vaatimuksena muotovalion arvon saavuttamiseen.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonnetesti

Yhdistys on pyrkinyt vuosittain järjestämään vähintään kolme luonnetestiviikonloppua, joissa etusija on valkoisellapaimenkoiralla ja tavoitteessa on pysytty koronavuotta 2020 lukuun ottamatta. Luonnetestejä järjestämällä edistetään rodun ominaisuuksien kehittymisen seurantaa ja tarjotaan mahdollisuus koirien omistajille oppia tuntemaan koiraansa.

Luonnetestissä koiran käyttäytymistä arvioidaan tilanteessa, jossa sen hermosto joutuu rasitukselle erilaisissa testitilanteissa. Näitä testitilanteita ovat alkuhaastattelu, leikkiminen, kelkka, hyökkäys koiraa ja omistajaa kohtaan, haalari, tynnyri, pimeä huone, seinähyökkäys koiran ollessa yksin ja ampuminen. Luonnetesti koostuu yhdeksästä eri arviointikohdasta, joista jokaisesta voi saada arvioksi 3, 2, 1, -1, -2 tai -3. Jokaisella tuloksella on oma kirjallinen selityksensä.

Valkoisillapaimenkoirilla hyväksytyn tuloksen saamiseksi testistä tulee saada vähintään +75 pistettä sekä terävyyden, hermorakenteen, luoksepäästävyys ja laukausten tulee olla plussalla. Testitulokset antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta. Luonnetestiin osallistuvan koiran tulee olla vähintään kaksivuotias ja enintään kuusivuotias.

Yleisimmät luonnetestin hylkäämisen syyt ovat liian alhainen yhteispistemäärä (alle +75) ja laukauspelottomuudesta saatu miinusmerkkinen tulos (laukausarka tai laukausaltis). Muita syitä luonnetestin hylkäämiselle valkoisillapaimenkoirilla on miinusmerkkinen osa-alue-tulos hermorakenteesta tai luoksepäästävydestä, mutta näissä tapauksissa usein myös yhteispistemäärä on alle sallitun rajan. Alhainen yhteispistemäärä on usein seurausta hermorakenteen ja luoksepäästävyden lisäksi miinusmerkkisestä osa-alue-tuloksesta toimintakyvyssä, kovuudessa tai taistelutahdossa.

Valkoistenpaimenkoirien luonteita on viime vuosina luonnetestillä arvioitu keskimäärin 35–45 % vuosittaisesta syntyneiden määrästä.

Taulukko 7: Luonnetestien määrät: hyväksytyt, hylätyt ja keskeytetyt testausvuosittain 2012–2021.

Luonnetestien määrät										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
LTE	98	65	83	99	85	72	87	90	83	90
LTE %	72 %	78 %	73 %	79 %	73 %	69 %	76 %	76 %	75 %	70 %
LTE0	30	12	26	24	28	26	23	25	22	37
LTE0 %	22 %	14 %	23 %	19 %	24 %	25 %	20 %	21 %	20 %	29 %
LTE-	8	6	5	2	3	6	4	4	6	2
LTE- %	6 %	7 %	4 %	2 %	3 %	6 %	4 %	3 %	5 %	2 %
Yhteensä	136	83	114	125	116	104	114	119	111	129

Seuraavissa taulukoissa vertaillaan valkoistenpaimenkoirien suoriutumista luonnetestistä osa-alueittain. Tuloksia tarkastellaan vuosittain testatuista koirista aikavälillä 2012–2021. Tuloksia verrataan valkoisenpaimenkoiran luonnetestin ihanneprofiiliin värikoodein.

Taulukko 8: Luonnetestin ihanneprofiilin vertailu värikoodeina osa-alueiden tulostaulukoihin.

Toivotut
Hyväksytyt
Ei toivotut
Ei hyväksytyt

Taulukko 9: Toimintakyvyn jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Toimintakyky	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Suuri	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
+2 Hyvä	8	7 %	10	8 %	8	7 %	3	4 %	7	5 %
+1a Kohtuullinen	31	28 %	44	35 %	26	24 %	32	42 %	50	39 %
+1b Kohtuullisen pieni	41	37 %	47	38 %	41	38 %	27	35 %	43	33 %
-1 Pieni	29	26 %	23	19 %	31	28 %	13	17 %	27	21 %
-2 Riittämätön	3	3 %	0	0 %	3	3 %	2	3 %	2	2 %
-3 Toimintakyvytön	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Toimintakyky	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Suuri	0	0 %	0	0 %
+2 Hyvä	27	8 %	11	5 %
+1a Kohtuullinen	206	59 %	73	35 %
+1b Kohtuullisen pieni	XX	XX	75	36 %
-1 Pieni	106	31 %	43	21 %
-2 Riittämätön	8	2 %	6	3 %
-3 Toimintakyvytön	0	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 10: Terävyyden jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Terävyys	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	26	23 %	26	21 %	19	17 %	20	26 %	30	23 %
+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	4	4 %	1	1 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %
+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	20	18 %	32	26 %	29	27 %	17	22 %	32	25 %
+1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä	62	55 %	65	52 %	61	56 %	39	51 %	67	52 %
-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Terävyys	2012–2014	%	2015–2016	%
+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	70	20 %	52	25 %
+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	6	2 %	5	2 %
+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	270	78 %	47	23 %
+1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä	XX	XX	103	50 %
-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	0 %	0	0 %
-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	0 %	1	0 %
-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	1	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 11: Puolustushalun jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Puolustushalu	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Kohtuullinen, hillitty	33	29 %	44	35 %	29	27 %	30	39 %	52	40 %
+2 Suuri, hillitty	2	2 %	1	1 %	1	1 %	2	3 %	2	2 %
+1 Pieni	44	39 %	53	43 %	42	39 %	26	34 %	51	40 %
-1 Haluton	32	29 %	26	21 %	36	33 %	19	25 %	24	19 %
-2 Erittäin suuri	0	0 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	0	0 %
-3 Hillitsemätön	1	1 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Puolustushalu	2012-2014		2015-2016	%
+3 Kohtuullinen, hillitty	123	35 %	88	42 %
+2 Suuri, hillitty	7	2 %	7	3 %
+1 Pieni	143	41 %	63	30 %
-1 Haluton	73	21 %	50	24 %
-2 Erittäin suuri	0	0 %	0	0 %
-3 Hillitsemätön	1	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 12: Taisteluhulun jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Taisteluhalu	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Suuri	1	1 %	3	2 %	2	2 %	0	0 %	2	2 %
+2a Kohtuullinen	21	19 %	23	19 %	13	12 %	17	22 %	38	29 %
+2b Kohtuullisen pieni	36	32 %	43	35 %	40	37 %	26	34 %	35	27 %
+1 Erittäin suuri	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-1 Pieni	34	30 %	39	31 %	33	30 %	24	31 %	34	26 %
-2 Riittämätön	20	18 %	16	13 %	20	18 %	10	13 %	18	14 %
-3 Haluton	0	0 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	2	2 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Taisteluhalu	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Suuri	11	3 %	3	1 %
+2a Kohtuullinen	160	46 %	37	18 %
+2b Kohtuullisen pieni	XX	XX	71	34 %
+1 Erittäin suuri	0	0 %	1	0 %
-1 Pieni	145	42 %	72	35 %
-2 Riittämätön	28	8 %	24	12 %
-3 Haluton	3	1 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 13: Hermorakenteen jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Hermorakenne	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Tasapainoinen, varma	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
+2 Tasapainoinen	4	4 %	2	2 %	4	4 %	2	3 %	6	5 %
+1a Hieman rauhaton	36	32 %	56	45 %	50	46 %	40	52 %	58	45 %
+1b Hermostunein pyrkimyksin	59	53 %	56	45 %	43	39 %	32	42 %	52	40 %
-1 Vähän hermostunut	13	12 %	9	7 %	11	10 %	3	4 %	13	10 %
-2 Hermostunut	0	0 %	1	1 %	1	1 %	0	0 %	0	0 %
-3 Erittäin hermostunut	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Hermorakenne	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Tasapainoinen, varma	0	0 %	0	0 %
+2 Tasapainoinen	14	4 %	7	3 %
+1a Hieman rauhaton	296	85 %	95	46 %
+1b Hermostunein pyrkimyksin	XX	XX	87	42 %
-1 Vähän hermostunut	34	10 %	16	8 %
-2 Hermostunut	3	1 %	3	1 %
-3 Erittäin hermostunut	0	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 14: Temperamentin jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Temperamentti	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Vilkas	15	13 %	28	23 %	31	28 %	15	19 %	21	16 %
+2 Kohtuullisen vilkas	63	56 %	72	58 %	63	58 %	49	64 %	76	59 %
+1 Erittäin vilkas	28	25 %	17	14 %	11	10 %	10	13 %	26	20 %
-1a Häiritsevän vilkas	3	3 %	4	3 %	0	0 %	1	1 %	3	2 %
-1b Hieman välinpitämätön	1	1 %	2	2 %	2	2 %	0	0 %	1	1 %
-1c Impulsiivinen	2	2 %	1	1 %	1	1 %	2	3 %	2	2 %
-2 Välinpitämätön	0	0 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	0	0 %
-3 Apaattinen	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Temperamentti	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Vilkas	77	22 %	45	22 %
+2 Kohtuullisen vilkas	196	56 %	116	56 %
+1 Erittäin vilkas	56	16 %	38	18 %
-1a Häiritsevän vilkas	5	1 %	5	2 %
-1b Hieman välinpitämätön	4	1 %	1	0 %
-1c Impulsiivinen	9	3 %	2	1 %
-2 Välinpitämätön	0	0 %	1	0 %
-3 Apaattinen	0	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 15: Kovuuden jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Kovuus	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Kohtuulisen kova	8	7 %	14	11 %	9	8 %	4	5 %	10	8 %
+2 Kova	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
+1 Hieman pehmeä	89	79 %	101	81 %	82	75 %	67	87 %	102	79 %
-1 Erittäin kova	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-2 Pehmeä	15	13 %	9	7 %	17	16 %	6	8 %	17	13 %
-3 Erittäin pehmeä	0	0 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Kovuus	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Kohtuulisen kova	38	11 %	13	6 %
+2 Kova	1	0 %	1	0 %
+1 Hieman pehmeä	259	75 %	171	82 %
-1 Erittäin kova	2	1 %	2	1 %
-2 Pehmeä	47	14 %	21	10 %
-3 Erittäin pehmeä	0	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 16: Luoksepäästävyiden jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Luoksepäästävyys	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	60	54 %	78	63 %	65	60 %	49	64 %	73	57 %
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	29	26 %	23	19 %	24	22 %	14	18 %	30	23 %
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	19	17 %	21	17 %	15	14 %	13	17 %	24	19 %
+1 Mielistelevä	1	1 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra	3	3 %	2	2 %	4	4 %	1	1 %	1	1 %
-1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra	0	0 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %	1	1 %
-2 Hyökkäävä	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
-3 Salakavala	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Luoksepäästävyys	2012-2014	%	2015-2016	%
+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	199	57 %	115	55 %
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	78	22 %	53	25 %
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	66	19 %	25	12 %
+1 Mielistelevä		0 %	0	0 %
-1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra	2	1 %	11	5 %
-1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra	0	0 %	2	1 %
-2 Hyökkäävä	2	1 %	2	1 %
-3 Salakavala	0	0 %	0	0 %
Yht.	347		208	

Taulukko 17: Laukausreaktioiden jakautuminen luonnetesteissä 2012–2021

Laukaukset	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%
+++ Laukausvarma	56	50 %	75	60 %	68	62 %	47	61 %	72	56 %
++ Laukauskokematon	49	44 %	41	33 %	32	29 %	27	35 %	43	33 %
+ Paukkuärtyisiä	0	0 %	1	1 %	0	0 %	1	1 %	1	1 %
- Laukausaltis	7	6 %	5	4 %	8	7 %	2	3 %	10	8 %
-- Laukausarka	0	0 %	2	2 %	1	1 %	0	0 %	3	2 %
Yht.	112		124		109		77		129	

Laukaukset	2012-2014	%	2015-2016	%
+++ Laukausvarma	192	55 %	126	61 %
++ Laukauskokematon	123	35 %	63	30 %
+ Paukkuärtyisiä	4	1 %	1	0 %
- Laukausaltis	23	7 %	15	7 %
-- Laukausarka	5	1 %	3	1 %
Yht.	347		208	

Valkoisenpaimenkoiria on vuosien varrella luonnetestattu kohtuullinen määrä tilastointia ajatellen. Luonnetestien tuloksista voidaan huomata rodulla olevan luonteen ja käyttäytymisen ongelmia mm. puutteina koirien hermorakenteessa, toimintakyvyssä sekä laukausreagoinnissa. Taisteluhaluissa on myös puutteita lähes puolella testatuista koirista. Kovuudeltaan voidaan todeta valkoisenpaimenkoiran olevan hieman pehmeä. Luonteen ongelmien vähentämiseksi rodussa tulisi puutteet huomioida jalostuksessa noudattamalla jalostussuositusta käyttäen vain hyväksytysti luonnetestattuja koiria sekä osa-alueittain vahvistaa toivottuja ominaisuuksia kumppanin valinnassa. Ääniarkoja koiria ei tulisi missään nimessä käyttää jalostukseen ääniarkuuden voimakkaan periytyvyyden vuoksi. Arkoja ja aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

MH-luonnekuvaus

Myös suoritettu MH-luonnekuvaus täyttää valkoisenpaimenkoiran PEVISA-ohjelman vaatimuksen luonteen osalta.

MH-luonnekuvaus on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980-luvulla ja 1.1.2010 MH-luonnekuvaus tuli virallisesti hyväksytyksi testimuodoksi Suomessa. Kuvauksen tarkoituksena on kerätä tietoa koiran käytöksestä testin määrittämissä tilanteissa. Luonnekuvaus koostuu kymmenestä eri kohdasta, joissa jokaisessa on 1–5 testattavaa asiaa. Testi arvostellaan asteikolla yhdestä viiteen ja jokaisella arvostelutuloksella on oma kirjallinen selityksensä. Testistä saa lopputulokseksi suoritettun tai keskeytetyn arvion. Keskeytyksen voi tehdä joko koiran ohjaaja tai MH-luonnekuvaja, mutta ainoastaan ohjaajan keskeyttäessä testin sen saa uusua aikaisintaan 6 viikon kuluttua tai jos MH-luonnekuvajan tekemä keskeytys on johtunut ulkopuolisesta häiriöstä.

Taulukossa 18 on esitetty MH-luonnekuvausten määrät ja tulokset vuosina 2012–2021. Rodulle ei ole vielä MH-luonnekuvaukseen määritelty ihanneprofiilia, koska vuotuiset kuvausmäärät ovat pysyneet n. 5 % tasolla vuosittain rekisteröityjen määrästä. MH-luonnekuvauksen järjestäminen vaatii järjestävältä yhdistykseltä enemmän voimavaroja kuin luonnetestin järjestäminen, eikä rotuyhdistyksellä ole ollut toistaiseksi mahdollisuuksia niiden järjestämiseen. MH-luonnekuvauksia järjestetään selvästi luonnetestejä vähemmän, jolloin niihin on vaikeampi saada koiralle osallistumispaikkaa, ja osallistumismaksut ovat kaksinkertaisia luonnetestiin verrattuna. Nämä kaikki selittävät MH-luonnekuvaukseen osallistuvien koirien vähäistä määrää. MH-luonnekuvauksen arvostelutaulukko on liitteenä 3.

Taulukko 18: MH-luonnekuvaukseen osallistuneiden määrät 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
suoritettu	95% 19 tulosta	86% 6 tulosta	100% 10 tulosta	100% 8 tulosta	96% 23 tulosta	100% 6 tulosta	100% 3 tulosta	94% 15 tulosta	100% 14 tulosta	82% 14 tulosta
ohj. kesk.					4% 1 tulosta			6% 1 tulosta		18% 3 tulosta
kuv. kesk.	5% 1 tulosta	14% 1 tulosta								
Yhteensä	20 tulosta	7 tulosta	10 tulosta	8 tulosta	24 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	16 tulosta	14 tulosta	17 tulosta

Palvelus- ja pelastuskoirakoe

Valkoisenpaimenkoiran PEVISA-ohjelman luonteenarvioinnin täyttää myös palveluskoirakokeessa koulutustunnuksen 1-luokasta tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A). Palveluskoirakokeisiin kuuluvat IFH-jälkikoe, PK-jälkikoe, hakukoe, viestikoe, etsintäkoe ja suojelukoe. Palveluskoiraliiton pelastuskoirakoe IPOR-A sisältää raunio-, haku- ja jälkikokeen. Palvelus- ja pelastuskoirakoetta käytetään hyvin harvoin täyttämään PEVISA-ohjelman luonteenarvioinnin ehtoa, yleensä koirilla on myös luonnetesti suoritettuna. Osiossa 4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet on esitetty rodun tulospäämiä eri lajeissa. Palveluskoirakokeiden osallistujamäärät ovat olleet rodussa suhteellisen pieniä verrattuna rekisteröintimäärään, ja pelastuskoirakokeissa osallistujia on ollut vain muutamia.

Jalostustarkastus

Kennelliitto on ottanut käyttöön oman jalostustarkastuksen rotukoille ja valkoisellepaimenkoiralle on laadittu käyttäytymisosoio oma ihanneprofiili, joka on hyväksytty Kennelliitossa ja astui voimaan 1.1.2021. Ihannetulos on liitteenä 4. Jalostustarkastuksia ei ole vielä tehty rodulle.

Näyttelyt

Valkoisenspaimenkoiran näyttelykäyntejä on paljon. Näyttelyarvostelujen käyttäytymismerkinnöistä ei ole kerätty tarkkaa tilastoa, koska osasta arvosteluja puuttuu koko merkintä. Suurin osa koirista on käsiteltävissä. Vain muutamissa yksittäisissä arvosteluissa vuositasolla on merkittynä koira väistäväksi. Vaikkakin koiraa ei ole merkitty väistäväksi, sanallisista arvosteluista voidaan tulkita useampien koirien olevan tottumattomia käsittelyyn, joka on mahdollisesti alentanut koiran laatuarvostelua. Vuosittain joitakin koiria hylätään aran käyttäytymisen vuoksi, mutta äärimmäisen harvoin aggressiivisuuden vuoksi. Rotuyhdistys on ohjeistanut tuomareita kiinnittämään huomiota myös koirien käyttäytymiseen kehässä, jotta selvästi pidättyväisiä koiria ei palkittaisi.

Taulukko 19: EVA ja HYL tulokset vuosilta 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä (ei sisällä pentuja ja käyttöluokkaa)

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	1% (20)	1% (15)	2408 tulosta
Nuorten luokka	1% (7)	0% (2)	1287 tulosta
Avoin luokka	0% (10)	0% (13)	2997 tulosta
Valioluokka	0% (0)	0% (2)	1236 tulosta
Veteraaniluokka	2% (8)	0% (2)	431 tulosta
Yhteensä	1% (45 tulosta)	0% (34 tulosta)	8359 tulosta

Jalostustietojärjestelmässä kuolinsyynä lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi on kirjattu 38 (5 %) koiralle, keski-ikä on matala, vain 4 vuotta. Yleisimpänä syynä on mainittu salakavaluus ja arvaamattomuus, pelokkuus ja vihaisuus, sekä voimakas pelko ihmisiä kohtaan, arkuus, huono hermorakenne, yksinolo-ongelmat ja pitovaikkeudet, sekä iäkkäällä koiralla dementia. Koiran sukupuolella ei näytä olevan eroa käyttäytymiseen.

Erot eri maiden välillä

Suomen luonnetestiä vastaavaa testausmenetelmää ei ole muissa maissa kuin Ruotsissa (MT). Vertailua ulkomaisiin uroksiin voimme tehdä vain kansainvälisillä palveluskoirakokeilla, lähinnä IGP-tuloksilla, jotka täyttävät valkoisenspaimenkoiran PEVISA-ehdon luonteen osalta. Eurooppalaisten koirien luonteita mitataan pääosin käyttötuloksilla, joista yleisimmin käytetään IGP:tä eli suojelukoetta (ent. IPO). Suomessa on tällä hetkellä (8/2022) kolme IGP1 -tuloksen saavuttanutta koiraa, mutta Euroopassa on tarjolla lukuisia IGP3 -tuloksen saavuttaneita yksilöitä. Suomessa on käytetty jalostukseen Euroopan IGP-tuloksen omaavien koirien jälkeläisiä sekä IGP-tuloksen omaavia jalostusuroksia. Näiden koirien jälkeläisten luonnetestien tulokset eivät eroa muusta populaatiosta.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Valkoisenspaimenkoira ei ole rotunimestään huolimatta varsinainen työskentelevä paimenkoira, vaan paimenkoiralle tyypillisin ominaisuuksin varustettu seurakoira. Valkoisellapaimenkoiralla ei ole varsinaista rodunomaista koemuotoa, sillä valkoistapaimenkoiraa ei ole jalostettu mihinkään erityiseen käyttötarkoitukseen, vaan sen jalostus perustuu alun perin valkoisen värityksen säilyttämiseen saksanpaimenkoirakannassa.

Valkoinenpaimenkoira on aktiivinen ja tekemistä tarvitseva rotu, ja se soveltuu monenlaiseen harrastustoimintaan tottelevaisuuskokeista agilityyn sekä pelastus- ja palveluskoiratoimintaan. Suojelukoulutuksen kaltaiseen harrastustoimintaan rotu ei ole parhaimmin soveltuva, sillä hyvin harvalla valkoisellapaimenkoiralla on lajissa tarvittavaa kovuutta, rohkeutta, viettivoimaa ja taistelutahtoa. Valkoistapaimenkoiraa on harrastuspiireissä kritisoitu paljon koulutuksellisten ominaisuuksien puutteesta, mutta käytäntö on osoittanut, että rodun aktiivisuus ja yleinen koulutettavuus eivät aseta esteitä normaalille harrastetoiminnalle. Vaikka valkoisenpaimenkoiran viettiminäisyydet eivät ehkä vastaa pitkät palveluskoiraperinteet omaavien rotujen vastaavia ominaisuuksia, on kysymys silti koulutuskelpoisesta ja tekemistä tarvitsevasta rodusta.

Valkoisenpaimenkoiran harrastetilastoja tutkittaessa huomataan, että rotua voidaan pitää yleisesti ottaen aktiivisena ja harrastuskäyttöön soveltuvana rotuna. Tilastot on kerätty ajalta 2012–2021 ja ne osoittavat, että harrastajia löytyy rodusta. Koekäynnit ovat monen lajin osalta viime vuosina vähentyneet, johtuen suurelta osin koronavuosien rajoituksista. Rally-tokon suosion kasvu sekä harrastajien siirtyminen sen pariin voidaan myös nähdä tulostilastoissa. Koekäyntejä vuonna 2021 on kaikki lajit yhteensä laskien ollut 367. Suosituimpia lajeja tilaston mukaan ovat rally-toko, agility ja toko, mutta myös pk-puolelle on tuloksia tullut tasaisesti sekä vesipelastukseen. Uusina lajeina mukaan lajikirjoon ovat tulleet paimennus, koiratanssi ja nosework, joiden parista löytyy joitakin aktiivisia harrastajia ja jopa muutama valioitunut koira. Tulosmäärien laskuun lienee syynä suurelta osin koronavuodet, mutta myös päivitykset sääntöihin, lajien siirtyminen Palveluskoiraliiton alaisuuteen sekä uudet nousevat lajit aiheuttavat liikehdintää harrastajien parissa. Tilaistoista voidaan todeta käyttäytymiskokeen, BH, kävijämäärien hienoinen nousu viime vuosina. Tässä yhteydessä voidaan ehkä ennakoida palveluskoiraharrastajien määrän lisääntyminen. Tilastoiden valossa voidaan valkoisenpaimenkoiran todeta olevan erittäin soveltuva rotu erilaisiin harrasteisiin. Harrastajia lienee enemmänkin mitä tilastot tuovat julki, sillä osaa harrastajista ei kisaaminen ja kilpailutulokset vedä puoleensa, vaan arjen yhteinen harrastaminen koiran kanssa on tärkeämpää.

Saavutetut valion arvot erilaisissa harrastuslajeissa:

10.8.2022	FI KTV-HTM	Suomen Koiratanssivalio Heelwork To Music
22.12.2021	FI TVA	Suomen Tottelevaisuusvalio
2.7.2021	FI AVA-H	Suomen Hyppyvalio
31.5.2021	FI RTVA	Suomen Rally-tokovalio
4.11.2020	FI RTVA	Suomen Rally-tokovalio
18.8.2020	FI KVA-IFH	Käyttövalio palveluskoirien erikoisjälkikoe
3.8.2020	FI TVA	Suomen Tottelevaisuusvalio
17.7.2020	FI AVA	Suomen Agilityvalio
30.9.2019	FI JVA	Suomen Jäljestämisvalio
27.9.2019	FI KVA	Suomen Käyttövalio
6.6.2019	FI RTVA	Suomen Rally-tokovalio
20.11.2018	FI TVA	Suomen Tottelevaisuusvalio
5.9.2018	FI PVA	Suomen Paimennusvalio
27.10.2017	FI VPVA	Suomen Vesipelastusvalio
12.9.2016	FI PVA	Suomen Paimennusvalio
9.8.2016	FI VPVA	Suomen Vesipelastusvalio
27.8.2015	FI AVA	Suomen Agilityvalio
22.7.2015	FI TVA	Suomen Tottelevaisuusvalio
10.9.2014	FI VPVA	Suomen Vesipelastusvalio
25.4.2013	FI TVA	Suomen Tottelevaisuusvalio
29.6.2011	FI VPVA	Suomen Vesipelastusvalio

7.12.2010
20.11.2008

FI TVA
FIN VPVA

Suomen Tottelevaisuusvalio
Suomen vesipelastusvalio

Rally-toko

Rally-toko on 2000-luvun alkupuolella Yhdysvalloissa kehitetty laji, joka yhdistää elementtejä tokosta, agilitystä ja koiratanssista. Rally-tokon tavoitteena on ohjaajan ja koiran välinen hyvä yhteistyö sekä hyvän koirankäsittelytaidon opettaminen ohjaajalle. Koiraa saa ohjata sekä suullisin käskyin että käsimerkein ja kannustaa koko suorituksen ajan. Rally-tokossa suoritetaan erilaisia liikkeitä (mm. liikkeestä istuminen, liikkeestä seisominen, seuraamispuolen vaihtaminen, seuraaminen eri tempoilla ja erilaisin käännöksiin, ohjaajan edessä peruuttaminen) tehtäväkylttien määräämässä järjestyksessä, tuomarin suunnittelema radalla.

Rally-tokokilpailuissa on neljä tasoluokkaa, joista alokasluokka suoritetaan hihnassa, ja avoin-, voittaja- sekä mestariluokka koiraa vapaana. Kilpailuissa suoritetaan rata, joka koostuu erilaisista tehtäväkyltteistä. Kylttejä on radalla 10–20 kappaletta. Radan pituus ja liikkeiden vaativuus kasvaa luokasta toiseen siirryttäessä. Jokainen kilpailurata on erilainen tuomarin suunnittelema kokonaisuus.

Koirakoilla on radalle lähtiessään 100 pistettä, ja pistevähennyksiä tuomitaan paitsi väärin suoritetuista liikkeistä myös esimerkiksi taluttimen kiristymisestä, liiallisesta asennon vinoudesta, haluttomuudesta ja hitaudesta, liikkeiden epätarkkuudesta tai liian kovasta komentamisesta. Hyväksytyssä suorituksessa on vähennysten jälkeen vähintään 70 pistettä. Koirakko tarvitsee kolme hyväksyttyä suoritusta vähintään kahdelta eri tuomarilta, jotta voi saada koulutustunnuksen ja siirtyä seuraavaan luokkaan.

Taulukko 20: Rally-tokon tulokset 2014–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä, ei tuloksia ennen vuotta 2014.

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
MESHYV	23 tulosta	15 tulosta	19 tulosta	13 tulosta	1 tulosta	3 tulosta		
MES0	4 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	7 tulosta	2 tulosta	1 tulosta		
MES-	8 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta				
VOIHYV	9 tulosta	13 tulosta	7 tulosta	13 tulosta	8 tulosta	5 tulosta		
VOI0	5 tulosta	2 tulosta	6 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	4 tulosta		
VOI-		3 tulosta	1 tulosta		2 tulosta	4 tulosta		
AVOHYV	18 tulosta	24 tulosta	29 tulosta	21 tulosta	8 tulosta	15 tulosta	15 tulosta	
AVO0		2 tulosta	2 tulosta	6 tulosta	1 tulosta	6 tulosta	5 tulosta	
AVO-	1 tulosta		3 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		
ALOHYV	45 tulosta	25 tulosta	41 tulosta	41 tulosta	26 tulosta	13 tulosta	29 tulosta	9 tulosta
ALO0			1 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	1 tulosta
ALO-	4 tulosta		1 tulosta	2 tulosta		1 tulosta		
Yhteensä	117 tulosta	89 tulosta	114 tulosta	108 tulosta	56 tulosta	54 tulosta	52 tulosta	10 tulosta

Taulukosta voidaan todeta, että kokeisiin osallistuvia koiria on rally-tokossa tällä hetkellä hieman yli 30. Nämä kisaavat ja tekevät vuositasolla hieman yli 100 tulosta.

Taulukko 21: Rally-tokon eri koirien määrä tuloksissa 2014–2021, vain koiran paras tulos huomioitu/vuosi.

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
MESHYV	4 koiraa	4 koiraa	4 koiraa	3 koiraa	1 koiraa	1 koiraa		
MES0	1 koiraa	2 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	1 koiraa			
MES-	1 koiraa							
VOIHYV	4 koiraa	3 koiraa	2 koiraa	2 koiraa	4 koiraa	2 koiraa		
VOI0			2 koiraa	1 koiraa		1 koiraa		
VOI-			1 koiraa		1 koiraa	1 koiraa		
AVOHYV	7 koiraa	11 koiraa	10 koiraa	5 koiraa	3 koiraa	5 koiraa	6 koiraa	
AVO0		1 koiraa		1 koiraa			2 koiraa	
AVO-	1 koiraa				1 koiraa			
ALOHYV	17 koiraa	9 koiraa	12 koiraa	11 koiraa	9 koiraa	5 koiraa	8 koiraa	5 koiraa
ALO0				1 koiraa	2 koiraa			1 koiraa
ALO-	1 koiraa					1 koiraa		
Yhteensä	36 koiraa	30 koiraa	32 koiraa	25 koiraa	22 koiraa	16 koiraa	16 koiraa	6 koiraa

Toko

Tottelevaisuuskoulutuksen (toko) tavoitteena on opettaa koiralle asiallista ja hallittua käyttäytymistä sekä ohjaajalle koiran käsittelytaitoja. Tottelevaisuuskokeissa (eli toko-kokeissa) testataan koulutuksen tasoa eli koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä ja koiralle opetettujen liikkeiden hallintaa, saadaan tietoa koirien oppimiskyvystä sekä tarjotaan koirakolle harrastusmahdollisuus. Tottelevaisuutta voi harrastaa ilman kilpailullisia tavoitteita, sillä perustottelevaisuus kuuluu jokaiselle koiralle ja se luo myös pohjan muiden lajien harrastamiselle.

Tottelevaisuuskokeissa on neljä luokkaa: alokas-, avoin-, voittaja- ja erikoisvoittajaluokka. Koira saa siirtyä luokasta toiseen yhden 1-palkinnon saatuaan ja sen pitää siirtyä kolmannen 1-palkinnon jälkeen. Koira saa koulutustunnuksen tietyistä luokasta, kun se on saavuttanut siinä kolme 1-palkintoa ja esimerkiksi alokasluokan koulutustunnus on TK1.

Koira saa Suomen tottelevaisuusvalion arvon (FIN TVA), kun sillä on kolme 1. palkintoa tottelevaisuuskokeen erikoisvoittajaluokassa. Nämä tulokset on täytynyt saada vähintään kahden eri palkintotuomarin arvostelemana ja niiden lisäksi koiralla pitää olla näyttelyistä saatu vähintään laatuarvostelu hyvä.

Tottelevaisuudessa järjestetään tavallisten kaikille avoimien kokeiden lisäksi kansainvälisiä tottelevaisuuskokeita, piirinmestaruuskokeita, tottelevaisuuden Suomen mestaruuskilpailut, Pohjoismaiden mestaruuskilpailu ja maailmanmestaruuskilpailu. Suomessa tokon taso on erittäin hyvä, mistä kertovat suuri harrastajamäärä ja hyvä menestys kansainvälisissä arvokilpailuissa.

Tilastoja tarkastellessa voidaan tokoa harrastavien tai ainakin tuloksia tekevien koirien määrän laskeneen. Tähän vaikuttanee suurelta osin uusien lajien suosion nousu sekä tottelevaisuuskokeiden sääntöjen päivitykset.

Taulukko 22: Tokon tulokset 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

EVL										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
EVL1	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	4 tulosta			4 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	5 tulosta
EVL2	3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta		7 tulosta	7 tulosta	4 tulosta	4 tulosta
EVL3		1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta		3 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	2 tulosta
EVL0				4 tulosta			4 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta
EVL-						1 tulosta				
Yhteensä	6 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	14 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	19 tulosta	21 tulosta	14 tulosta	15 tulosta
VOI										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
VOI1	1 tulosta	2 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	4 tulosta
VOI2	1 tulosta	7 tulosta	6 tulosta	5 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	3 tulosta		5 tulosta
VOI3		1 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	4 tulosta	3 tulosta
VOI0	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta	8 tulosta	12 tulosta	8 tulosta	15 tulosta
VOI-		1 tulosta	2 tulosta			1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
Yhteensä	3 tulosta	12 tulosta	14 tulosta	13 tulosta	13 tulosta	7 tulosta	15 tulosta	26 tulosta	15 tulosta	28 tulosta
AVO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
AVO1	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	8 tulosta	6 tulosta	11 tulosta	17 tulosta	14 tulosta	32 tulosta	24 tulosta
AVO2	2 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	5 tulosta	11 tulosta	3 tulosta	12 tulosta	15 tulosta	20 tulosta	15 tulosta
AVO3	2 tulosta		1 tulosta	1 tulosta	7 tulosta	2 tulosta	8 tulosta	10 tulosta	26 tulosta	16 tulosta
AVO0	2 tulosta		1 tulosta				3 tulosta		5 tulosta	4 tulosta
AVO-						3 tulosta		2 tulosta	3 tulosta	
Yhteensä	10 tulosta	5 tulosta	8 tulosta	14 tulosta	24 tulosta	19 tulosta	40 tulosta	41 tulosta	86 tulosta	59 tulosta
ALO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
ALO1	24 tulosta	18 tulosta	28 tulosta	19 tulosta	19 tulosta	20 tulosta	54 tulosta	38 tulosta	52 tulosta	70 tulosta
ALO2	5 tulosta	8 tulosta	4 tulosta	6 tulosta	7 tulosta	9 tulosta	11 tulosta	17 tulosta	29 tulosta	32 tulosta
ALO3	4 tulosta		10 tulosta	3 tulosta	8 tulosta	7 tulosta	5 tulosta	8 tulosta	16 tulosta	25 tulosta
ALO0	3 tulosta		2 tulosta	5 tulosta	1 tulosta		3 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	5 tulosta
ALO-	1 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	2 tulosta
Yhteensä	37 tulosta	28 tulosta	47 tulosta	34 tulosta	36 tulosta	37 tulosta	75 tulosta	68 tulosta	102 tulosta	134 tulosta
Yhteensä	56 tulosta	48 tulosta	74 tulosta	75 tulosta	74 tulosta	67 tulosta	149 tulosta	156 tulosta	217 tulosta	236 tulosta

Palveluskoirakoe

Palveluskoirakokeissa mitataan koiran koulutustasoa erilaisissa koelajeissa. Näihin koelajeihin kuuluvat mm. jälkikoe, hakukoe, etsintäkoe, viestikoe, opastuskoe, IGP, erikoisjälki sekä pelastuskoirakokeet. Kokeet jakaantuvat tottelevaisuus- ja maasto-osuuksiin. Kokeissa on kolme tasoluokkaa ja kokeissa menestyessään koira saavuttaa koulutustunnuksia ja pystyy etenemään seuraavaan luokkaan.

Palveluskoirakokeisiin ovat oikeutettuja osallistumaan kaikki kilpailuoikeuden omaavat rodut, joilla on Kennelliiton hyväksymä rekisteritodistus ja jotka on rokotettu ja tunnistusmerkitty Kennelliiton määräysten mukaisesti. Myös EJ- ja ER- todistukset, sekä kaikki FCI:n hyväksymät rekisteritodistukset käyvät.

Korkeimmassa luokassa menestyttyään koira voi saavuttaa käyttövalion (KVA) tittelin lajissa, jossa se kilpailee. Käyttäytymiskoe (BH) täytyy olla suoritettu hyväksytysti ennen osallistumista palvelus- tai pelastuskoirakokeisiin, lukuun ottamatta valjakkohiitokilpailuja ja opastuskoeita.

Koelajeissa esitetyt tulostaulukot sisältävät koesuoritusten määrät. Samat koirat yleensä käyvät useammassa kokeissa vuosittain sekä useampina vuosina, joten osallistuvien koirien määrä on selvästi tulostulomäärää pienempi.

Käyttäytymiskoe BH

Kaikki koirat tarvitsevat pääsääntöisesti peruskoulutuksen. Jokainen koiranomistaja voi mitata koiransa yhteiskuntakelpoisuuden osallistumalla käyttäytymiskokeeseen. Kokeeseen saavat osallistua kaikki koirat, myös rekisteröimättömät. Käyttäytymiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran yhteiskuntakelpoisuus ja vain koulutustunnuksen (BH) saavuttaneet koirat saavat osallistua palvelus- ja pelastuskoirakokeisiin.

Käyttäytymiskokeessa mitataan koiran yhteiskuntakelpoisuutta. Tottelevaisuusosuus sisältää perustottelevaisuusliikkeitä ja kaupunkiosuudessa seurataan koiran suhtautumista ohikulkeviin ihmisiin, koiriin, autoihin, polkupyöriin ja muihin tavallisiin liikenteessä liikkuviin kulkijoihin.

Taulukko 23: Suoritetut käyttäytymiskokeet 2012-2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAKK1	22 tulosta	8 tulosta	15 tulosta	12 tulosta	15 tulosta	13 tulosta	21 tulosta	16 tulosta	24 tulosta	33 tulosta
PAKK0	1 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	4 tulosta	9 tulosta
PAKK-									1 tulosta	
Yhteensä	23 tulosta	11 tulosta	19 tulosta	16 tulosta	19 tulosta	17 tulosta	24 tulosta	21 tulosta	29 tulosta	42 tulosta

Erikoisjälki (IFH)

Erikoisjälkikoe on jäljestämiskoe, jossa koiran suoritus arvostellaan koko jäljestämisen ajan. Kokeessa ei ole tottelevaisuusosuutta. Jälki tehdään yleensä pellolle tai muuhun avoimeen maastoon. Koeluokkia on kaksi. Tuloksia on rodussa vuosittain tehty tasaisesti joitain kappaleita. Rodusta löytyy MM-tasolla kisannut koirakko, joka on saavuttanut lajissa myös käyttövalion arvon.

Taulukko 24: Suoritetut IFH-tulokset 2012-2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

FCI-PAEJ - AVO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAEJ-2 1	2 tulosta	3 tulosta	3 tulosta							
PAEJ-2 2	1 tulosta		4 tulosta	2 tulosta						
PAEJ-2 3			1 tulosta	1 tulosta						
PAEJ-2 0	2 tulosta		3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	2 tulosta		1 tulosta
PAEJ-2 -				1 tulosta						
Yhteensä	5 tulosta	3 tulosta	11 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	1 tulosta
FCI-PAEJ - VOI										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAEJ-1 1		1 tulosta		2 tulosta						
PAEJ-1 2		1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		
PAEJ-1 3	1 tulosta									1 tulosta
PAEJ-1 0		3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta		5 tulosta	2 tulosta	12 tulosta	2 tulosta	
PAEJ-1 -										
Yhteensä	1 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	13 tulosta	2 tulosta	1 tulosta
FCI-PAEJ Yhteensä	6 tulosta	8 tulosta	16 tulosta	10 tulosta	4 tulosta	7 tulosta	6 tulosta	15 tulosta	2 tulosta	2 tulosta

Jälkikoe (PAJÄ)

Jälkikoe on koemuodoista suosituin. Palveluskoirakokeissa koira jäljestää ihmisen tekemää jälkeä. Jälki tehdään siten, että jäljentekijä, koiralle vieras henkilö, kävelee maastossa suunnitellun reitin ja jättää kävelyuralleen 6 jälkiesinettä, n. 10 cm pitkiä kuivia, radan tunnuksella merkittyjä oksanpätkiä.

Sekä jälki sekä sen vanhentumisaika pitenee luokittain. Jälkikokeessa tuomari arvostelee vain koiran jäljen etsimisen ja jäljestämään lähdön. Ohjaajan tulee luovuttaa jäljen suorittamisen jälkeen esineet tuomarille tai kokeen toimihenkilölle, joka kirjaa tuodut esineet, ja näiden perusteella voidaan todeta, miten koira on jäljestämistehtävästä suoriutunut.

Rodusta löytyy harrastajia joitakin kappaleita, mutta taulukoista voidaan nähdä koekäyntien vähentyneen viimeisten vuosien aikana.

Taulukko 25: PK-jälkikokeen tulokset 2012–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

PAJÄ - VOI										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAJÄ-3 1			3 tulosta	1 tulosta		1 tulosta		1 tulosta		
PAJÄ-3 2			2 tulosta	8 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta			3 tulosta
PAJÄ-3 3			1 tulosta					1 tulosta		
PAJÄ-3 0	2 tulosta		6 tulosta	4 tulosta	2 tulosta		3 tulosta	4 tulosta	6 tulosta	3 tulosta
PAJÄ-3 -	1 tulosta		2 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	2 tulosta				
Yhteensä	3 tulosta	0 tulosta	14 tulosta	16 tulosta	4 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	6 tulosta	6 tulosta	6 tulosta
PAJÄ - AVO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAJÄ-2 1				2 tulosta				1 tulosta		
PAJÄ-2 2		1 tulosta		2 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta
PAJÄ-2 3			1 tulosta							
PAJÄ-2 0		1 tulosta		2 tulosta	4 tulosta			1 tulosta	7 tulosta	2 tulosta
PAJÄ-2 -					2 tulosta					
Yhteensä	0 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	6 tulosta	7 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	8 tulosta	3 tulosta
PAJÄ - ALO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
PAJÄ-1 1		2 tulosta		1 tulosta	1 tulosta		1 tulosta			
PAJÄ-1 2	1 tulosta				5 tulosta			3 tulosta	4 tulosta	
PAJÄ-1 3	1 tulosta					1 tulosta		1 tulosta		1 tulosta
PAJÄ-1 0		1 tulosta		1 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	2 tulosta	8 tulosta	
PAJÄ-1 -	1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta				
Yhteensä	3 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	11 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	6 tulosta	12 tulosta	1 tulosta
PAJÄ Yhteensä	6 tulosta	5 tulosta	16 tulosta	25 tulosta	22 tulosta	10 tulosta	11 tulosta	14 tulosta	26 tulosta	10 tulosta

Muita palveluskoirakokeiden tuloksia löytyy rodussa muutamia hakukokeista (PAHA) ja yksittäisiä kappaleita etsintä- ja suojelukokeesta (PAEK, PASU). Rodulla on myös joitakin tuloksia pelastuskoirakokeista.

Agility, paimennus ja nosework ovat nostaneet suosiotaan valkoistenpaimenkoirien harrastajien joukossa. Nämä lajit eivät kuulu palveluskoiraliiton alaisuuteen. Myös pelastuskoirakokeita järjestetään Pelastuskoiraliiton alaisina kokeina ja nämä tulokset eivät näy Kennelliiton jalostustietokannassa.

Agility

Agility on koirien esteratakilpailu, jossa koira ohjataan erilaisten esteiden yli erilaisilla radoilla. Radoilla mitataan koiran ja omistajan saumatonta yhteistyötä. Agilityradalla on yleensä 12–20 estettä, joista vähintään seitsemän tulee olla tavallisia hyppyesteitä. Muita esteitä ovat muun muassa pituus, muuri, rengas ja pöytä sekä kontaktiестeet (keinu, A-este, puomi) ja tunneliестeet eli umpi- ja avotunneli. Agilityn mahdolliset ratatyypit ovat hyppyrata ja agilityrata, joista hyppyradalla ei ole ollenkaan kontaktiестeitä. Agilityssa koirat jaetaan 42 kolmeen eri luokkaan niiden koon mukaan ja esteiden korkeus ja muut mitat vaihtelevat luokittain. Kilpailuradan pituus vaihtelee 100–200 metrin välillä ja radalle määritetään aina ihanneaika koirien etenemisen mukaan. Ihanneajan ylittämistä saa virhepisteitä, samoin ratavirheitä. Suoritus voidaan myös kokonaan hylätä, jos virhe katsotaan vakavaksi. Nollatulokseksi sanotaan suoritusta, jossa ei ole aika- eikä ratavirheitä. Kilpailuluokkia on kolme ja koira siirtyy ykkösluokasta kakkosluokkaan kolmella nollaradan suorituksella. Kakkosluokassa luokkanousuun tarvitaan kolme nollarataa sijoittuen kolmen parhaan joukkoon. Kolmosluokassa agilityvalion arvon saavuttamiseksi vaaditaan kolme nollavoittoa ja näyttelyistä arvosana hyvä.

Agilityn säännöissä on tapahtunut muutoksia 2015–2016, joten tulostaulukot (26 ja 27) alkavat vuodesta 2017. Vuoteen 2016 asti agilityssä kilpaili 19–29 koira/vuosi ja yksittäisiä kilpailusuorituksia oli vuosittain 227–418 kappaletta.

Taulukko 26: Agilityn tulokset 2017–2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä – vain koiran paras tulos/vuosi.

	2021	2020	2019	2018	2017
Maksi-3	4 koira	2 koira	2 koira	3 koira	6 koira
Medi-3					
Mini-3					
Maksi-3 -				1 koira	2 koira
Medi-3 -					
Mini3 -					
Maksi-2	2 koira	1 koira	2 koira	4 koira	4 koira
Medi-2					
Mini-2					
Maksi-2 -					
Medi-2 -					
Mini2 -					
Maksi-1	1 koira	6 koira	5 koira	2 koira	3 koira
Medi-1					
Mini-1					
Maksi-1 -	1 koira		1 koira		
Medi-1 -					
Mini1 -					
Pikkumini-1					
Yhteensä	8 koira	9 koira	10 koira	10 koira	15 koira
Yhteensä	8 koira	9 koira	10 koira	10 koira	15 koira

Taulukko 27: Agilityn tulokset 2017-2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä – suoritusten määrät.

	2021	2020	2019	2018	2017
Maksi-3	43 tulosta	27 tulosta	44 tulosta	48 tulosta	54 tulosta
Medi-3					
Mini-3					
Maksi-3 -	24 tulosta	7 tulosta	11 tulosta	25 tulosta	41 tulosta
Medi-3 -					
Mini3 -					
Maksi-2	28 tulosta	11 tulosta	23 tulosta	32 tulosta	27 tulosta
Medi-2					
Mini-2					
Maksi-2 -	21 tulosta	8 tulosta	12 tulosta	44 tulosta	11 tulosta
Medi-2 -					
Mini2 -					
Maksi-1	11 tulosta	27 tulosta	28 tulosta	24 tulosta	25 tulosta
Medi-1					
Mini-1					
Maksi-1 -	6 tulosta	24 tulosta	23 tulosta	16 tulosta	34 tulosta
Medi-1 -					
Mini1 -					
Pikkumini-1					
Yhteensä	133 tulosta	104 tulosta	141 tulosta	189 tulosta	192 tulosta
Yhteensä	133 tulosta	104 tulosta	141 tulosta	189 tulosta	192 tulosta

Vesipelastus

Vesipelastuskokeessa testataan koiran fyysistä kuntoa ja kykyä toimia vedessä. Kokeen tarkoituksena on myös lisätä tietoa koiran koulutuksesta ja sen soveltuvuudesta 43 pelastustoimintaan vedessä sekä testata koiran rodunomaisia taipumuksia. Vesipelastus koostuu soveltuvuuskokeesta ja sen jälkeen tulevasta alokas-, avoin- ja voittajaluokista. Soveltuvuuskoe tulee suorittaa hyväksytysti, jotta saa oikeuden kilpailla muissa luokissa. Vesipelastusvalionarvon (FIN VPVA) koira saa, kun sillä on kolme ykköstulosta voittajaluokasta kahdelta eri tuomarilta ja vähintään 2. palkinto avoimenluokan laatuarvostelussa näyttelyissä.

Taulukko 28: Vesipelastuksen tulokset 2012-2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

VOI										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
VOI1			14 tulosta	11 tulosta	6 tulosta	6 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	3 tulosta	5 tulosta
VOI2				2 tulosta				3 tulosta		1 tulosta
VOI3				3 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta
VOI0				3 tulosta	4 tulosta		3 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	5 tulosta
VOI-				1 tulosta						
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	14 tulosta	20 tulosta	15 tulosta	11 tulosta	9 tulosta	7 tulosta	6 tulosta	12 tulosta
AVO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
AVO1	1 tulosta					3 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	3 tulosta
AVO2	2 tulosta				1 tulosta					1 tulosta
AVO3	5 tulosta		2 tulosta		1 tulosta			1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
AVO0	2 tulosta		1 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	5 tulosta
AVO-	2 tulosta						1 tulosta			
Yhteensä	12 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	7 tulosta	4 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	8 tulosta	10 tulosta
ALO										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
ALO1	7 tulosta			6 tulosta	7 tulosta	9 tulosta	5 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	8 tulosta
ALO2	1 tulosta			1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta		1 tulosta		
ALO3	1 tulosta			3 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	1 tulosta
ALO0	1 tulosta						3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
ALO-										
Yhteensä	10 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	10 tulosta	12 tulosta	13 tulosta	10 tulosta	10 tulosta	5 tulosta	10 tulosta
SOVE										
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
SOVE1	4 tulosta		1 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	8 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	7 tulosta
SOVE0			2 tulosta							
SOVE-										
Yhteensä	4 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	8 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	7 tulosta
Yhteensä	26 tulosta	0 tulosta	20 tulosta	36 tulosta	35 tulosta	36 tulosta	29 tulosta	23 tulosta	21 tulosta	39 tulosta

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Kotioiloissa valkoisenpaimenkoiran tulee olla tasapainoinen, hyvähermoinen ja hyväntahtoinen. Sen tulee kyetä kohtaamaan arjen normaalit haasteet ja sen kanssa tulee pystyä harrastamaan eri lajeja. Rodun yksilöiden totuttaminen erilaisiin tilanteisiin kodin ulkopuolella on tärkeää.

Valkoisenpaimenkoiran pitää kyetä käyttäytymään neutraalisti toisia koiria, kotieläimiä ja ihmisiä kohtaan. Sen tulee pystyä elämään normaalia elämää huolimatta asuinmuodosta tai -paikasta. Esimerkiksi voidaan nostaa koronan aikana suureen suosioon noussut vaellus, jonka myötä monista valkoisistapaimenkoirista on tullut hyviä vaelluskavereita omistajilleen.

Rotumääritelmän mukainen valkoinenpaimenkoira ei ole pelokas eikä ääniherkkä. Rotumääritelmän mukaan liiallinen arkuus ja vihaisuus ovat hylkääviä virheitä. Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Valkoisempaimenkoiran yksinolo kotona on joillekin yksilöille ongelma. Jalostustoimikunnan tietoon on tullut joitakin tapauksia eroahdistuksesta kärsiviä koiria. Eroahdistus ilmenee yleensä yksinollessa tehtyinä tuhotöitä tai ääntelynä. Riistavietti ei valkoisempaimenkoiralla ole suotavaa.

Lisääntymiskäyttäytymistä tarkasteltaessa voidaan todeta, että valkoisempaimenkoiran lisääntymisen tulee tapahtua mahdollisuuksien mukaan luonnollisella astumisella. Aina narttu ei hyväksy urosta tai uros ei ole kiinnostunut tarjolla olevasta nartusta, tällöin on kasvattajan tarpeen miettiä toista vaihtoehtoa. On olemassa kuitenkin yksilöitä, jotka eivät astu tai anna astua, joten tällaisten yksilöiden kohdalla ei tule käyttää keinosiemennystä.

Valkoisempaimenkoiran kiimaväli on keskimäärin n. 6 kk (vaihteluväli 3 kk - 12 kk). Kiimojen väli saattaa vaihdella samalla yksilöllä vuodesta toiseen. Pentuiseurannan mukaan valkoinenpaimenkoira on yleensä huolehtivainen emä, sillä sen vaistot ohjaavat luontaisesti toimintaa pentujen kanssa. Synnyttävä tai juuri synnyttänyt narttu saattaa vahtia pentujaan ensimmäisten tuntien aikana ja toisinaan jopa seuraavien kahden tai kolmen viikon ajan. Useimmat rodun nartut imettävät pentujaan luovutusikänsä asti, mutta osa vieroittaa pentunsa jo aiemmin noin 5 viikon iässä.

lökkäiden koirien käytöshäiriöiden syynä on useimmiten jokin kipua tai aistien vajavuutta aiheuttava sairaus. Myös terveydelliset syyt, kuten kipu ja siitä johtuva stressi, voivat vaikuttaa koiran käyttäytymiseen. Mikä tahansa pitkäaikaista kipua aiheuttava sairaus tai aistien vajavaisuus kuten esimerkiksi näön tai kuulon heikentyminen voivat aiheuttaa käytöshäiriöitä. Myös nivelten, luuston ja erityisesti selän alueen voimakkaat kiputilat sekä esimerkiksi ihoon laajalti vaikuttavat autoimmuunitaudit voivat vaikuttaa koiran käyttäytymiseen niin, että koira yleensä aina muuttuu ärtyneeksi ja toisinaan jopa arvaamattomaksi.

4.2.7 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Valkoisempaimenkoiran luonteisiin ja käyttäytymiseen liittyvää tutkittua tietoa saadaan luonnetestien ja MH-kuvausten avulla. Vaikka nykyisin käytettävissä olevien luonnetta mittaavien testien tuloksista ei voida yksiselitteisesti tulkita perimän osuutta, ovat ne kuitenkin tällä hetkellä tarjolla olevista mittaustavoista soveltuvimmat. Täytyy luonnollisesti muistaa, että ympäristö ja koiran aiemmat kokemukset vaikuttavat koiran saamaan testitulokseen, sitä enemmän, mitä vanhemmalla iällä koira testataan. Tulevaisuudessa voidaan myös miettiä, saadaanko arkuudet ja pelot esille paremmin esimerkiksi Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksella kuin nykyisen luonnetestin tai MH-luonnekuvauksen avulla. Rodulle on määritelty käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili, mutta yhtään koiraa ei ole vielä jalostustarkastettu.

Valkoisempaimenkoiran luonteen ja käyttäytymisen ongelmiksi voidaan ajatella luonnetestausten ansiosta paljastuneita puutteita koirien hermorakenteessa, toimintakyvyssä sekä laukaureagoinnissa. Taisteluhaluissa on myös puutteita lähes puolella testatuista koirista.

Tulosten varjossa onkin tärkeää, että jalostukseen käytettävien koirien suhteen kiinnitetään huomiota erityisesti näihin seikkoihin. Luonteen ongelmien vähentämiseksi rodussa tulisi jalostuksessa puutteet huomioida noudattamalla jalostussuosituksia käyttämällä vain hyväksytysti luonnetestattuja koiria sekä osa-alueittain vahvistaa toivottuja ominaisuuksia kumppanin valinnassa.

Arkuus on erityisen periytyvää ja peloille lasketut periytymisasteet voivat olla jopa yli 70 %. Valkoisempaimenkoiran luonteissa on todettu esiintyvän pelkoja ja arkuutta. Arkuus laskee

voimakkaasti koiran elämänlaatua ja koira saattaa elää jatkuvassa stressitilassa. Yhteiselo aran koiran kanssa on vaativaa myös koiran omistajalle ja voi vaatia paljon aikaa ja erikoisjärjestelyjä.

Ongelmien vähentämiseksi yhdistys pyrkii kouluttamaan kasvattajia ja koirien omistajia koirien luonneominaisuuksista ja käyttäytymisestä. Kasvattajien tulee muistaa, ettei arkaa, ääniarkaa tai aggressiivista koira saa käyttää jalostukseen. Koirien omistajia kannustetaan luonnetestaamaan tai kuvaamaan koiransa. Kyselyillä pyritään säännöllisin väliajoin tarkastelemaan populaation tilaa myös luonteiden osalta.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

Valkoisellapaimenkoiralla on yhteinen syntyhistoria saksanpaimenkoiran kanssa ja rodulla on ilmennyt lähes kaikkia kantarodussa yleisesti ilmeneviä sairauksia. Tässä jalostuksen tavoiteohjelmassa kuvataan vain Suomessa valkoisellapaimenkoiralla todettuja sairauksia ja vikoja. Osa näistä sairauksista näkyy Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä (esim. lonkka- ja kyynärniveldysplasia, silmätaudit, LTV, spondyloosi, VA). Avoin informaatio esimerkiksi terveysasioista on ulkomailta vähäistä ja joskus jopa hieman vääristynyttä.

Valistusta kuitenkin tarvitaan sen suhteen, että myös kotikoirien omistajat tutkituttaisivat koiransa, vaikka jalostustavoitteita ei olisikaan. Myös lisää avoimuutta tarvitaan niiden rodussa esiintyvien sairauksien osalta, joista ei tietoa löydy jalostustietokannasta, kuten atopia, allergia, epilepsia jne.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Valkoinenpaimenkoiralla on ollut PEVISA-ohjelma (perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelma) 1.1.2008 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jalostukseen käytettävällä koiralla on oltava tietyt ehdot täytettynä ennen astutustapahtumaa. Mikäli se ei täytä rodulle asetettuja PEVISA-ehtoja, sen jälkeläisiä ei voida rekisteröidä Suomen Kennelliiton rekisteriin muutoin kuin Kennelliiton poikkeusluvalla. PEVISA-ohjelmaa on sittemmin päivitetty, kun 1.6.2010 on valkoisellepaimenkoiralle asetettu rajoituksia jälkeläismäärän suhteen sekä lisätty silmätarkastuslausuntoehto. Vuoden 2011 alusta on astunut voimaan luonteiden osalta lisäys PEVISA-ohjelmaan. 1.1.2018 alkaen PEVISA-ohjelmaa päivitettiin lisäämällä annettu LTV-lausunto ehdoksi sekä lonkkien osalta asetettiin rajausta C-lonkkaisen koiran käyttöön.

Pentueen rekisteröintiehtona on 1.1.2018 alkaen:

- Pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu lonkkanivel-, kyynärniveli- ja LTV-lausunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Lonkka- ja kyynärniveldysplasian aste C ja kyynärniveldysplasian aste 1. C-lonkkaiselle koiralle pitää käyttää A-lonkkaista parituskumppania tai vaihtoehtoisesti yhdistelmän lonkkanivelten BLUP-indeksien keskiarvon tulee olla vähintään 101. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi.
- Koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 45 pentua, viimeinen rahan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

- Koiran tulee astutushetkellä olla luonnetestattu tai MH-luonnekuvattu. Keskeytettyä tulosta ei hyväksytä. Luonnetestin tai MH-kuvauksen sijasta voidaan hyväksyä myös koulutustunnus 1-luokassa palveluskoirakokeessa tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A).
- Ohjelma on voimassa 1.1.2023 – 31.12.2027.

1) Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkaniveldysplasia, kansanomaisella termillä tunnettuna lonkkavika, on perinnöllinen luustosairaus, jota esiintyy jonkinasteisena noin 30 % Suomessa kuvatuista valkoisistapaimenkoirista. Dysplasia on lonkkanivelen kasvuhäiriö, joka johtaa lonkkamaljan ja reisiluun pään nastan väliseen löysyyteen. Tämänhetkisen tutkimustiedon mukaan dysplasian periytymiseen vaikuttaa useita eri geenejä ja muutokset alkavat jo pikkupentuvaiheessa. Myös ympäristöllä on vaikutusta dysplasian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen. Lonkat arvioidaan asteisiin A-E, joista C-E lonkat katsotaan dysplastisiksi. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon.

Valkoinenpaimenkoira on rakenteeltaan tasapainoinen ja liioiteltuja fyysisiä ominaisuuksia on onnistuttu välttämään ainakin toistaiseksi. Rotu on aktiivinen, varsin kookas, suhteellisen painava ja toimii fyysisissä koiraharrastuslajeissa, joten lonkkavikaisuutta voidaan pitää vakavana, koiran harrastekäyttöä mahdollisesti estävänä, ja pahimmassa tapauksessa invalidisoivana sairautena, jonka vastustaminen nähdään tärkeänä.

Valkoisistapaimenkoirista lonkkakuvataan virallisesti hieman yli puolet ja lonkkien osalta terveitä (A tai B) koiria rodussa on n. 70 %. Tarkempi yhteenveto lonkkakuvaustuloksista on esitetty taulukossa 28 poimittuna Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Taulukko 29: Lonkkatulosten tilasto 2011–2020 syntymävuoden mukaan.

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2011	258	56	38	20	10	0	124
2012	258	48	45	28	14	1	136
2013	240	31	42	26	13	2	114
2014	250	49	42	28	6	2	127
2015	283	49	52	22	15	1	139
2016	269	50	53	37	5	0	145
2017	248	47	52	27	11	1	138
2018	270	69	50	34	7	2	162
2019	291	41	48	48	12	0	149
2020	214	22	39	11	4	0	76
Yhteensä	2581	462	461	281	97	9	1310

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2011	48%	45%	31%	16%	8%	0%
2012	53%	35%	33%	21%	10%	1%
2013	48%	27%	37%	23%	11%	2%
2014	51%	39%	33%	22%	5%	2%
2015	49%	35%	37%	16%	11%	1%
2016	54%	34%	37%	26%	3%	0%
2017	56%	34%	38%	20%	8%	1%
2018	60%	43%	31%	21%	4%	1%
2019	51%	28%	32%	32%	8%	0%
2020	36%	29%	51%	14%	5%	0%
Yhteensä	51%	35%	35%	21%	7%	1%

Taulukko 30: Vertailuksi Ruotsin lonkkakuvaustilasto SKK:n Avelsdatasta.

Diagnos	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
HD grad A	27 (60,0 %)	26 (46,4 %)	24 (53,3 %)	24 (49,0 %)	27 (47,4 %)	46 (67,6 %)	35 (64,8 %)	17 (47,2 %)	16 (66,7 %)
HD grad B	13 (28,9 %)	16 (28,6 %)	15 (33,3 %)	11 (22,4 %)	14 (24,6 %)	16 (23,5 %)	10 (18,5 %)	11 (30,6 %)	3 (12,5 %)
HD grad C	3 (6,7 %)	11 (19,6 %)	6 (13,3 %)	13 (26,5 %)	14 (24,6 %)	5 (7,4 %)	8 (14,8 %)	8 (22,2 %)	4 (16,7 %)
HD grad D	2 (4,4 %)	3 (5,4 %)		1 (2,0 %)	2 (3,5 %)	1 (1,5 %)	1 (1,9 %)		1 (4,2 %)
HD grad E									
Totalt antal undersökta	45	56	45	49	57	68	54	36	24
Snittålder för undersökning (månader)	20	19	20	16	17	18	17	17	13
Antal födda	71	87	68	69	94	103	77	75	76

Ruotsissa A-lonkkaisten osuus rodusta on n. 50 %, joinain vuosina jopa yli 60 % eli selvästi suurempi kuin Suomen n. 35 %. Ruotsissa jalostukseen käytetään vain tuloksen A tai B saaneita koiria.

2) Kyynärnivelen kasvuhäiriö

Kyynärnivelistä voi lonkkanivelten ohella olla eriasteisia kasvuhäiriöitä. Koska koiran liikkeessä etuosa ottaa vastaan suuren osan koiran painosta, ovat kyynärnivelen ongelmat usein vakavampia kuin esimerkiksi lonkkanivelten kasvuhäiriöt. Kyynärnivelen kasvuhäiriöitä on erilaisia, ne voivat olla vaikeita diagnosoida, ja vaativat usein röntgenkuvausta edistyneempää tutkimustekniikkaa. Röntgenkuissa ongelmat näkyvät joskus vasta siinä vaiheessa, kun kyynärissä on jo nivelrikkomuutoksia.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varisliisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi. Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on vakava, koiran helposti invalidisoiva sairaus, joka useissa tapauksissa estää koiran aktiivisen harrastuskäytön ja pahimmillaan hankaloittaa sen normaalia elämää. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Kyynärnivelen tutkimista ja sairauden vastustamista pidetään rodun tulevaisuuden kannalta hyvin tärkeänä.

Valkoisistapaimenkoirista kyynärkuvataan virallisesti hieman yli puolet ja kyynäriltään terveitä (0) koiria rodussa on n. 80 %. Tarkempi yhteenveto kyynärkuvaustuloksista on esitetty taulukossa 30 poimittuna Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Taulukko 31: Kyynärtulosten tilasto 2011–2020 syntymävuoden mukaan.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2011	258	95	22	6	2	125
2012	258	109	23	2	2	136
2013	240	95	12	2	4	113
2014	250	108	15	3	1	127
2015	283	110	18	7	2	137
2016	269	103	29	5	6	143
2017	248	114	14	3	5	136
2018	270	143	16	0	1	160
2019	291	109	30	5	3	147
2020	214	62	11	0	1	74
Yhteensä	2581	1048	190	33	27	1298

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2011	48%	76%	18%	5%	2%
2012	53%	80%	17%	1%	1%
2013	47%	84%	11%	2%	4%
2014	51%	85%	12%	2%	1%
2015	48%	80%	13%	5%	1%
2016	53%	72%	20%	3%	4%
2017	55%	84%	10%	2%	4%
2018	59%	89%	10%	0%	1%
2019	51%	74%	20%	3%	2%
2020	35%	84%	15%	0%	1%
Yhteensä	50%	81%	15%	3%	2%

3) Silmät

Silmäsairauksia on alkanut tutkimustiedon lisääntyessä esiintyä valkoisellapaimenkoiralla yhä enenevässä määrin. Tutkittavien koirien ikääntyessä alkavat esiin tulla myös sairaudet, jotka paljastuvat vasta koiran ikääntyessä.

RD eli verkkokalvon vajaakehitys on synnynnäinen silmän kehityshäiriö, jossa on eri vakavuusasteisia häiriöitä, lievästä paikallisista verkkokalvon poimuista sokeutta aiheuttaviin suuriin muutoksiin. Nämä muutokset voidaan todeta jo pennuilla. Paikalliset verkkokalvon poimut ovat vaarattomia, ja koirat, joilla on vain joitakin poimuja silmänpohjassa, saavat silmätarkastuksessa vain merkinnän poimuja ja niitä ei suljeta pois jalostuksesta. RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on vajaakehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä

liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta.

DISTICHIASIS eli ylimääräiset luomikarvat ovat perinnöllinen sairaus, jossa luomen reunaan kasvaa karvoja. Nämä karvat hankaavat sarveiskalvoa ja voivat aiheuttaa silmävuotoa, silmän siristelyä ja sarveiskalvohaavaumia. Joillakin roduilla karvat ovat niin pehmeitä, etteivät aiheuta koiralle oireita. Oireilevilta koirilta karvat poistetaan yleensä polttohoidolla, mutta ne voivat kasvaa takaisin.

PHTVL/PHPV on sairaus, jossa linssin ja silmänpohjan välinen sikiökautinen verisuoni ei ole normaalisti surkastunut. Sairaudessa on eri asteita pienistä kauneuspilkuista sokeutta aiheuttaviin muutoksiin. Sitä todetaan yleisimmin dobermannilla ja staffordshirenbulterrierillä. Sairaudesta annetaan lopullinen lausunto aikuiselle koiralle.

PRA eli verkkokalvon etenevä surkastuma ikävä ja hankala perinnöllinen silmänsairaus. PRA periytyy resessiivisesti ja geeni, joka sairauden aiheuttaa on pystytty eristämään. Aineenvaihduntahäiriön takia verkkokalvolle kertyy kuona-aineita ja se surkastuu. Koirasta tulee täysin sokea rodusta ja yksilöstä riippuen 1–8 vuoden välillä. Sairauden kantajat ovat täysin terveitä. Sairailla yksilöillä näkö rupeaa heikkenemään asteittain verkkokalvorappeuman edetessä, ensimmäisenä oireena on hämäräsokeus. Sairailla koirilla voidaan silmän sähköisessä tutkimuksessa ERG:ssä havaita muutokset jo ennen verkkokalvomutoksia

HC eli perinnöllinen harmaakaihi sisältää useammanlaisia näkökykyä haittaavia sairauksia linssissä. HC:ssä linssi läpinäkyvyys häviää osittain tai kokonaan, muutoksia todetaan yleensä molemmissa linseissä. Jos linssit samentuvat täysin, sokeutuu koira samalla. Eri roduilla häiriöt alkavat linssin eri osista. Myös harmaakaihi kehittyy useimmin aikuisiällä. HC hoitona sokeutuneille voidaan samentunut linssi poistaa ja myös keinolinssin asennus samalla on mahdollista. Onneksi suurin osa HC-muutoksista on lieviä ja koira voi elää normaalia elämää. Jalostukseen HC koiria ei voi käyttää.

Keratiitti (Canine chronic superficial keratitis=CSK) eli pannus sekä plasmooma ovat saksanpaimenkoirilla esiintyviä silmänsairauksia, joiden on todettu olevan yhteisen geeniperimän takia myös valkoisenpaimenkoiran sairauksia. Pannusta ja plasmoomaa on todettu rodussa virallisissa silmätarkastuksissa (taulukko 31). Läheskään kaikki rodussa ilmenevät pannus-/plasmoomatapaukset eivät näy Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä, koska usein diagnoosin tekee näiden silmänsairauksien helpohkon diagnosoinnin vuoksi peruseläinlääkäri, jolla ei ole virallisiin silmälausuntoihin pätevyyttä. Pannus on etenevä immunologinen silmänsairaus, joka johtaa usein hoitamattomana koiran sokeutumiseen. Tyypillisiä oireita ovat molempien sarveiskalvojen verisuonittuminen, sidekudoistuminen ja pigmentoituminen.

Silmäsairaudet referoitu Kennelliiton kotisivulta: <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>.

Silmäpeilaustulokset sekä niissä löytyneet diagnoosit ovat eriteltyinä taulukossa 32 poimittuna Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Taulukko 32: Silmätutkimustulosten tilasto ja diagnoosit 2011–2020 syntymävuoden mukaan.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2011	258	111	43%	95	86%
2012	258	106	41%	87	82%
2013	240	89	37%	72	81%
2014	250	99	40%	84	85%
2015	283	110	39%	94	85%
2016	269	113	42%	97	86%
2017	248	93	38%	79	85%
2018	270	110	41%	90	82%
2019	291	94	32%	87	93%
2020	214	50	23%	41	82%

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	50
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	823
Kaihin laajuus, lievä	4
Keratiitti, todettu	15
Kortikaalinen katarakta, todettu	8
Kuivasilmäisyys, todettu	1
Linssiluksaatio, todettu	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, epäilyttävä	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1
Muu iris sairaus, todettu	1
Muu sarveiskalvosairaus, todettu	4
Muu verkkokalvon sairaus, todettu	2
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	11
Näköhermon coloboma, todettu	3
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, todettu	1
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	2
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	3
PHTVL/PHPV, sairauden aste 2 - 6	1
Pienisilmäisyys, todettu	1
Plasmooma, todettu	13
Posterior polaarinen katarakta, epäilyttävä	1
PPM, iris-iris, todettu	3
PPM, iris-linssi, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	1
RD, geograafinen, todettu	4
RD, multifokaali, todettu	18
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epäilyttävä	2
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	27
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	5
Silmämuutosten vakavuus, lievä	60
Silmämuutosten vakavuus, vakava	1

4) LTV

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma. Kennelliitto on antanut virallisia selkälausuntoja valkoisellepaimenkoiralle selän välimuotoisen lanne-ristinikaman osalta vuodesta 2013. Minimikuvausikä on 12 kk.

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 (L8) tai 6 (L6) lannenikamaa. L8 eli lumbalisaatio tarkoittaa, että ristiluun 1. nikama on muodoltaan lannenikama ja L6 (sakralisaatio) tarkoittaa, että 7. lannenikama on muodoltaan ristinikama. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se toteamiseen tarvitaan sekä rinta- ja lannerangan sivusuunnassa otetut röntgenkuvat. Lannerankakuvassa tulee näkyä koko ristiluun alue.

Valkoisempaimenkoiran kantarodun, saksanpaimenkoiran, puolella selkäongelmat ovat hyvin tiedostettu asia ja tämän hetken lausuntojen perusteella myös valkoisetpaimenkoirat kärsivät samoista ongelmista. Saksanpaimenkoirilla selkäongelmien oletetaan olevan ainakin osittain perinnöllisiä ja niihin kiinnitetään suurta huomiota myös jalostuksessa. LTV:n esiintymisestä saksanpaimenkoirilla ja sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastuskoiraksi on epävarma.

EKL Linda Monosen Eläinlääketieteellisen tiedekunnan lisensiaattitutkielmassa 2021 tehtiin kirjallisuuskatsaus 'Koiran välimuotoinen lanne-ristinikama, lumbosakraalisten oosi ja cauda equina -oireyhtymä'. LTV ja siihen yhteydessä olevat lumbosakraalisten oosi ja cauda equina -oireyhtymä ovat koirien elämänlaatua heikentäviä sairauksia, joita esiintyy saksanpaimenkoirilla muita rotuja useammin. Jalostuksessa ei tule käyttää koiria, joilla on kipuja aiheuttavia ja elinikää lyhentäviä sairauksia. Kirjallisuuskatsauksessa havaittiin myös yhteys LTV:n ja lonkkanivelen kasvuhäiriön välillä. LTV voi aiheuttaa rappeumamuutoksia lanne-ristiluuliitoksen alueelle, mikä voi johtaa cauda equina -oireyhtymään (CES). Saksanpaimenkoirat, joilla oli LTV, sairastuivat 8 kertaa todennäköisemmin ja 1,5 vuotta aiemmin cauda equina -oireyhtymään kuin normaalirakenteiset saksanpaimenkoirat. Tämä ero johtunee siitä, että LTV edistää edeltävän normaalin nikaman välilevyn rappeumamuutoksia tai siitä, että välilevy on syntymästä asti ollut vajavaisesti kehittynyt, jolloin se on alttiimpi ennenaikaiselle rappeumalle. Tutkimuksessa havaittiin myös, että cauda equina -oireyhtymä esiintyy useammin koirilla, joilla on LTV:n symmetrinen muutos. LTV voi olla luultua vakavampi koirien hyvinvointiongelmaksi ja lisää tietoa LTV-muutosten aiheuttamista oireista ja sairauksista tarvitaan. Suomen Kennelliitto (2017) on suositellut, että LTV1-LTV4-lausunnon saanut koira tulisi jalostaa vain LTV0-lausunnon saaneen koiran kanssa. Oireilevia koiria ei tule käyttää jalostukseen ollenkaan.

Kennelliitto on antanut virallisia selkälausuntoja valkoisellepaimenkoiralle välimuotoisen lanne-ristinikaman osalta vuodesta 2013. Valkoinenpaimenkoira voidaan taustansa vuoksi katsoa kuuluvan

saksanpaimenkoiran ohella riskiroduksi ja jalostussuositus asettaa Suomen Kennelliiton suositusta tiukemman raja-arvon, jolloin pentueen toisen vanhemman tulee olla kuvattu selästä LTV:n osalta terveeksi (LTV0) ja välimuotoisen lanne-ristinikaman osalta tulokset LTV2, LTV3 ja LTV4 eivät täytä suositusta.

Tarkempi yhteenveto LTV-kuvaustuloksista on esitetty taulukossa 33, tiedot on kerätty taulukkoon Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Taulukko 33: Välimuotoisen lanne-ristiniman lausuntojen tilasto 2011-2020 syntymävuoden mukaan.

Välimuotoinen lanne-ristinikama										
	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%
LTV0	74	55 %	89	65 %	84	54 %	82	62 %	40	66 %
LTV1	47	35 %	36	26 %	61	39 %	43	32 %	18	30 %
LTV2	7	5 %	3	2 %	3	2 %	1	1 %	2	3 %
LTV3	3	2 %	6	4 %	2	1 %	4	3 %	0	0 %
LTV4	3	2 %	2	1 %	5	3 %	3	2 %	1	2 %
Kuvattuja yht.	134		136		155		133		61	
Syntyneitä	269		248		270		291		212	
Kuvaus %	50 %		55 %		57 %		46 %		29 %	
	2011	%	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
LTV0	26	62 %	47	64 %	49	64 %	57	54 %	72	61 %
LTV1	13	31 %	23	31 %	21	28 %	40	38 %	41	35 %
LTV2	2	5 %	1	1 %	2	3 %	3	3 %	1	1 %
LTV3	1	2 %	2	3 %	4	5 %	2	2 %	2	2 %
LTV4	0	0 %	1	1 %	0	0 %	4	4 %	2	2 %
Kuvattuja yht.	42		74		76		106		118	
Syntyneitä	266		283		264		262		292	
Kuvaus %	16 %		26 %		29 %		40 %		40 %	

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi (SP) on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa.

Kennelliitto on antanut virallisia selkälausuntoja valkoisellepaimenkoiralle selän spondyloosin osalta vuodesta 2013. Minimikuvausikä on 24 kk selän spondyloosin osalta. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida.

Spondyloosi on etenevä sairaus ja sen periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0).

Taulukossa 34 esitetään valkoisenpaimenkoiran spondyloosikuvausten ja -lausuntojen tilanne Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä poimittuna.

Taulukko 34: Spondyloosilausuntojen tilasto 2011–2020 syntymävuoden mukaan.

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä
2011	258	36	5	1	0	0	42
2012	258	50	5	4	0	0	59
2013	240	57	5	3	0	0	65
2014	250	80	6	0	0	0	86
2015	283	94	2	2	0	0	98
2016	269	100	13	0	0	0	113
2017	248	117	9	2	0	0	128
2018	270	133	7	1	0	0	141
2019	291	113	3	4	0	1	121
2020	214	55	2	0	0	0	57
Yhteensä	2581	835	57	17	0	1	910

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4
2011	16%	86%	12%	2%	0%	0%
2012	23%	85%	8%	7%	0%	0%
2013	27%	88%	8%	5%	0%	0%
2014	34%	93%	7%	0%	0%	0%
2015	35%	96%	2%	2%	0%	0%
2016	42%	88%	12%	0%	0%	0%
2017	52%	91%	7%	2%	0%	0%
2018	52%	94%	5%	1%	0%	0%
2019	42%	93%	2%	3%	0%	1%
2020	27%	96%	4%	0%	0%	0%
Yhteensä	35%	92%	6%	2%	0%	0%

Muut välimuotoiset nikamat

Kennelliitto on antanut virallisia selkälausuntoja valkoisellepaimenkoiralle nikamien epämuotoisuuden (vertebral anomaly, VA) osalta vuodesta 2013. Minimikuvausikä on 12 kk. Valkoisellapaimenkoiralla esiintyy selässä välimuotoisia nikamia myös muualla kuin lanne-ristiluuvälissä. Ne merkitään selkälausunnossa kohtaan VA. Välimuotoisia nikamia voi siis olla kaula- ja rintarangan sekä rinta- ja lannerangan välissä. Tällöin esimerkiksi viimeisessä kaulanikamassa saattaa olla pienet kylkiluun tyngät

tai kylkiluullisia normaaleita rintanikamia on vain 12, jolloin viimeinen rintanikama muistuttaa rakenteeltaan lannenikamaa. Jos koiralla on diagnosoitu välimuotoinen nikama, kannattaa se aina huomioida jalostuskäyttöä suunnitellessa. Parituskumppaniksi tulee valita yksilö, joka on kyseisen nikaman muutoksen osalta terve.

Autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairauksien periytyminen koirilla on monimutkaista, eikä tutkimuksilla ole toistaiseksi pystytty selvittämään periytymisen mallia.

Autoimmuuniperäisissä sairauksissa koiran elimistö muodostaa vasta-aineita omia kudoksiaan kohtaan. Tyypillisin immuunijärjestelmän sairaus valkoisellapaimenkoiralla on tämänhetkisen tiedon mukaan eriasteinen atooppinen ja allerginen oireilu. Atopia/allergia voi pahimmillaan rajoittaa voimakkaasti koiran elämää, esimerkiksi atooppisen, tulehduksia aiheuttavan ihottuman takia. Atopian ja allergian hoitomuodot ovat viime vuosina kehittyneet merkittävästi koiran elämänlaatua parantavasti sekä turvallisempaan suuntaan verrattuna aiempaan kortisonilääkitykseen. Atopian/allergian hoito voi vaatia lääkitystä koko koiran loppuelämän ajan ja kaikille yksilöille ei lääkityskään aina tuo apua. Avoimuutta atopia- ja allergiatyypistä oireilusta tarvitaan lisää rodun pariin.

Immunologisista sairauksista valkoisellapaimenkoiralla on esiintynyt tietojen mukaan myös perianaalifisteliä, jota esiintyy kantarodulla. Perianaalifisteliassa peräaukon suulle ja pikkuhiljaa aina syvemmälle kehittyä haavaumia ja onkaloita, jotka vuotavat. Sairaus on krooninen, eikä sille ole varsinaista parannuskeinoa. Huolellisella hoidolla oireet voidaan kuitenkin pitää kurissa.

Valkoisellapaimenkoiralla voi esiintyä myös muita autoimmuunisairauksia.

Autoimmuunisairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

DM eli degeneratiivinen myelopatia

Degeneratiivinen myelopatia on perinnöllinen etenevä selkäytimen rappeumasairaus. Se on alun perin löydetty saksanpaimenkoiralta. Koska sairaudelle altistava geenimutaatio löytyy saksanpaimenkoiran geeniperimästä, löytyy se myös valkoisellapaimenkoiralta. Alttiuden DM:lle aiheuttaa mutaatio SOD1-geenissä. Kyseessä on sama geeni, jonka mutaatiot aiheuttavat ALS-taudin ihmiselle. Koirilta tavattava hermorappeumasairaus on siis vastine ihmisen ALS-taudille. DM:n periytymismalli on autosomaalisesti resessiivinen.

Nykytiedon mukaan terveet ja kantajat eivät sairastu tautiin. Myöskään kaikki alttiit eivät sairastu tautiin, mutta heillä on olemassa siihen riski, jonka suuruutta ei tällä hetkellä tiedetä. Uusimpien tutkimusten mukaan mahdollisesti muut geneettiset tekijät vaikuttavat sairastumisikään sekä sairastumisprosenttiin. Eri roduilla on raportoitu suuria eroja taudin puhkeamisiässä sekä kuinka suuri osa alttiista koirista lopulta tautiin sairastuu.

Tyypillisinä alkuoireina ovat takapään voimattomuus ja heikkous. Ilmaantuu takapään horjumista ja kompurointia. Oireiden etenemisnopeus vaihtelee, mutta taudinkuva on etenevä ja johtaa lopulta halvausoireisiin. Oireiden edelleen edetessä myös eturaajat voivat halvaantua ja virtsan- ja ulosteenkarkailua esiintyy. Sairauteen ei ole parantavaa hoitoa, mutta siihen ei tyypillisesti liity kipuoireita. Aktiivinen liikunta on tarpeen, että hermotukseltaan heikot takaraajat pysyisivät mahdollisimman pitkään kunnossa.

Valkoisempaimenkoira jalostussuositukseen on sisällytetty ohjeistus jalostuskoirien testaamisesta ja yhdistämisestä geenivirheen varalta. Virheellisen geenin perineelle (joko vain toiselta tai molemmilta vanhemmilta) koiralle valitaan tervegeeninen pari, jolloin jälkeläiset voivat korkeintaan kantaa

virhegeeniä eivätkä nykytietämyksen mukaan sairastu kyseiseen tautiin. Tarkoituksena on, että DM-geenitestejä tehdään jalostuksen valintojen avuksi, ei karsimaan jalostuskoiria.

MDR1

Monilla paimenkoiraroduilla, myös valkoisellapaimekoiralla, on todettu perinnöllinen alttius saada haittavaikutuksia tai reagoida poikkeuksellisen voimakkaasti useisiin eri lääkeaineisiin. Tämä lääkeaineherkkyys johtuu mutaatiosta MDR1- geenissä (multidrug resistance gene). Mutaatio todettiin alun perin colliesukuisilla koirilla, kun niiden huomattiin saavan vakavia haittavaikutuksia ivermektiinistä. Ivermektiini on tunnetuin haittavaikutuksia aiheuttava lääkeaine, jonka takia MDR1- mutaatiosta puhutaan joskus myös nimellä ivermektiiniyliherkkyys. Nykyisin MDR1- mutaatiota on todettu paimenkoirien lisäksi muissakin roduissa ja sitä esiintyy myös sekarotuisilla koirilla.

MDR1-geenimutaatiota kantavilla yksilöillä (-/- tai +/-) lääkeshoidon tehossa ja turvallisuudessa on eroja verrattuna normaaleihin yksilöihin. Nykytiedon mukaan lääkeaineita, joille MDR1-mutaatio aiheuttaa lääkeaineherkyyttä, ovat muun muassa eräät loislääkkeet (doramektiini, ivermektiini, milbemysiini, moksidektiini, selamektiini), ripulilääke loperamidi, antibiootti erytromysiini, rauhoitusaine asepromatsiini, opioidi butorfanoli, antibiootti erytromysiini sekä eräät syöpäsairauksien hoidossa käytettävät lääkkeet (vinkristiini, vinblastiini, doksorubisiini). Haittavaikutukset ovat usein annosriippuvaisia. Jotkut lääkkeet (ivermektiini, emodepsidi, loperamidi) voivat aiheuttaa vakavia neurologisia ja kardiovaskulaarisia oireita, eikä niitä käytetä lainkaan potilailla, joilla epäillään tai tiedetään olevan MDR1-mutaatio. Toisten lääkkeiden kohdalla lääkettä voidaan turvallisesti käyttää, kunhan lääkeannosta pienennetään.

Tyypillisiä lääkeyliherkyyden oireita ovat vapina, horjuminen, kohtaukset, alentunut tajunnantaso, lisääntynyt kuolaaminen, laajat pupillit sekä rytmihäiriöt. Hoitamattomana tilanne voi johtaa hengityspysähdykseen, koomaan ja potilaan kuolemaan.

Valkoisenpaimenkoira jalostussuositukseen on sisällytetty ohjeistus jalostuskoirien testaamisesta ja yhdistämisestä geenivirheen varalta. Virheellisen geenin perineelle (joko vain toiselta (+/-) tai molemmilta vanhemmilta (-/-)) koiralle valitaan tervegeeninen (+/+) pari, jolloin jälkeläiset voivat korkeintaan kantaa virhegeeniä. Nykytiedon mukaan myös kantajien kohdalla tarvitaan varovaisuutta sekä pienempiä lääkeannoksia eräiden lääkeaineiden kohdalla. Haittavaikutukset ovat yleensä vakavammat alttiilla yksilöillä.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä.

Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä niin kauan, kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5 –vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Saman tyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi

koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Valkoisellapaimenkoiralla on Suomessa todettu epilepsiaa. Epilepsia on merkitty Kennelliiton jalostustietokantaan 5 koiran kuolinsyyksi, keskimääräinen elinikä 2 vuotta. Aiemmin toiminnassa olleeseen rodun omaan terveystietokanta Valteen oli kirjattu epilepsia sairaudeksi 5–6 koiralle.

Muita rodulla ilmenneitä, virallisesti diagnosoimattomia luustosairauksia ja -kehityshäiriöitä

Myös muissa nivelissä on todettu kasvuhäiriöitä. Esimerkiksi olkanivelten osteokondroosia (luurustokasvuhäiriö) on raportoitu valkoisellapaimenkoiralla. Panosteiitti on usein nuoria, kasvuikäisiä koiria vaivaava sairaus, jossa koira kipuilee raajojaan. Sairauden syytä ei ole täysin pystytty selvittämään. Panosteiitin ennuste on hyvä ja useimmiten oireet katoavat kokonaan koiran kasvaessa.

Kuurous

Kuurous on vamma, mikä voi vaivata eläintä lievästi tai jopa huomattavasti. Toispuoleisesti kuurolla koiralla on vaikeuksia paikallistaa äänen tulosuunta, mutta yleensä eläin oppii sen nopeasti kompensoimaan. Toispuoleisesti kuurolla eläimellä tapahtuu vielä molempien korvalehtien liikettä sen kuullessa ääniärsykkeen. Molemmiin puoliin kuuro koira ei pysty kuulemaan tai paikallistamaan äänen tulosuuntaa eikä ennakoimaan vaaroja kuten moottoriajoneuvoja tai petoeläimiä ja on siksi suuremmassa vaarassa. Koiran ja kissan korvakäytävät avautuvat toisen elinviikon aikana. Täydellinen kuulojärjestelmän kypsyminen tapahtuu kuitenkin vasta 8 viikon ikään mennessä. Koko kuulorata mukaan lukien aivojen osuus on luultavasti valmis vasta 12 viikon iässä.

Koiralla tunnetaan kolme erilaista kuurouden muotoa; perinnöllinen, hankittu ja konduktiivinen kuurous. Perinnöllinen synnynnäinen sensorineuraalinen eli sisäkorvaperäinen kuurous liittyy yleensä muttei aina valkoista turkin väriä säätelevään geeniin. Valkoisenpaimenkoiran väriin ei kuitenkaan liity kuuroutta aiheuttavaa geeniä, koska valkoinenpaimenkoira ei ole geneettisesti valkoinen vaan resessiivinen punainen (e/e).

S-lokuksesta määräytyvä turkin valkoisuus ja laikkuus johtuu MITF-geenin monien mutaatioiden yhteisvaikutuksista ja muiden geenien interaktioista. Koirat, jotka ovat homotsygoottisia insertion suhteen (sp/sp; INS/INS), ovat yleensä lähes valkoisia tai niillä on paljon suuria valkoisia laikkuja (piepaldismi). Ei tiedetä, löytyykö tämä myös valkoisenpaimenkoiran perimästä, joka saattaisi olla syy yksittäisille kuuroille koirille.

Tois- tai molemminpuolisesti kuuroa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Haiman vajaatoiminta

Haiman vajaatoiminnalla tarkoitetaan haiman ruoansulatuksesta vastaavan osan, eksokriinisen haiman surkastumaa. Tällöin haima on kykenemätön tuottamaan riittävästi ruoansulatusentsyymejä, mistä aiheutuvat sairaudelle ominaiset ruoansulatusoireet. Tutkimusten perusteella tiedetään, että haiman surkastuminen on koirilla yleensä autoimmuunisairaus. Autoimmuunisairaudessa elimistön puolustusjärjestelmä häiriintyy ja immuunivälitteinen tulehdusreaktio kääntyy omia kudoksia vastaan alkaen tuhota niitä. Tyypillistä autoimmuunisairaudelle on sen periytyvyys. Periytymismekanismeja ei ole kuitenkaan vielä pystytty selkeästi määrittämään. Todennäköistä on, että kyseessä on väistyt,

resessiivinen ominaisuus, mutta ei tiedetä, onko kyseessä yhden vai useamman geenin muutos. Perinnöllisen alttiuden lisäksi tarvitaan myös jokin altistava ympäristötekijä, joka laukaisee autoimmuunisairauden. Tähän mennessä ei ole pystytty kuitenkaan löytämään vajaatoimintaa sairastaneille koirille yhteistä altistavaa ympäristötekijää. Taustalla voidaan epäillä olevan virusinfektion tai stressin, mutta näiden toteennäyttäminen on vaikeaa.

Haiman vajaatoiminta on asteittain etenevä sairaus. Koirilla on syntyessään normaali haima. Surkastuminen alkaa myöhemmin johtaen yleensä haiman täydelliseen surkastumiseen ja sairaudelle tyypillisten oireiden puhkeamiseen 1–5 vuoden iässä. Useimmilla koirilla surkastuminen on hyvin nopeaa. Osalla koirista on kuitenkin todettu, että sairaus etenee hitaasti ja saattaa johtaa vain osittaiseen haiman surkastumaan. Tällöin koirilla ei välttämättä ole mitään ulkoisia vajaatoiminnan oireita eikä niitä voida erottaa ulkoisesti terveistä koirista. Osalla näistä koirista ilmeisesti jokin altistava tekijä aiheuttaa sairauden etenemisen oireelliseen vaiheeseen, osalla sairaus pysyy oireettomana vuosia tai koko eliniän. Yleisimmät oireet haiman vajaatoimintaa sairastavilla eläimillä ovat polyfagia (runsas syöminen) ja painonmenetys. Yllättäen joillakin eläimillä painonmenetys voi olla vähäistä, eivätkä läheskään kaikki eläimet syö paljon. Usein havaitaan myös vieraiden esineiden ja ulosteiden syömistä sekä suoliston kurinaa ja vatsaontelon pingottumista. Monissa tapauksissa eläin ulostaa suuria määriä pehmeäkökö, pahanhajuista ulostetta. Ajoittain voi esiintyä vesimäistä ripulia. Joskus ulosteet saattavat olla normaaleja. Varsinkin helposti sulavan ja vähän rasvaa sisältävän dieetin jälkeen ulosteet voivat normalisoitua. Haiman vajaatoiminnan hoitoon käytetään haimaentsyymien (jauhemainen entsyymivalmiste tai raaka haima) lisäämistä koiran jokaiseen ruoka-annokseen. Joskus tämä ei pelkäästään riitä, vaan tarvitaan myös antibiootteja, glukokortikoideja, vitamiinilisiä, mahanesteiden erittymisen estäjiä ja ruokinnan muutoksia.

Haiman vajaatoimintaa esiintyy Suomessa yleisimmin saksanpaimenkoirilla (>60 % todetuista tapauksista) ja pitkäkarvaisilla collieilla (vajaa 30 % tapauksista). Myös valkoisellapaimenkoiralla on raportoitu esiintyvän haiman vajaatoimintaa.

Sydänsairaudet

Koirien sydänsairaudet ovat joko synnynnäisiä tai hankittuja. Synnynnäisiä sydänvikoja tavataan eri lähteiden mukaan 0,5–0,85 %:lla koirista. Kaikista sydänvikoista synnynnäisiä on vain alle 10 prosenttia, alle vuoden ikäisillä koirilla tavattavista sydänsairauksista kuitenkin suurin osa on synnynnäisiä. Valtaosa synnynnäisistä sydänvikoista on periytyviä. Periytymismekanismi on monimutkainen, useiden perintötekijöiden yhteisvaikutuksen tuloksena todennäköisyys synnynnäisen sydänvian esiintulolle jälkeläisissä lisääntyy. Edellä mainitusta syystä, sekä näiden tautien harvinaisuuden takia, synnynnäisten sydänvikojen vastustaminen jalostuksellisin keinoin on vaikeaa. On varmasti järkevää karttaa sitä nimenomaista uroksen ja nartun yhdistelmää, joka on tuottanut synnynnäistä sydänvikaa sairastavan jälkeläisen. Jalostuksellisia johtopäätöksiä joudutaan harkitsemaan myös silloin, kun jossain sukulinjassa esiintyy useita tapauksia.

Ruokatorven laajentuma

Ruokatorven laajentuma eli megaesofagus on sairaus, jossa ruokatorven lihakset ovat surkastuneet niin, etteivät lihaskerroksessa normaalisti esiintyvät peristalttiset liikkeet kuljeta koiran nielemää ruokaa normaalilla tavalla mahalaukuun.

Ruokatorven laajentuma voi olla synnynnäinen tai myöhemmällä iällä kehittynyt. Epämuodostunut veltto ruokatorvi kerää ruokaa ja eritteitä, ja pienillä pennuilla se aiheuttaa tavallisimmin pulauttelua ja kasvun hidastumista sekä mahdollisesti aspiraation (niellyn materiaalin joutuminen henkitorveen ja keuhkoihin) seurauksena syntyvän keuhkokuumeen pian kiinteän ruoan aloittamisen jälkeen.

Myöhemmällä iällä kehittynyt, ns. hankittu ruokatorven laajentuma voi johtua esimerkiksi hermosto- tai autoimmuunisairaudesta (esim. Myasthenia gravis tai Addisonin tauti) tai kasvaimesta.

Ruokatorven laajentuma voidaan havaita varjoaineröntgenkuvauksessa. Jos tila ei ole vakava, voidaan koiran kehitystä seurata. Laajentumalla on kuitenkin taipumus pahentua, eikä kerran laajentunut ruokatorvi enää palaa normaaliin kokoonsa. Ruokatorven selvä laajeneminen alle luovutusikäisellä pennulla johtaa yleensä aina pennun menetykseen, koska se ei pysty syömään normaalisti kiinteää ravintoa. Laajentuman ennuste riippuu sen vakavuusasteesta. Tukihoitona on lääkitys ja erityisruokavalio sekä ruokailuasennot.

Sairauden perinnöllisyyttä ei täysin tunneta, mutta sitä epäillään monigeeniseksi, useamman resessiivisesti periytyvän geenin aiheuttamaksi. Ruokatorven laajentumaa tavataan satunnaisesti lähes kaikissa roduissa, mutta erityisen paljon sitä esiintyy saksanpaimenkoiralla, tanskandoggilla, irlanninsetterillä, labradorinnoutajalla ja kääpiösnautserilla.

Ruokatorven laajentumasta kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Ruokatorven laajentumaa esiintyy melko paljon myös valkoisellapaimenkoiralla. Rotuun tiedetään syntyvän pentueita, joissa on yksi tai useampi sairas pentu. Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilaston mukaan megaesofaguksen takia on lopetettu 10 valkoistapaimenkoiraa, mutta todellisuudessa luku on huomattavasti suurempi, sillä useimmiten sairas pentu lopetetaan jo ennen rekisteröintiä.

Perinnölliset ja/tai synnynäiset viat:

Piilokiveksisyys

Piilokiveksiseltä täysikasvuiselta urokselta ei löydy molempia kiveksiä normaalisti kivespusseista. Piilokives ei haittaa koiran jokapäiväistä elämää, ellei siihen kehity kiveskasvainta. Kun kives ei ole kivespussissa, se on liian lämpimässä ympäristössä, ja tämä on altistava tekijä kiveskasvaimen kehittymiselle. Kasvaimen muodostumisen välttämiseksi on suositeltavaa, että piilokiveskoirat kastroidaan. Koiran piilokiveksisyys periytyy molempien vanhempien puolelta. Vaikka kyseessä onkin eläimelle itselleen vähäistä haittaa aiheuttava, hoidettavissa oleva ongelma, jalostuksessa tulisi karttaa yhdistelmiä, joiden lähisuvussa piilokiveksisyyttä esiintyy runsaasti.

Piilokiveskoiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Yhdistyksen kasvattajien pentueseurantaan ilmoittamista pentueissa aikavälillä 1/2019–8/2022 on syntynyt 455 urospentua, joista 98:lla oli puutteelliset kivekset. Tämä tekee kivespuutoksellisten urosten osuudeksi rodussa 22 %. Aiemmassa kyselytutkimuksessa (2016) koirien omistajille vastausten mukaan urosten kivespuutosten osuus oli 23 %.

Hammaspuutokset

Valkoisellapaimenkoiralla esiintyy erilaisia hammaspuutoksia, tyypillisimpinä väli- eli P-hampaiden puutokset. Rodulla ei ole tehty tarkempaa tutkimusta hammaspuutosten määrästä tai laadusta.

Hammasviat ovat periytyviä. Jos jommallakummalla pennun vanhemmalla tai niiden lähisukulaisilla on todettu hammaspuutoksia, kasvaa todennäköisyys hammaspuutosten esiintymiseen pennuilla. Myös emän sairaus (ja väärä lääkitys) voivat aiheuttaa häiriöitä pentueen hampaiden kehittymiselle sikiövaiheessa.

Yleisimmät kuolinsyyt

Valkoisellapaimenkoiralla jalostustietokannassa (4.9.2022) esiintyviä kuolinsyitä on listattu taulukossa 35. Suurimmiksi syiksi nousevat syöpä, selkäsairaudet, luusto ja nivelsairaudet sekä lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden takia. Myös maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet ovat kuolinsyinä merkittäviä. Maksan ja ruoansulatuskanavan sairauksien suurempi osuus kuolinsyissä johtuu lähinnä rodussa esiintyvistä ruokatorven laajentumasta. Kuolinsyissä esiintyy lisääntyvästi immunologisia sairauksia, kuten immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA, joihin koirat ovat menehtyneet varsin nuorina.

Kuolinsyiden perusteella on perusteltua panostaa edelleenkin luuston ja luonteiden tutkimukseen valkoistenpaimenkoirien osalta sekä alkaa kartoittaa muita rodussa esiintyviä sairauksia esimerkiksi kyselyin.

Kuolinsyytilasto kertoo vain Kennelliitolle ilmoitetut kuolinsyyt, joten taulukosta ei voi tulkita esimerkiksi odotettua elinikää. Vanhojen koirien kuolemia ilmoitetaan jalostustietojärjestelmään todellisuutta paljon vähemmän.

Kuolinsyyt poimittu kennelliiton jalostustietojärjestelmästä pääotsikoittain.

Taulukko 35: Kuolinsyyt Kennelliiton jalostustietokannasta.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	8 vuotta 5 kuukautta	2
Hermostollinen sairaus	3 vuotta 8 kuukautta	11
Iho- ja korvasairaudet	4 vuotta 10 kuukautta	8
Immunologinen sairaus	3 vuotta 7 kuukautta	13
Kadonnut	6 vuotta 3 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 1 kuukautta	133
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 3 kuukautta	15
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 5 kuukautta	32
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 0 kuukautta	38
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 2 kuukautta	74
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	4 vuotta 8 kuukautta	29
Muu sairaus, jota ei ole listalla	6 vuotta 10 kuukautta	47
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 4 kuukautta	4
Petovahinko	6 vuotta 10 kuukautta	1
Selkäsairaus	8 vuotta 5 kuukautta	48
Silmäsairaus	3 vuotta 0 kuukautta	6
Sisäeritysrauhasten sairaus	5 vuotta 4 kuukautta	2
Sydänsairaus	4 vuotta 1 kuukautta	14
Synnytysvaikeus	3 vuotta 3 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 1 kuukautta	28
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 1 kuukautta	148
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 1 kuukautta	8
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	8 vuotta 1 kuukautta	89
Kaikki yhteensä	8 vuotta 2 kuukautta	752

4.3.3 Lisääntyminen

Valkoisenspaimenkoiran lisääntyminen tapahtuu pääosin luonnollisella astumisella yhdistykselle tulleen pentueseurantailmoitustiedon mukaan. Suomessa pentueisiin on pentuja syntynyt 1–12 kappaletta, keskiarvon ollessa 6–7 pentua. Pentueen kokoon vaikuttavat monet tekijät kuten mm. nartun ja uroksen terveys sekä astutuksen ajankohta juoksuun nähden, mutta yksi tärkeimmistä pentuekokoon vaikuttavista tekijöistä on nartun perimä. Kasvattajien lähettämien pentueseurantalomakkeiden keskimääräinen synnytyspäivä on ollut 61 vuorokautta astutuksesta. Synnytyksen kesto on ollut keskimäärin 9,5 tuntia vaihdellen nopeista kahden tunnin synnytyksistä vuorokauden kestäviin synnytyksiin. Synnytyksistä 12 % on päätenyt sektioon erilaisista syistä.

Astumisvaikeudet

Urokset ovat yleensä hyviä astujia ja nartut hyväksyvät urokset. Jos narttu ei hyväksy urosta tai jos uros ei halua astua narttua ja jos oikea astutusaika on varmistettu progesteronitestauksella tai testaamalla toisella uroksella, tällöin on syytä jättää astutus tekemättä kyseisellä uroksella ja kokeilla toisen uroksen kanssa. Myös nartun pitäisi olla halukas astutukseen.

Tiinehtymisvaikeudet

Kaikki astutetut nartut eivät tiinehdy. Jotkut useaankin juoksuun oikeaan aikaan astutetut nartut eivät tiinehdy. Tällaisen nartun käyttö jalostukseen ei ole suositeltavaa. Jonkun verran rodussa esiintyy jakautunutta kiimaa ("split estrus"): tällöin urokset halukkaasti voivat yrittää astua ja narttu saattaa jopa hyväksyä astumisen, mutta ovulaatiota ei tapahdu eikä narttu tällöin voi tiinehtyä. Rodun tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että niin narttujen kuin urosten osalta lisääntyminen on vaivatonta, astutukset onnistuvat vaivattomasti ilman ihmisen apua ja nartut tiinehtyvät hyvin.

Synnytysongelmat

Valkoisenspaimenkoiranartun tulisi synnyttää hyvin. Suuri osa synnyttää hyvin, mutta pentueseurannan mukaan osa synnytyksistä on kovin pitkiä (keskimääräinen synnytyksen kesto 9,5 h). Tämä kertoo esimerkiksi narttujen polttoheikkoudesta, koska varsinaisia rakenteellisia ongelmia ei rodussa ole. Polttoheikkous on todennäköisin syy suureen osuuteen (12 %) sektioihin päätyneistä synnytyksistä. Valkoisenspaimenkoiran nartut hoitavat pääsääntöisesti pentunsa erittäin hyvin ja ilman apua.

Pentukuolleisuus

Jonkun verran pentuja syntyy kuolleena, usein joko ensimmäisenä tai viimeisenä. Pentueseurantalomakkeiden mukaan laskettuna pentukuolleisuus vuosina 2019–2022 on ollut 5,6 % kuolleena syntyneiden pentujen osalta ja syntymän jälkeen kuolleiksi on ilmoitettu 3 % pennuista. Valkoisenspaimenkoiran nartut ovat yleensä erittäin varovaisia, joten pentuja kuolee pentulaatikkoon erittäin harvoin emän makaamana.

Tutkittuja pentukuolleisuuden syitä ovat olleet erilaiset kehityshäiriöt, kuten sydämen kehityshäiriöt, kitalaki- ym. halkiot ja alikehittyneisyys sekä istukan ennenaikaisten irtoamisten aiheuttamat komplikaatiot.

4.3.4 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Valkoisenpaimenkoiran rakenne on terve ja liioittelemattoman luonnollinen. Rodulla ei ole mitään anatomista tekijää, joka itsessään altistaisi sairauksille tai lisääntymisongelmille.

4.3.5 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Ongelmakohdat

Valkoisenpaimenkoiran terveyden keskeisimpiin ongelmakohtiin kuuluvat luusto- ja nivelsairaudet. Lonkkakuvatuissa oli dysplaattisten (C-E) koirien osuus kuvatuista valkoisistapaimenkoirista lähes kolmannes. Kyynärät olivat jossain määrin sairaat noin viidenneksellä koirista. Jonkinasteinen LTV-muutos on 35–45 %:lla tutkituista koirista.

Ilmenneiden silmäsairauksien määrä on pyörinyt noin 10 prosentin kummallakin puolella vuosittain. Vakavimpina silmäsairauksina rodussa esiintyy pannusta, plasmoomaa ja kaihia.

Kuolinsyiden tilastosta esille nousevat suurimpina syinä syöpä, selkäsairaudet, luusto ja nivelsairaudet.

Aiempien kyselyjen, hiljaisen tiedon ja eri kanavien keskustelujen perusteella erilaiset autoimmuunisairaudet, kuten atopia, allergiat ja herkkävatsaisuus ovat melko tavallisia valkoisellapaimenkoiralla. Nämä voivat heikentää koiran elämänlaatua merkittävästi, vaikka hoitokeinot ovat kehittyneet viime vuosina.

Valkoisenpaimenkoiranartun tulisi synnyttää hyvin, mutta pentueseurannan mukaan osa synnytyksistä on kovin pitkiä (keskimääräinen synnytyksen kesto 9,5 h). Tämä kertoo esimerkiksi narttujen polttoheikkoudesta, koska varsinaisia rakenteellisia ongelmia ei rodussa ole. Polttoheikkous on todennäköisin syy suureen osuuteen (12 %) sektioihin päätyneistä synnytyksistä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Yhteenvetona valkoisenpaimenkoiran terveydestä voidaan todeta, että rodulla on ilmennyt jossakin määrin lähes kaikkia kantarodulla, saksanpaimenkoiralla, yleisesti ilmeneviä sairauksia.

Toisena ongelmia aiheuttavana asiana voidaan todeta jalostuspohjan olevan kapea ja sukusiitosasteen melko korkea, vaikka näennäisesti koiramäärä on suurehko. Euroopan kanta on kuitenkin pääsääntöisesti rakentunut vähäisestä kantakoirien määrästä.

Sairauksien kitkeminen pois kannasta on vaikeaa, mutta pyritään, etteivät esimerkiksi luustokuvauksilla kontrolloitavat nivel- ja luustosairaudet rodussa ainakaan lisäännä. Monien sairauksien kontrollointia vaikeuttaa niiden on monigeeninen tai tuntematon periytymistapa.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 347

Hyväksytty: FCI 12.8.2011 SKL-FKK 8.5.2012

VALKOINENPAIMENKOIRA (WEISSER SCHWEIZER SCHÄFERHUND)

Alkuperämaa: Sveitsi

KÄYTTÖTARKOITUS: Seura- ja perhekoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimen koirat)

Alaryhmä 1 lammaskoirat

Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: USA:ssa ja Kanadassa valkoiset saksanpaimenkoirat ovat vähitellen eriytyneet omaksi rodukseen. Rodun ensimmäiset yksilöt tuotiin Sveitsiin 1970-luvun alkupuolella. Amerikkalaista 5.3.1966 syntynyttä Lobo-nimistä urosta pidetään siellä rodun kantaisänä. Tämän Sveitsin rotukirjaan (LOSH) rekisteröidyn uroksen jälkeläiset lisäsivät vähitellen eurooppalaista kantaa yhdessä USA:sta ja Kanadasta tuotujen valkoisten saksanpaimenkoirien kanssa. Nykyisin Euroopassa on runsaasti valkoisiapaimenkoiria, jotka ovat olleet puhdasrotuisia jo useiden sukupolvien ajan. Vuoden 1991 kesäkuusta lähtien ne on rekisteröity Sveitsissä omana rotunaan.

YLEISVAIKUTELMA: Voimakas, lihaksikas, keskikokoinen ja suorakaiteen muotoinen valkoinen paimenkoira, jolla on pystyt korvat, kaksinkertainen keskipitkä tai pitkä karvapeite, keskivahva luusto sekä tyylikkää ja tasapainoiset rungon ääriviivat.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA: Kohtalaisen pitkä suorakaiteen muoto; rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen (mitattuna olkanivelestä istuinluun kärkeen) on 12:10. Etäisyys otsapenkereestä kirsuun on hieman suurempi kuin otsapenkereestä niskakyhmään.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Eloisa ja tasapainoinen luonne, tarkkaavainen ja helposti koulutettava, palvelualtis. Ystävällinen ja vaatimaton. Isäntäänsä kiintynyt ja sosiaalinen, minkä ansiosta sopeutuu erinomaisesti erilaisiin tilanteisiin. Ei koskaan pelokas eikä aiheettomasti vihainen. Iloinen ja oppivainen työ- ja harrastuskoira, joka soveltuu koulutettavaksi erilaisiin tehtäviin.

PÄÄ:

KALLO-OSA: Voimakas, kuiva, hienopiirteinen ja suhteessa runkoon. Ylhäältä ja sivulta katsottuna pää on kiilanmuotoinen. Kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset. Kallo: Vain hieman pyöristynyt; otsauurre on juuri havaittavissa. Otsapenger: Vähäinen mutta selvästi erottuva.

KUONO-OSA: Kirsu: Keskisuuri ja mieluiten musta; lumikirsu ja haalistunut kirsu hyväksytään. Kuono: Vahva ja kalloon nähden verrattain pitkä. Kuononselkä ja kuonon alalinja ovat suorat ja lähentyvät hieman toisiaan kirsua kohti. Huulet: Kuivat, tiiviisti sulkeutuvat ja mahdollisimman mustat. Leuat / hampaat: Voimakas ja täysihampainen leikkaava purenta. Hampaiden tulee olla kohtisuorassa leukoihin nähden. Silmät: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset, hieman vinoasentoiset ja väriltään ruskeasta tummanruskeaan. Tiiviit silmäluomet, jotka ovat mieluiten mustareunaiset. Korvat: Pystyt ja korkealle kiinnittyneet, yhdensuuntaiset ja eteenpäin suuntautuneet; pitkänomaisen, kärjestään hieman pyöristyneen kolmion muotoiset.

KAULA: Keskipitkä ja lihaksikas, tasapainoisesti runkoon liittyvä, ei löysää kaulanahkaa. Tyylikkäästi kaartuva niskalinja alkaa melko korkea-asentoisesta päästä ja jatkuu säkään.

RUNKO: Ylälinja: Vahva, lihaksikas ja keskipitkä. Säkä: Selvästi erottuva. Selkä: Vaakasuora ja kiinteä. Lanne: Voimakaslihaksinen. Lantio: Pitkä ja keskileveä, hännäntyveä kohti loivasti laskeva. Rintakehä: Ei liian leveä, syvä, kyynärpäiden tasolle ulottuva, syvyydeltään noin puolet säkäkorkeudesta, pitkä ja muodoltaan soikea. Eturinta on selvästi erottuva. Alalinja ja vatsa: Kupeet hoikat ja tiiviit, vatsaviiva hieman kohoava.

HÄNTÄ: Sapelinmuotoinen ja kauttaaltaan tuuheakarvainen, kärkeä kohti kapeneva, melko alas kiinnittynyt ja vähintään kintereisiin ulottuva. Koiran ollessa rauhallinen häntä riippuu suorana tai on kärjestään sapelimaisesti hieman kaartunut, liikkeessä se kohoaa, ei kuitenkaan koskaan selkälinjan

yläpuolelle.

RAAJAT

ETURAAJAT: Yleisvaikutelma: Voimakkaat, jänteikkäät ja luustoltaan keskivahvat. Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja kohtuullisen leveäasentoiset, sivulta katsottuna hyvin kulmautuneet. Lavat: Lapaluut ovat pitkät, viistot ja olkavarteen nähden hyvin kulmautuneet. Lapa on kauttaaltaan lihaksikas. Olkavarret: Riittävän pitkät, voimakaslihaksiset. Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Kyynärvarret: Pitkät, suorat ja jänteikkäät. Välikämmenet: Kiinteät ja vain hieman viistot. Etukäpälät: Soikeat; varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet. Päkiät ovat kiinteät, kestävät ja mustat, kynnet mieluiten tummat. **TAKARAAJAT:** Yleisvaikutelma: Voimakkaat, jänteikkäät ja luustoltaan keskivahvat. Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, kohtuullisen leveäasentoiset; sivulta katsottuna hyvin kulmautuneet. Reidet: Keskipitkät ja voimakaslihaksiset. Polvet: Riittävästi kulmautuneet. Sääret: Keskipitkät ja viistot. Luusto on vahva ja lihakset voimakkaat. Kintereet: Voimakkaat ja hyvin kulmautuneet. Välijalat: Keskipitkät, suorat ja jänteikkäät. Takakäpälät: Soikeat; varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet. Päkiät ovat kiinteät, kestävät ja mustat, kynnet mieluiten tummat. Hieman pitemmät kuin etukäpälät.

LIIKKEET: Tasapainoisen rytmikkäät, vapaat ja kestävät. Eturaajojen askel on pitkä ja takaraajoissa voimakas työntö. Ravi on maatavoittavaa ja vaivatonta.

NAHKA: Poimuton ja tummapigmenttinen.

KARVAPEITE

Karva:

Keskipitkä karva: Tiheä, rungonmyötäinen kaksinkertainen karvapeite; runsasta aluskarvaa peittää kova, suora peitinkarva. Pään etuosassa, korvissa ja raajojen etuosassa karva on lyhyempää, kaulassa ja raajojen takaosassa hieman pitempää. Hieman laineikas, mutta kuitenkin kova karva on sallittu.

Pitkä karva: Tiheä, rungonmyötäinen kaksinkertainen karvapeite; runsasta aluskarvaa peittää kova, suora peitinkarva. Pään etuosassa, korvissa ja raajojen etuosassa karva on lyhyempää; kaulassa karva muodostaa selvän kauluksen ja raajojen takaosassa housut, hännän karva on tuuheaa. Karva ei saa olla liioitellun pitkää. Hieman laineikas, mutta kuitenkin kova karva on sallittu. Väri: Valkoinen.

KOKO JA PAINO: Säkäkorkeus: Urokset 58–66 cm, nartut 53–61 cm. Paino: Urokset noin 30–40 kg, nartut noin 25–35 kg. Oikeantyyppisillä koirilla annetun säkäkorkeuden lievä ylitys tai alitus ei ole hylkäävä virhe.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

- Vähäinen kellertävä tai kellanruskea sävy korvien kärjissä, selässä ja hännän yläpuolella.
- Osittainen pigmentin puute tai kirjavuus kirsussa, huulissa ja silmäluomissa.
- Kannukset, lukuun ottamatta maita, missä niiden poistaminen on laissa kielletty. Huom. Suomessa typistyskielto.

VAKAVAT VIRHEET:

- Raskas yleisvaikutelma, liian lyhyt runko (neliömäisyys).
- Puutteellinen sukupuolileima.
- Useamman kuin kahden P1-hampaan puuttuminen (M3-hampaita ei huomioida).
- Luppa-, puolipystyt- tai velttokärkiset korvat.
- Voimakkaasti laskeva selkälinja.
- Renkaaksi kiertyvä, selän päälle nouseva häntä, ns. paimenkoukku, häntä- mutka.
- Pehmeä, silkkimäinen peitinkarva, villava, kihara tai pörheä karvapeite; selvä pitkäkarvaisuus ilman aluskarvaa.
- Selvä kellertävä tai ruskeasävyinen väritys korvien kärjessä, selässä ja hännässä.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus.
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.
- Pelokkuus, hermostuneisuus, aggressiivisuus tai tarmoton käyttäytyminen.

- Toinen tai molemmat silmät siniset; ulkonevat silmät.
- Sisä- tai ulkokierteiset silmäluomet (entropium tai ektropium).
- Yläpurenta, alapurenta, vinopurenta.
- Täydellinen pigmentinpuute kirsussa, huulissa, silmäluomissa, ihossa tai päkiöissä.
- Albinismi.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Valkoinenpaimenkoira ei ole erikoistarkkailtava rotu (RKO - rotukohtaiset ohjeet).

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Valkoinenpaimenkoira on varsin suosittu rotu näyttelyharrastajien keskuudessa. Näyttelyiden tarkoituksena on antaa rotuyhdistykselle tietoa koiriemme tasosta ja kehityksestä ulkonäöllisesti. Näyttelyn tehtävänä on mahdollisimman monen valkoisenpaimenkoiran ulkonäkö ja rakennetietojen objektiivinen kerääminen ja saattaminen kasvattajien käyttöön, jotta käytössä olisi suurempi jalostuseläinmäärä. Tämä on tärkeää geneettisen monimuotoisuuden riittävän laajuuden säilyttämiseksi.

Taulukko 36: Näyttelykäynnit ja laatuarvosanat 2012-2021 Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	1421 tulosta	763 tulosta	173 tulosta	16 tulosta	20 tulosta	15 tulosta	2408 tulosta
Nuorten luokka	799 tulosta	382 tulosta	85 tulosta	12 tulosta	7 tulosta	2 tulosta	1287 tulosta
Avoin luokka	1737 tulosta	947 tulosta	261 tulosta	29 tulosta	10 tulosta	13 tulosta	2997 tulosta
Käyttöluokka	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Valioluokka	1099 tulosta	117 tulosta	16 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	1236 tulosta
Veteraaniluokka	361 tulosta	50 tulosta	10 tulosta	0 tulosta	8 tulosta	2 tulosta	431 tulosta
Yhteensä	5417 tulosta	2259 tulosta	545 tulosta	59 tulosta	45 tulosta	34 tulosta	8359 tulosta

Valkoisellapaimenkoiralla ei ole vielä käytössä jalostustarkastuksen ulkomuodon arviointia, ihanneprofiili on tekeillä.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Valkoistapaimenkoiraa ei ole jalostettu mihinkään erityiseen käyttötarkoitukseen, vaan sen jalostus perustuu alun perin valkoisen väriyksen säilyttämiseen saksanpaimenkoirakannassa. Kantarotua ei ole jalostettu paimenkoiraksi, vaan monipuoliseksi ja helposti koulutettavaksi palveluskoiraksi mitä erilaisimpiin käyttötarkoituksiin. Myöskään valkoinenpaimenkoira ei ole rotunimestään huolimatta varsinainen työskentelevä paimenkoira, vaan paimenkoiralle tyypillisin ominaisuuksin varustettu perhe- ja seurakoira.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Valkoinenpaimenkoira on säilyttänyt ulkomuodossaan maltillisen ja liioittelemattoman rakenteen, eikä sille ole muodostunut mitään sellaisia rakenteellisia ongelmia, jotka rajoittaisivat sen käyttöä perhe- ja harrastuskoirana.

Liioittelemattoman ulkomuodon säilymisen osalta tulee kiinnittää erityistä huomiota jalostuskoirien mittasuhteisiin, kokoon, rungon vahvuuteen, eturintaan, kulmauksiin ja liikkeisiin.

Valkoisenpaimenkoiran tulee olla rungon mittasuhteiltaan selvästi pitkäomainen suorakaide (12:10). Valkoisenpaimenkoiran tulee olla rungoltaan vahva ja lihaksikas sekä luuston keskivahva. Eturinnan tulee selvästi erottua. Valkoinenpaimenkoira ei saa olla liian kevyt ja kapea tai massiivisen raskas rungoltaan.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Valkoisenpaimenkoiran PEVISA –ohjelma on ollut voimassa 1.1.2008 alkaen. Vuoden 2011 loppuun asti oli käytössä pelkkä PEVISA –ohjelma. Suomen valkoinenpaimenkoira ry. teki ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelman rodulle vuonna 2012 ja päivitys tehtiin vuodelle 2018. Rodun edellisten jalostuksen tavoiteohjelmien voimassaolokaudet ovat olleet 2012–2017 ja 2018–2022.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Alla olevissa taulukoissa 37 ja 40 on esitetty vuosina 2011–2020 syntyneiden, eniten jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen jälkeläistilastot, joissa näkyy tutkittujen jälkeläisten määrä ja tulosjakauma lonkkien, kyynärien ja silmien osalta. Taulukoihin 38 ja 41 on kerätty jälkeläisten lausuntojen jakauma LTV:n osalta. Sairaisiin lasketaan lonkkien osalta koirat, joiden tulos on C tai huonompi. Kyynärien osalta sairaita kovat koirat, joiden tulos on 1 tai huonompi. Silmänsairaudeksi katsotaan mikä tahansa muu diagnoosi kuin terve. Taulukoihin 39 ja 42 on kerätty samojen eniten jalostukseen käytettyjen, vuosina 2011–2020 syntyneiden koirien omat tulokset.

Taulukko 37: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden urosten jälkeläistilasto Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä. (8.9.2022)

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Kynärnivelet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä *	Vuoden aikana	Tolassa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	C.I.B. FI MVA NO MVA EE MVA LV MVA RU MVA RU GR MVA RU JMVA LT JMVA LV MVA EE JMVA BALT JMVA RKV NEVALAIN MOONLIGHT BEAR	2016	8	49	0	11	18	1	37%	6%	18	3	37%	17%	9	0	18%	0%
2	FI MVA SE MVA PARFAIT FLEUR ROIDE LA NUIT	2011	6	48	0	67	34	7	71%	21%	34	8	71%	24%	25	4	52%	16%
3	HAUSTAR'S MIDSUMMER MASTER	2012	6	44	9	56	13	1	30%	8%	13	6	30%	46%	17	3	39%	18%
4	POHJ MVA FI MVA DK MVA SE MVA NO MVA EE MVA LV MVA BY MVA TLNW-14 TLNW-14 NOJV-14 PMJV-14 HeW-14 SEV-14 SEV-15 TLNW-15 BYV-15 TLNW-16 PMV-16 TLNW-17 TLNW-18 TLNW-19 BALTIV-21 PARFAIT FLEUR TANT MIEUX	2013	6	43	0	24	19	7	44%	37%	19	2	44%	11%	6	1	14%	17%
5	FI MVA JASIN VALKEA VOITTO	2017	5	40	0	0	2	1	5%	*	2	1	5%	*	2	0	5%	*
6	FI MVA JOYRIDER'S LEGACY AVENGER	2015	6	40	0	0	6	2	15%	33%	6	0	15%	0%	4	0	10%	0%
7	FI MVA AMAZING WHITE ELLUSTAR ARCTURUS	2015	5	40	0	31	14	7	35%	50%	14	3	35%	21%	9	3	22%	33%
8	FI MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALT MVA LT JMVA LV JMVA EE JMVA BALT JMVA EEV-16 LVV-16 BORN TO WIN WARRIOR HOOLIGAN	2015	4	34	8	0	3	0	9%	*	2	2	6%	*	2	1	6%	*
9	FI MVA EE MVA LT MVA BORN TO WIN WHITE STRONGHEART	2012	6	33	0	115	18	8	55%	44%	17	2	52%	12%	19	2	58%	11%
10	FI MVA SUMUJUOREN VIUHAHDUS	2017	4	32	0	0	6	4	19%	67%	5	4	16%	80%	4	0	12%	0%
11	FI MVA VESHUKAN YASU	2014	4	27	0	13	17	2	63%	12%	17	0	63%	0%	13	0	48%	0%
12	OF TREBONS BERGER BLANC CALVIN	2017	3	26	9	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
13	BARVESTAD'S KING KHAFU AT GIZA	2011	3	24	0	0	4	1	17%	25%	4	1	17%	25%	2	1	8%	*
14	KOKKOMÄN BOOSTER BOY	2011	3	23	0	49	15	4	65%	27%	15	3	65%	20%	9	0	39%	0%
15	FI MVA EE MVA LT MVA LT JMVA LV JMVA EE JMVA BALT JMVA LTV-20 BORN TO WIN WHITE PRINCE	2018	4	23	11	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
16	C.I.B. POHJ MVA NORDIC MVA FI MVA DK MVA SE MVA FI VMVA NO MVA EE MVA LV MVA CH MVA EE JMVA LT MVA BALT MVA CN MVA ES VMVA LV VMVA RS MVA JV-14 BENELUX-18 BALTIV-18 DKV-18 PMV-18 NOV-18 HeW-18 SEV-18 ALPENS-18 MV-19 EEV-19 ATV-19 KBHV-19 BALTIV-19 HeW-19 V-19 PMV-19 MVV20 EEV22 NOV22 APAC MVA VESHUKAN YORI	2014	6	23	0	15	6	2	26%	33%	6	0	26%	0%	5	0	22%	0%
17	FI MVA LUMISUDEN LUMOTTU LÖYTO	2011	2	22	0	56	12	9	55%	75%	12	6	55%	50%	7	1	32%	14%
18	FI MVA FINN NOORIEN BARRY WHITE	2012	3	22	0	7	13	5	59%	38%	13	4	59%	31%	6	3	27%	50%
19	BORN TO WIN WHITE OUTLAW	2011	6	22	0	25	8	0	36%	0%	7	1	32%	14%	4	2	18%	50%
20	WHITE DREAM DANCER BRIGHT MOON	2013	4	21	0	14	11	1	52%	9%	10	3	48%	30%	6	1	29%	17%

20 eniten käytettyä urosta – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten lonkkien osalta:

Keskimäärin rodulla terveiden lonkkien osuus on n. 70 %.

- 6 uroksella jälkeläisistä 35 % tai enemmän (37–75 %) on sairaita.
- 5 uroksella jälkeläisistä 20–35 % on sairaita.
- Täysin terveet (A-B) jälkeläiset ovat yhdellä uroksella.
- Neljällä uroksella ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

20 eniten käytettyä urosta – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten kyynärien osalta:

Keskimäärin rodulla terveiden kyynärien osuus on n. 80 %.

- 5 uroksella jälkeläisistä 30 % tai enemmän (30–80 %) on sairaita.
- 4 uroksella jälkeläisistä 20–30 % on sairaita.
- Täysin terveet (0) tutkitut jälkeläiset ovat kolmella uroksella
- Neljällä uroksella ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

20 eniten käytettyä urosta – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten silmälausuntojen osalta:

Keskimäärin rodulla esiintyy erilaisia silmäsairauksien diagnooseja n. 10 % tutkituista koirista.

- Kolmella uroksella jälkeläisistä 20 % tai enemmän (33–50 %) on sairaita.
- Täysin terveet tutkitut jälkeläiset ovat 6 uroksella.
- 5 uroksella ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

Vain puolet käytetyimpien urosten jälkeläisistä on LTV:n osalta terveitä, kun LTV:n osalta terveiden osuus rodussa on keskimäärin 60 %.

Taulukko 38: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden urosten jälkeläisten LTV-lausuntojen jakauma. Tiedot kerätty Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	Nimi	Pentueet	Pennut	Tutkittu	%	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4
1	NEVALAIN MOONLIGHT BEAR	8	49	17	35 %	14	2			1
2	PARFAIT FLEUR ROIDE LA NUIT	6	48	33	69 %	11	21	1		
3	HAUSTAR'S MIDSUMMER MASTER	6	44	13	30 %	6	7			
4	PARFAIT FLEUR TANT MIEUX	6	43	19	44 %	10	7	1	1	
5	AMAZING WHITE ELLUSTAR ARCTURUS	5	40	14	35 %	12	2			
6	JOYRIDER'S LEGACY AVENGER	6	40	6	15 %	6				
7	JASIN VALKEA VOITTO	5	40	2	5 %	1	1			
8	BORN TO WIN WARRIOR HOOLIGAN	4	34	3	9 %	3				
9	BORN TO WIN WHITE STRONGHEART	6	33	17	52 %	14	3			
10	SUMUVUOREN VIUHAHDUS	4	32	4	13 %	1	2		1	
11	VESHUKAN YASU	4	27	17	63 %	3	8	3		3
12	OF TREBONS BERGER BLANC CALVIN	3	26		0 %					
13	BARVESTAD'S KING KHAFU AT GIZA	3	24	3	13 %	2	1			
14	VESHUKAN YORI	6	23	6	26 %	2	2		1	1
15	KOKKOMÄEN BOOSTER BOY	3	23	12	52 %	5	6		1	
16	BORN TO WIN WHITE PRINCE	4	23		0 %					
17	LUMISUDEN LUMOTTU LÖYTÖ	2	22	12	55 %	1	11			
18	FINN NOORIEN BARRY WHITE	3	22	13	59 %	5	8			
19	BORN TO WIN WHITE OUTLAW	6	22	5	23 %	3	2			
20	WHITE DREAM DANCER BRIGHT MOON	4	21	11	52 %	6	4	1		
			636	207	32,4 %	105	87	6	4	5
						50,7 %	42,0 %	2,9 %	1,9 %	2,4 %

Taulukko 39: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden urosten omat tulokset. Tiedot kerätty Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	Nimi	Pentueet	Pennut	S.vuosi	Lonkat	Kyynärät	Selkä	Silmät	LTE	Näyttely
1	NEVALAIN MOONLIGHT BEAR	8	49	2016	-	-	LTV0 SP0 VA0	OK	112+++	C.I.B
2	PARFAIT FLEUR ROIDE LA NUIT	6	48	2011	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	190+++	FI MVA
3	HAUSTAR'S MIDSUMMER MASTER	6	44	2012	B/B	0/1	LTV0 SP0,SP1	OK	127+++	CACIB
4	PARFAIT FLEUR TANT MIEUX	6	43	2013	B/B	0/0	LTV1 SP1 VA0	OK	53++, 110 ++	FI MVA
5	AMAZING WHITE ELLUSTAR ARCTURUS	5	40	2015	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	140+++	FI MVA
6	JOYRIDER'S LEGACY AVENGER	6	40	2015	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	142+++	FI MVA
7	JASIN VALKEA VOITTO	5	40	2017	B/A	0/0	LTV0 SP0	OK	224+++	FI MVA
8	BORN TO WIN WARRIOR HOOLIGAN	4	34	2015	A/A	0/0	LTV1	OK	53+++ , 205+	FI MVA
9	BORN TO WIN WHITE STRONGHEART	6	33	2012	B/B	0/0	LTV0 SP0	OK	155++	FI MVA
10	SUMUVUOREN VIUHAHDUS	4	32	2017	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	118+++	FI MVA
11	VESHUKAN YASU	4	27	2014	A/A	0/0	LTV1 SP0 VA0	Muu iris sairaus	174+++	FI MVA
12	OF TREBONS BERGER BLANC CALVIN	3	26	2017	B/B	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	123+++	SERT
13	BARVESTAD'S KING KHAFU AT GIZA	3	24	2011	B/B (u)	0/0	-	Distichiasis	155+++	ERI
14	VESHUKAN YORI	6	23	2014	A/A	0/0	LTV4 SP0	OK	155+++	C.I.B
15	KOKKOMÄEN BOOSTER BOY	3	23	2011	B/B	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	110++	SERT
16	BORN TO WIN WHITE PRINCE	4	23	2018	B/B	0/0	LTV0 VA0	OK	125+++	FI MVA
17	LUMISUDEN LUMOTTU LÖYTÖ	2	22	2011	B/B	1/1	LTV0 SP0 VA0	OK	188+++	FI MVA
18	FINN NOORIEN BARRY WHITE	3	22	2012	A/A	1/1	LTV1	OK	174+++	FI MVA
19	BORN TO WIN WHITE OUTLAW	6	22	2011	A/A (u)	0/0 (u)	-	-	-	-
20	WHITE DREAM DANCER BRIGHT MOON	4	21	2013	B/B	0/0	LTV1 SP0	Distichiasis	190++	ERI

Taulukko 40: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden narttujen jälkeläistilasto Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä. (8.9.2022)

#	Narttu	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat				Kynärivelet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä n	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	JASIN GOLDEN GIFT GIMMA	2011	6	36	0	97	15	4	42%	27%	14	5	39%	36%	26	1	72%	4%
2	JASIN ILOINEN IRA	2013	3	27	0	46	8	4	30%	50%	8	1	30%	12%	13	1	48%	8%
3	KUOPPAMAEN IKI IHANA	2015	4	27	9	0	6	1	22%	17%	6	0	22%	0%	4	1	15%	25%
4	FI MVA LT JMVA EE JMVA BALTIV-14 DISADONNA LADY NAMIKO	2013	4	26	0	27	12	5	46%	42%	12	3	46%	25%	7	2	27%	29%
5	POHI MVA FI MVA SE MVA NO MVA EE MVA LV MVA NOV-13 PARFAIT FLEUR RAFFINE FILLE	2011	3	26	0	52	13	4	50%	31%	13	2	50%	15%	12	0	46%	0%
6	FI PVA SAFF GUARDIAN'S OUT OF CONTROL	2014	3	25	0	0	9	4	36%	44%	9	0	36%	0%	4	1	16%	25%
7	TSENRESIN EPONA	2015	4	25	6	0	9	3	36%	33%	8	2	32%	25%	4	0	16%	0%
8	FI MVA SE MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALT MVA EE JMVA BARVESTAD'S QUEEN HENSUTSEN AT GIZA	2011	3	23	0	24	18	3	78%	17%	17	3	74%	18%	10	2	43%	20%
9	C.I.B. FI MVA SE MVA LV MVA LT MVA JASIN JOKIN SINUSSA JUSTIINA	2013	3	23	0	69	13	4	57%	31%	13	1	57%	8%	10	1	43%	10%
10	RIOT LEADER'S TASMANIAN DEVIL JR	2014	3	23	0	19	13	0	57%	0%	13	0	57%	0%	7	0	30%	0%
11	BOARDHILL ARABESQUE	2015	2	21	0	0	13	5	62%	38%	13	0	62%	0%	8	1	38%	12%
12	FROSTFLAKE'S KAHLUA	2012	3	21	0	31	8	2	38%	25%	8	0	38%	0%	5	2	24%	40%
13	UNICOMETA'N WHITE GODDESS	2013	2	21	0	5	7	1	33%	14%	7	5	33%	71%	7	1	33%	14%
14	PAKKASHARJUN RINKELI	2015	2	20	9	0	6	2	30%	33%	6	1	30%	17%	2	0	10%	0%
15	FI MVA EE MVA EE JMVA KUSTOM KARAK'S SERIAL KILLER	2013	2	19	0	10	7	1	37%	14%	7	0	37%	0%	1	0	5%	*
16	DISADONNA UNIQUE GLAMOUR GIRL	2015	2	19	0	0	11	7	58%	64%	10	5	53%	50%	2	0	11%	0%
17	POHI MVA FI MVA SE MVA NO MVA JOULUMAAN KESÄYÖN POUTAPILVI	2016	3	19	0	0	5	1	26%	20%	5	1	26%	20%	2	0	11%	0%
18	FI MVA EE MVA DK JMVA EE JMVA KBHV-10 DKIV-10 H&W-10 H&W-21 V-21 REAL SHINY DIAMOND OF THE DUTCH HIGHLANDS	2018	2	19	10	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
19	SAAHIN HETVIKKI	2016	2	18	8	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
20	FI MVA JASIN NIIN NÄTTI NALA	2014	3	18	0	7	7	6	39%	86%	7	2	39%	29%	3	0	17%	0%

20 eniten käytettyä narttua – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten lonkkien osalta:

Keskimäärin rodulla terveiden lonkkien osuus on n. 70 %.

- 6 nartulla jälkeläisistä 35 % tai enemmän (38–86 %) on sairaita.
- 7 nartulla jälkeläisistä 20–35 % on sairaita.
- Täysin terveet (A-B) jälkeläiset ovat yhdellä nartulla.
- Kahdella nartulla ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

20 eniten käytettyä narttua – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten kyynärien osalta:

Keskimäärin rodulla terveiden kyynärien osuus on n. 80 %.

- 3 nartulla jälkeläisistä 30 % tai enemmän (36–71 %) on sairaita.
- 4 nartulla jälkeläisistä 20–30 % on sairaita.
- Täysin terveet (0) tutkitut jälkeläiset ovat 6 nartulla.
- Kahdella nartulla ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

20 eniten käytettyä narttua – yhteenveto tutkittujen jälkeläisten silmälausuntojen osalta:

Keskimäärin rodulla esiintyy erilaisia silmänsairauksien diagnooseja n. 10 % tutkituista koirista.

- 5 nartulla jälkeläisiä 20 % tai enemmän (20–40 %) on sairaita.
- Täysin terveet tutkitut jälkeläiset ovat 7 nartulla.
- Kolmella nartulla ei ole vielä tutkittuja jälkeläisiä.

Taulukko 41: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden narttujen jälkeläisten LTV-lausuntojen jakauma. Kerätty Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	Nimi	Pentueet	Pennut	Tutkittu	%	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4
1	JASIN GOLDEN GIFT GIMMA	6	36	14	39 %	7	7			
2	JASIN ILOINEN IRA	3	27	8	30 %	4	4			
3	KUOPPAMÄEN IKI IHANA	4	27	5	19 %	4	1			
4	DISADONNA LADY NAMIKO	4	26	10	38 %	4	4	1	1	
5	PARFAIT FLEUR RAFFINE FILLE	3	26	12	46 %	8	3			1
6	SAFE GUARDIAN'S OUT OF CONTROL	3	25	9	36 %	2	5	1		1
7	TSENRESIN EPONA	4	25	8	32 %	5	3			
8	BARVESTAD'S QUEEN HENSUTSEN AT GIZA	3	23	17	74 %	2	11	1	2	1
9	JASIN JOKIN SINUSSA JUSTIINA	3	23	13	57 %	12	1			
10	RIOT LEADER'S TASMANIAN DEVIL JR	3	23	13	57 %	10	3			
11	BOARDHILL ARABESQUE	2	21	15	71 %	15				
12	FROSTFLAKE'S KAHLUA	3	21	7	33 %	5	2			
13	UNICOMETA'N WHITE GODDESS	2	21	7	33 %	5	2			
14	PAKKASHARJUN RINKELI	2	20	6	30 %	2	3	1		
15	KUSTOM KARAKE'S SERIAL KILLER	2	19	6	32 %	6				
16	DISADONNA UNIQUE GLAMOUR GIRL	2	19	4	21 %	1	1		1	
17	JOULUMAAN KESÄYÖN POUTAPILVI	3	19	4	21 %		3			1
	REAL SHINY DIAMOND OF THE DUTCH									
18	HIGHLANDS	2	19		0 %					
19	SAAHIN HETVIKKI	2	18		0 %					
20	JASIN NIIN NÄTTI NALA	3	18	7	39 %	1	6			
			456	165	35,4 %	93	59	4	4	4
						56,4 %	35,8 %	2,4 %	2,4 %	2,4 %

Taulukko 42: Käytetyimpien, vuosina 2011–2020 syntyneiden narttujen omat tulokset. Kerätty Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

	Nimi	Pentueet	Pennut	S.vuosi	Lonkat	Kyynärät	Selkä	Silmät	LTE	Näyttely
1	JASIN GOLDEN GIFT GIMMA	6	36	2011	B/B	0/0	LTV1 SP1	PHTVL/PHPV	LTE-, 69++	CACIB
2	JASIN ILOINEN IRA	3	27	2013	B/B	0/0	LTV1 SP0 VA0	RD multifok.	159+++	ERI
3	KUOPPAMÄEN IKI IHANA	4	27	2015	A/A	0/0	LTV0 SP0	OK	114++	SERT
4	DISADONNA LADY NAMIKO	4	26	2013	A/B	1/0	LTV1 SP0 VA0	OK	25++, 110++	FI MVA
5	PARFAIT FLEUR RAFFINE FILLE	3	26	2011	B/A	1/0	LTV0 SP0 VA0	OK	93++	FI MVA
										FI PVA,
6	SAFE GUARDIAN'S OUT OF CONTROL	3	25	2014	A/A	0/0	LTV1 SP0	OK	116++	VASERT
								Sarveiskalvon dystrofia/dege		
7	TSENRESIN EPONA	4	25	2015	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	neraatio	87+++	EH
8	BARVESTAD'S QUEEN HENSUTSEN AT GIZA	3	23	2011	B/B	0/0	LTV2 SP0 VA1	Distichiasis	118++	FI MVA
9	JASIN JOKIN SINUSSA JUSTIINA	3	23	2013	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	153+++	C.I.B
								Muu		
10	RIOT LEADER'S TASMANIAN DEVIL JR	3	23	2014	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	vähäm.kaihi	122+++	H
11	BOARDHILL ARABESQUE	2	21	2015	C/C	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	127+++	EH
12	FROSTFLAKE'S KAHLUA	3	21	2012	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	144++	ERI
13	UNICOMETA'N WHITE GODDESS	2	21	2013	B/B	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	140+++	-
14	PAKKASHARJUN RINKELI	2	20	2015	A/A	0/0	LTV0 SP0	OK	98+++	SERT
15	KUSTOM KARAKE'S SERIAL KILLER	2	19	2013	A/A	0/0	LTV0	OK	125+++	FI MVA
								Distichiasis, muu vähäm.		
16	DISADONNA UNIQUE GLAMOUR GIRL	2	19	2015	C/C	0/0	LTV1 SP0 VA0	kaihi	27++, -59-	EH
17	JOULUMAAN KESÄYÖN POUTAPILVI	3	19	2016	B/C	0/0	LTV0 SP1 VA0	OK	108+++	FI MVA
	REAL SHINY DIAMOND OF THE DUTCH									
18	HIGHLANDS	2	19	2018	A/A	0/0	LTV0 SP0 VA0	OK	189+++	FI MVA
19	SAAHIN HETVIKKI	2	18	2016	A/A	0/0	LTV2 SP0 VA0	OK	125+	ERI
20	JASIN NIIN NÄTTI NALA	3	18	2014	C/C	0/1	LTV1 SP0	OK	100++	FI MVA

Taulukoiden 37 ja 40 sekä 38 ja 41 jälkeläisten tuloksia voidaan vertailla taulukoiden 39 ja 42 vanhempien tuloksiin. Kannattaa vertailla kuitenkin muistaa, että vanhemmat eivät koskaan periytä suoraan itseään. Yhdistelmiä suunnitellaan aina otettava huomioon sisarusten, vanhempien ja muiden sukulaisten tuloksia, kun mietitään jonkin ominaisuuden tai sairauden riskin periytymistä.

Suoraan vertailusta voidaan todeta, että käytetyimpien narttujen joukossa on muutama C-lonkkainen koira ja heillä kaikilla on tutkituissa jälkeläisissä lonkkien osalta C-E tuloksia keskimääräistä enemmän. Myös kyynärdysplasian osalta voidaan havaita melko suoraa periytyvyyttä jälkeläisille. Muutoin tulkintojen tekeminen vaatii hieman laajempaa tarkastelua sukuun, jolloin voidaankin havaita selittäviä tekijöitä suuremmille sairausprosentteille. Vaikuttavana tekijänä on aina myös yhdistelmä kokonaisuutena eikä vain toinen osapuoli.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohja - geenipooli laajenee - vältetään sisäsiittoisuutta	- rotukirjat pysyvät avoimena ja rotuunottoja tehdään - kansainvälistä yhteistyötä tehdään	- sisäsiittoisuusaste on edelleen korkea - jalostukseen käytetään liian pientä osaa koirista
Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet - luonneominaisuudet tulee säilyttää koulutettavuuden suhteen - rotu säilyy monipuolisena harrastuskoirana - perhekoiraominaisuudet säilyvät	- PEVISA-ohjelma - kannustetaan luonnetesteihin ja osallistumaan erilaisiin kokeisiin ja testeihin - yhdistys järjestää 2–4 luonnetestiä vuosittain - paimennuskokeilupäivän järjestäminen - alajaostojen toimintaa tuetaan taloudellisesti	- yhdistys on järjestänyt 3 luonnetestiä/vuosi koronavuotta 2021 (yksi testi) lukuun ottamatta: tavoite saavutettu - luonnetestien tulosten vertailun perusteella luonne on säilynyt aiemmalla tasolla - rotumestaruuskilpailuja on järjestetty koronan sallimissa rajoissa: tavoite osittain saavutettu - alaosastot ovat toimineet melko aktiivisesti ja niitä on tuettu rahallisesti erilaisten koulutus- ja tutustumispäivien järjestämisessä: tavoite saavutettu
Terveys - terveyden parantaminen	- kartoitetaan kokonaistilanne - tehdään terveystietokanta - toteutetaan terveystutkimus - kannustetaan osallistumaan Helsingin yliopiston geenitutkimuksiin	- ulkoistettu tietokanta ei osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi, vain 10 % rodusta lisättiin tietokantaan: tavoitetta ei saavutettu - terveystoimikuntaa ei perustettu

	- perustetaan terveystoimikunta - kannustetaan terveystutkimusten teettämiseen - jalostusneuvonta	- yhdistyksen jäsenten terveystutkimusten teettämistä on tuettu rahallisesti 2019 alkaen selkä- (LTV, SP) ja silmätutkimusten sekä DM-testin osalta -jalostusneuvontaa on annettu pyydettyäessä
Ulkomuoto - ulkomuoto ja rakenne säilyy liioittelemattomana	- tiedonjako kasvattajille - ulkomuototuomareiden koulutus	- näyttelyarvostelujen tuomariohje on päivitetty: tavoite on saavutettu

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Vuosina 2017–2021 valkoisenpaimenkoiran lonkkia on lausuttu 731 koiralle ja näistä jalostuksen ulkopuolelle jäi 9 % (D- ja E-lonkat). Samalla ajanjaksolla kyynäriä lausuttiin 719 koiralle, joista jalostuksen ulkopuolelle jäi 5 % (2- ja 3-kyynärät).

Vuosina 2017–2021 luonnetestattiin 573 koiraa, joista 24 koiraa eli 4,2 % ei täytä PEVISA-ohjelmaa keskeytetyn testin vuoksi.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Valkoisenpaimenkoiran tulee säilyä elinvoimaisena monimuotoisuuden, sukusiitoksen ja jalostuspohjan näkökulmasta. Todelliset sukusiitosasteet ovat melko korkeita ja monimuotoisuus on siten vähenemässä. Jalostuksessa ei tule käyttää laajalti samansukuisia koiria.

Luonne ja käyttöominaisuudet

Tavoitteena on nostaa luonteeltaan tutkittujen valkoistenpaimenkoirien osuus 50 %:iin vuosittain syntyneistä koirista. Luonteen arviointiin voidaan käyttää luonnetestin lisäksi myös MH-luonnekuvausta tai jalostustarkastuksen käyttäytymisosiota.

Kannustetaan kasvattajia ja harrastajia luonnetestaamaan koiria. Kannustetaan kasvattajia ottamaan huomioon jalostuskoirien valinnassa koirien käyttäytyminen ja luonne, ja välttämään ei-toivottuja ja ei-hyväksytyjä luonteenpiirteitä jalostuksessa. Äänialttiiksi tai -aroiksi testattuja koiria ei käytetä jalostuksessa. Tilastoidaan ja analysoidaan luonnetestien tuloksia. Yhdistys pyrkii järjestämään useamman luonnetestin vuodessa, jossa rotu on etusijalla. Mietitään keinoja rodun käyttöominaisuuksien, kuten toimintakyvyn ja taisteluhaluun lisäämiseksi rodussa.

Terveys ja lisääntyminen

Kennelliiton jalostusstrategian mukaan vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien leviäminen pyritään estämään. Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla merkkejä sairaudesta tai liikkumisvaikeuksista.

Tavoitteena on, että yli 60 % vuosittain syntyneistä koirista lausutaan lonkkien, kyynärien ja LTV:n osalta. Lausuntoja seurataan, että tulokset pysyvät vähintään nykyisellä tasolla.

Etsitään keinoja, kuinka epäviralliset silmädiagnoosit (esim. pannus) saadaan virallisiksi silmälausunnoiksi ja näkyville jalostustietokantaan.

Tavoitteena on saada rodulle tilannekuvaa myös muista sairauksista, kuten autoimmuunisairaudet, joita jalostustietojärjestelmään ei merkitä.

Lisääntymisen osalta astumisten tulisi tapahtua luonnollisesti, eikä pitkittyneiden synnytysten ja polttoheikkoudesta kärsivien narttujen määrän tulisi kasvaa. Polttoheikkous ja pitkittynyt synnytys ovat pääosin syynä myös suurehkoon sektioiden määrään.

Ulkomuoto

Halutaan säilyttää valkoisenpaimenkoiran liioittelematon rakenne.

Rodussa on liian paljon uroksilla kivespuutoksia. Tavoitteena on vähentää kivespuutoksellisten urosten määrä alle 20 %:iin.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Yhdistyksen suositukset jalostuskoirille ja niistä tehtäville yhdistelmille löytyvät yhdistyksen jalostussuosituksesta, jonka pohjana ovat PEVISA-määräykset.

SUOMEN VALKOINENPAIMENKOIRA – FINLANDS VIT HERDEHUND RY –JALOSTUSSUOSITUS

Jalostussuositus astuu voimaan 1.1.2023

1. Molemmat vanhemmat tulee olla lonkkakuvattuja. (PEVISA)

Rekisteröinnin raja-arvo on lonkkaniveldysplasian aste C. Tuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A saaneen koiran kanssa tai vaihtoehtoisesti pentueen vanhempien lonkkaindeksin keskiarvon tulee astutushetkellä olla vähintään 101. Luustokuvauksien alaikäraja on 18 kk. (PEVISA)

2. Kyynärkuvaustulos 0 tai 1 (PEVISA)

- 1-kyynäräistä tulee käyttää vain 0-kyynäräisen kanssa. (Yhdistyksen jalostussuositus)

3. Pentueen toisen vanhemman tulee olla kuvattu selästä LTV:n ja SP:n osalta terveeksi (LTV0, SP0).

Välimuotoisen lanne-ristinikaman osalta tulokset LTV2, LTV3 ja LTV4 eivät täytä suositusta. (LTV kuvausvaatimus PEVISA, muut vaatimukset Yhdistyksen jalostussuositus)

4. Voimassa oleva silmätarkastuslausunto. (PEVISA)

- Silmätarkastuslausunto saa olla astutushetkellä korkeintaan 24 kk vanha. (PEVISA)

- Toisen vanhemmista tulee olla silmätarkastettu terveeksi. (Yhdistyksen jalostussuositus)

- Diagnosoitu pannus (keratiitti), plasmooma, perinnöllinen harmaakaihi (katarakta), PHTVL/PHPV asteet 2-6, totaali RD (retinal dysplasia) tai näköhermon coloboma eivät täytä jalostussuositusta. (Yhdistyksen jalostussuositus)

5. Pentueen toisen vanhemman tulee olla testattu DM:n (Degeneratiivinen Myelopatia) osalta terveeksi (N/N) tai tuloksen (N/N) tulee olla tiedossa koiran vanhempien tulosten perusteella.

Pentuetta yhdistyksen listalle lisättäessä tulee pyydettyä esittää testistä viralliset dokumentit yksilön tai yksilön vanhempien osalta. (Yhdistyksen jalostussuositus)

6. Pentueen toisen vanhemman tulee olla testattu MDR1 osalta terveeksi (N/N) tai tuloksen (N/N) tulee olla tiedossa koiran vanhempien tulosten perusteella. Pentuetta yhdistyksen listalle lisättäessä tulee pyydettyä esittää testistä viralliset dokumentit yksilön tai yksilön vanhempien osalta. (Yhdistyksen jalostussuositus)

7. Koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 45 pentua. (PEVISA)

Nartun osalta neljäs ja viides pentue eivät täytä suositusta. (Yhdistyksen jalostussuositus)

8. Sukusiitosprosentti ei saa ylittää viidellä sukupolvella laskettuna 6,25 %. (Yhdistyksen jalostussuositus)

9. Näyttelytulos vähintään arvostelulla H (hyvä) kahdelta eri tuomarilta

- Tuloksista toisen on oltava saatu aikuisiällä, eli vähintään avoimesta luokasta. (Yhdistyksen jalostussuositus)

10. Narttua saa pennuttaa enintään kerran 10 kk:ssa. (Yhdistyksen jalostussuositus)

- Suomen Kennelliiton yleisten suositusten tulee täyttyä. (Kennelliiton rekisteriohje)

11. Jalostuskoiran vähimmäisikä on 24 kk sekä nartuilla että uroksilla. (Yhdistyksen jalostussuositus)

12. Hyväksytysti suoritettu luonnetesti. (Yhdistyksen jalostussuositus) (PEVISA:n mukaan kelpaa myös hylätty luonnetesti, MH-luonnekuvaus, pelastuskoirakoe (IPOR-A) ja ykköstulos palveluskoirakokeista. Käyttäytymiskoe ei kelpaa.)

- Testitulos osa-alueittain tulee toimittaa pentueilmoituksen yhteydessä, mikäli se ei ole KoiraNetissä nähtävillä.

13. Ulkomaalaisen koiran tulee olla suorittanut jokin luonnetta mittaava testi tai sillä tulee olla koulutustunnus. Ulkomaisen koiran tulee olla suorittanut jokin seuraavista: luonnetesti, MH, Korad, MAG-test, BH, IPO, IPO-R, IPO-FH, FH tai muu kansallinen/kansainvälinen koulutustunnus, jalostustarkastus)

Keskipitkä- ja pitkäkarvaiset muunnokset ovat luonnollisesti risteytettävissä keskenään rajoituksetta, koska ovat samaa rotua eikä karvamuunnoksia ole millään lailla erotettu toisistaan.

Kaikki kohdat koskevat myös ulkomaisia koiria.

Yhdistyksellä on myös olemassa tällä hetkellä pysyvä poikkeuslupa, jonka mukaan voidaan rekisteröidä kaksi pentuetta ilman uroksen tutkimustuloksia ja ilman uroksen luonnetta testaavia tutkimustuloksia.

6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Jalostuksen tavoiteohjelman mukaisiin tavoitteisiin pyritään:

- 1** Noudatetaan rodun PEVISA-ohjelmaa ja ohjataan jalostussuosituksella kasvatustyötä sekä lisätään pennunostajien tietoisuutta rodusta.
- 2** Kannustetaan kasvattajia ja koiranomistajia luonnetestaamaan koiransa. Yhdistys järjestää vuosittain 2–4 luonnetestiä ja selvittää käyttäytymisen jalostustarkastuksen käyttöönottoa.
- 3** Tuodaan ulkomuototuomarikoulutuksissa esille, että kehäkäyttäytyminen on osa koiran jalostusarviointia: rodun ei kuulu olla pidättyväinen ja väistelevä käyttäytyminen alentaa laatuarvostelua. Jos koiraan ei voi koskea lainkaan, arvosanan tulee olla HYL.
- 4** Kannustetaan ja tuetaan rotuyhdistyksenalaista aluetoimintaa. Yhdistys tukee aluetoimintaa rahallisesti ja alaostot järjestävät yhdistyksen tuella luonnetestejä, koulutuksia ja muita tapahtumia. Yhdistys kannustaa harrastajia aktiivisuuteen mm. vuosittaisilla parhaiden harrastus- ja näyttelykoirien palkitsemisilla.
- 5** Kannustetaan kasvattajia ja omistajia terveystutkituttamaan koiransa jatkamalla terveystutkimusten tukea yhdistyksen jäsenille. Tuen kohdentaminen ja määrä päätetään vuosittain, pyritään yhä kannustamaan virallisiin silmätutkimuksiin.
- 6** Jaetaan tietoa ja ohjeita kasvattajille ja koiranomistajille koskien valkoisenpaimenkoiran rotutyypillistä ulkomuotoa. Rotujärjestö kouluttaa ulkomuototuomareita. Yhdistys järjestää vuosittain erikoisnäyttelyn vuodesta 2024 alkaen. Yhdistys selvittää ulkomuodon jalostustarkastuksen käyttöönottoa.
- 7** Kivespuutosten määrää pyritään vähentämään jakamalla asiasta ajantasaista tietoa kasvattajille korostaen tilanteen vakavuutta sekä kouluttamalla ja ohjeistamalla kasvattajia käyttämään ensisijaisesti jalostuksessa uroksia, joilla on riittävän ajoissa laskeutuneet (< 6 vk) molemmat kivekset sekä huomioimaan kivespuutosten esiintyminen laajemmin suvussa jalostusyhdistelmiä suunnitellessaan. Kasvattajien tulee myös oppia itse tunnustelemaan pentujen kivekset ja pitämään kirjaa niiden laskeutumisen ajankohdista, jotta on mahdollista huomioida tämä jalostusvalintoja tehtäessä.
- 8** Järjestetään koulutuksia omistajille ja kasvattajille koirien terveydestä, luonteesta, käyttäytymisestä, kouluttamisesta ja hyvinvoinnista.
- 9** Yhdistys tekee kyselyitä kasvattajille ja omistajille koirien terveyteen, luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyen rodun tilanteen kartoittamiseksi (esim. autoimmuunisairaudet)
- 10** Yhdistys kerää ja analysoi myös Kennelliiton tallentamia tietoja rekisteröinneistä, näyttelyarvosteluista, luonnetesteistä ja terveystutkimusten tuloksista.
- 11** Pentueseurantaa kehitetään paremmin palvelemaan astutusten, synnytysten ja pentujen kehityksen seurantaa.
- 12** Yhdistys seuraa rodun yleistä tilaa muualla maailmassa, pitämällä yhteyttä rodun kasvattajiin ja harrastajiin ulkomailla ja tekemällä yhteistyötä muiden maiden rotuyhdistysten kanssa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

VAHVUUDET • monipuolinen peruskoira • aktiivinen perhekoira • terve rakenne • liioittelemattomuus rakenteessa ja luonteessa • sosiaalinen luonne	HEIKKOUDET • rotukirjojen sulkeminen • pieni geenipohja • kivesvikaisten urosten suuri osuus • ei selkeää tietoa rodun terveystilanteesta (esim. autoimmuunisairaudet) • arkuus, pelkoaggression mahdollisuus
MAHDOLLISUUDET • harrastustoiminnan lisääminen • geenipohjan laajentaminen rotuunottojen kautta ja käyttämällä kotimaista koirakantaa laajemmin • luonnetestin oikealla käytöllä mahdollista pitää rodun luonneominaisuudet tasapainoisina • luonnekyselyt • terveystkyselyt	UHAT • voimakas sisäsiitos ja perinnöllisten sairauksien lisääntyminen sekä elinvoiman väheneminen • kahtiajako näyttely- ja käyttölinjan koiriin • tyyppin muutos johonkin äärisuuntaan • pelkkä jalostusyksilöiden tutkiminen ja testaaminen eivät anna riittävää kuvaa jalostusvalintojen perusteeksi

Varautuminen ongelmiin

Pyritään ylläpitämään mahdollisimman laajaa jalostuspohjaa.

Kannustetaan kaikkia koiranomistajia teettämään PEVISA-tutkimukset koiralleen. Vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien leviäminen pyritään estämään. Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla merkkejä sairaudesta tai liikkumisvaikeuksista. Kerätään ja analysoidaan tietoja valkoisenpaimenkoiran yleisistä sairauksista ja vioista omistajille ja kasvattajille suunnatuilla kyselyillä.

Kannustetaan kasvattajia ja harrastajia teettämään koirilleen virallinen luonteen arviointi. Seurataan luonteen kehittymistä, järjestetään luonteen arviointimahdollisuuksia ja kannustetaan kasvattajia sekä omistajia osallistumaan niihin. Pyritään olemaan kriittisiä koirien käyttäytymisen ja luonteen suhteen. Vältetään ei-toivottuja ja ei-hyväksytyjä luonteenpiirteitä jalostuksessa.

Kasvattajien tulee ulkomuodon säilymisen osalta kiinnittää erityistä huomiota jalostuskoirien mittasuhteisiin, kokoon, rungon vahvuuteen, eturintaan, kulmauksiin ja liikkeisiin. Valkoisenpaimenkoiran tulee olla rungon mittasuhteiltaan selvästi pitkäomainen suorakaide (12:10). Valkoisenpaimenkoiran tulee olla rungoltaan vahva ja lihaksikas sekä luuston keskivahva. Eturinnan tulee selvästi erottua. Valkoinenpaimenkoira ei saa olla liian kevyt ja kapea tai massiivisen raskas rungoltaan. Yhdistys pyrkii järjestämään jäsenille koulutusta ulkomuodon osalta.

Tehdään jatkuvaa terveystutkimusten ja luonnetulosten seuranta. Tarvittaessa tiedotetaan kasvattajia rodussa ilmi tulleista riskeistä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

PEVISA:n ja jalostussuosituksen vaikutuksia seurataan. Analysoidaan Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä olevat uudet tiedot terveyden ja luonnearviointien tulokset. Pentueseurantaa kehitetään ja tilastoidaan siitä saatavia tietoja. Järjestetään terveyden ja luonteen osalta kyselyitä muutaman vuoden välein. Tuloksia hyödynnetään jalostusentavoiteohjelman päivityksessä.

Jalostustoimikunta tiedottaa myös muista jalostukseen liittyvistä asioista yhdistyksen nettisivuilla sekä Valkkariviestissä. Tiedotusta pyritään monipuolistamaan ja laajentamaan jäsenistön tarpeita kuunnellen. Jalostustoimikunta pyrkii järjestämään myös tulevaisuudessa vuosittain kasvattaja-/harrastajapäivän kasvattajia ja jäseniä kiinnostavista aiheista. Rodun tavoiteohjelma tarkistetaan 5 vuoden kuluttua. Rotujärjestö SSKY huolehtii ulkomuototuomareiden koulutuksesta yhteistyössä yhdistyksen kanssa. Vuodesta 2024 alkaen rotuyhdistys järjestää rodulle oman erikoisnäyttelyn.

2023	2024	2025	2026	2027
- Luonnetestit - Terveyskysely - MH-luonnekuvaukselle ihanneprofiili	- Luonnetestit - Luonne- ja harrastuskysely - Erikoisnäyttely - Tulosten ja pentueseurannan tilastointi + analysointi	- Luonnetestit - Kysely kasvattajille - Erikoisnäyttely - Tulosten ja pentueseurannan tilastointi + analysointi	- Luonnetestit - Terveyskysely - Erikoisnäyttely - Tulosten ja pentueseurannan tilastointi + analysointi	- Luonnetestit - Luonne- ja harrastuskysely - Erikoisnäyttely - Tilastojen ja analyysien koonti JTO:n päivitystä varten

Ennakkotarkastettu 27.9.2022

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 5.11.2022

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 26.11.2022

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 12.12.2022

7. LÄHTEET

The White German Shepherd Book (Strang, Berman & Hiildrup, 1983).

Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

Suomen Kennelliiton sivusto: www.kennelliitto.fi

Koiran välimuotoinen lanne-ristinikama, lumbosakraalistennoosi ja cauda equina -oireyhtymä.

Kirjallisuuskatsaus. - Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkielma ELK Linda Mononen, Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinlääketieteellisten biotieteiden osasto, Helsingin yliopisto 2021

Svenska Kennelklubben, Avelsdata-sivusto: hundar.skk.se/avelsdata

Norsk Kennel Klub, Dogweb-sivusto: www.dogweb.no/hundedatabase/

Elias Westermack, Maria Wiberg: Exocrine pancreatic insufficiency in dog, Vet. Clin. Small Anim. 33 (2003) 1165-1179

Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema: Koiran sydänsairaudet, artikkeli

Johanna Anttila: Koirien farmakogeneettisten erojen kliininen merkitys – kirjallisuuskatsaus, 2009

Emma L. Ivarsson et al: Variants within the SP110 nuclear body protein modify risk of canine degenerative myelopathy, 2016

8. LIITTEET

Liite 1 – Rotumääritelmä

Liite 2 – Luonnetestin ihanneprofiili

Liite 3 – MH-luonnekuvauksen arvostelutaulukko

Liite 4 – Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili

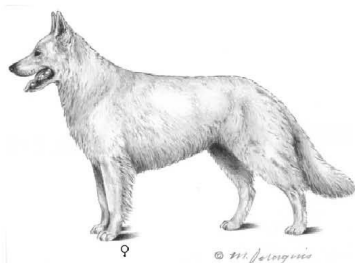
Ryhmä: 1

FCI:n numero: 347
Hyväksytty: FCI 12.8.2011
Kennelliitto 8.5.2012

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

VALKOINENPAIMENKOIRA (BERGER BLANC SUISSE) Alkuperämaa: Sveitsi

1/5

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundaræktarfélag Islands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

KÄYTTÖTARKOITUS: Seura- ja perhekoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimen koirat)

Alaryhmä 1 lammaskoirat

Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: USA:ssa ja Kanadassa valkoiset saksanpaimenkoirat ovat vähitellen eriytyneet omaksi roduksean. Rodun ensimmäiset yksilöt tuotiin Sveitsiin 1970-luvun alkupuolella. Amerikkalaista 5.3.1966 syntynyttä Lobo-nimistä urosta pidetään siellä rodun kantaisänä. Tämän Sveitsin rotukirjaan (LOSH) rekisteröidyn uroksen jälkeläiset lisäsivät vähitellen eurooppalaista kantaa yhdessä USA:sta ja Kanadasta tuotujen valkoisten saksanpaimenkoirien kanssa. Nykyisin Euroopassa on runsaasti valkoisiapaimenkoiria, jotka ovat olleet puhdasrotuisia jo useiden sukupolvien ajan. Vuoden 1991 kesäkuusta lähtien ne on rekisteröity Sveitsissä omana rotunaan.

YLEISVAIKUTELMA: Voimakas, lihaksikas, keskikokoinen ja suorakaiteen muotoinen valkoinen paimenkoira, jolla on pystyt korvat, kaksinkertainen keskipitkä tai pitkä karvapeite, keskivahva luusto sekä tyylikkääät ja tasapainoiset rungon ääriviivat.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA: Kohtalaisen pitkä suorakaiteen muoto; rungon pituuden suhde säkäkorkeuteen (mitattuna olkanivelestä istuinluun kärkeen) on 12:10. Etäisyys otsapenkereestä kirsuun on hieman suurempi kuin otsapenkereestä niskakyhmyyn.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Eloisa ja tasapainoinen luonne, tarkkaavainen ja helposti koulutettava, palveluaitis. Ystävällinen ja vaatimaton. Isäntäänsä kiintynyt ja sosiaalinen, minkä ansiosta sopeutuu erinomaisesti erilaisiin tilanteisiin. Ei koskaan pelokas eikä aiheettomasti vihainen. Iloinen ja oppivainen työ- ja harrastuskoira, joka soveltuu koulutettavaksi erilaisiin tehtäviin.

PÄÄ:

Voimakas, kuiva, hienopiirteinen ja suhteessa runkoon. Ylhäältä ja sivulta katsottuna pää on kiilanmuotoinen. Kuonon ja kallon ylälinjat ovat yhdensuuntaiset.

Kallo: Vain hieman pyöristynyt; otsauurre on juuri havaittavissa.

Otsapenger: Vähäinen mutta selvästi erottuva.

Kirsu: Keskisuuri ja mieluiten musta; lumikirsu ja haalistunut kirsu hyväksytään.

Kuono: Vahva ja kalloon nähden verrattain pitkä. Kuononselkä ja kuonon alalinjat ovat suorat ja lähentyvät hieman toisiaan kirsua kohti.

Huulet: Kuivat, tiiviisti sulkeutuvat ja mahdollisimman mustat.

Leuat / hampaat: Voimakas ja täysihampainen leikkaava purenta. Hampaiden tulee olla kohtisuorassa leukoihin nähden.

Silmät: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset, hieman vinoasentoiset ja väriltään ruskeasta tummanruskeaan. Tiiviit silmäluomet, jotka ovat mieluiten mustareunaiset.

Korvat: Pystyt ja korkealle kiinnittyneet, yhdensuuntaiset ja eteenpäin suuntautuneet; pitkänomaisen, kärjestään hieman pyöristyneen kolmion muotoiset.

KAULA: Keskipitkä ja lihaksikas, tasapainoisesti runkoon liittyvä, ei löysää kaulanahkaa. Tyylikkäästi kaartuva niskalinja alkaa melko korkea-asentoisesta päästä ja jatkuu säkään.

RUNKO:

Ylälinja: Vahva, lihaksikas ja keskipitkä.

Säkä: Selvästi erottuva.

Selkä: Vaakasuora ja kiinteä.

Lanne: Voimakaslihaksinen.

Lantio: Pitkä ja keskileveä, hännäntyveä kohti loivasti laskeva.

Rintakehä: Ei liian leveä, syvä, kyynärpäiden tasolle ulottuva, syvyydeltään noin puolet säkäkorkeudesta, pitkä ja muodoltaan soikea. Eturinta on selvästi erottuva.

Alalinja ja vatsa: Kupeet hoikat ja tiiviit, vatsaviiva hieman kohoava.

HÄNTÄ: Sapelinmuotoinen ja kauttaaltaan tuuheakarvainen, kärkeä kohti kapeneva, melko alas kiinnittynyt ja vähintään kintereisiin ulottuva. Koiran ollessa rauhallinen häntä riippuu suorana tai on kärjestään sapelimaaisesti hieman kaartunut, liikkeessä se kohoaa, ei kuitenkaan koskaan selkälinjan yläpuolelle.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Voimakkaat, jänteikkäät ja luustoltaan keskivahvat. Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja kohtuullisen leveäasentoiset, sivulta katsottuna hyvin kulmautuneet.

Lavat: Lapaluut ovat pitkät, viistot ja olkavarteen nähden hyvin kulmautuneet. Lapa on kauttaaltaan lihaksikas.

Olkavarret: Riittävän pitkät, voimakaslihaksiset.

Kyynärpää: Tiiviisti rungonmyötäiset.

Kyynärvarret: Pitkät, suorat ja jänteikkäät.

Välikämmenet: Kiinteät ja vain hieman viistot.

Etukäpälät: Soikeat; varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet. Päkiät ovat kiinteät, kestävät ja mustat, kynnet mieluiten tummat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Voimakkaat, jänteikkäät ja luustoltaan keskivahvat. Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, kohtuullisen leveäasentoiset; sivulta katsottuna hyvin kulmautuneet.

Reidet: Keskipitkät ja voimakaslihaksiset.

Polvet: Riittävästi kulmautuneet.

Sääret: Keskipitkät ja viistot. Luusto on vahva ja lihakset voimakkaat.

Kintereet: Voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

Välijalat: Keskipitkät, suorat ja jänteikkäät.

Takakäpälät: Soikeat; varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja kaareutuneet. Päkiät ovat kiinteät, kestävät ja mustat, kynnet meluiten tummat. Hieman pitemmät kuin etukäpälät.

LIIKKEET: Tasapainoisen rytmikkäät, vapaat ja kestävät. Eturaajojen askel on pitkä ja takaraajoissa voimakas työntö. Ravi on maatavoittavaa ja vaivatonta.

NAHKA: Poimuton ja tummapigmenttinen.

KARVAPEITE

Karva:

Keskipitkä karva: Tiheä, rungonmyötäinen kaksinkertainen karvapeite; runsasta aluskarvaa peittää kova, suora peitinkarva. Pään etuosassa, korvissa ja raajojen etuosassa karva on lyhyempää, kaulassa ja raajojen takaosassa hieman pitempää. Hieman laineikas, mutta kuitenkin kova karva on sallittu.

Pitkä karva: Tiheä, rungonmyötäinen kaksinkertainen karvapeite; runsasta aluskarvaa peittää kova, suora peitinkarva. Pään etuosassa, korvissa ja raajojen etuosassa karva on lyhyempää; kaulassa karva muodostaa selvän kauluksen ja raajojen takaosassa housut, hännän karva on tuuheaa. Karva ei saa olla liioitellun pitkää. Hieman laineikas, mutta kuitenkin kova karva on sallittu.

Väri: Valkoinen.

KOKO JA PAINO:

Säkäkorkeus: Urokset 58–66 cm, nartut 53–61 cm.

Paino: Urokset noin 30–40 kg, nartut noin 25–35 kg.

Oikeantyyppisillä koirilla annetun säkäkorkeuden lievä ylitys tai alitus ei ole hylkäävä virhe.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

- Vähäinen kellertävä tai kellanruskea sävy korvien kärjissä, selässä ja hännän yläpuolella.
- Osittainen pigmentin puute tai kirjavuus kirsussa, huulissa ja silmäluomissa.
- Kannukset, lukuun ottamatta maita, missä niiden poistaminen on laissa kielletty. Huom. Suomessa typistyskielto.

VAKAVAT VIRHEET:

- Raskas yleisvaikutelma, liian lyhyt runko (neliömäisyys).
- Puutteellinen sukupuolileima.
- Useamman kuin kahden P1-hampaan puuttuminen (M3-hampaita ei huomioida).
- Luppa-, puolipystyt- tai velttokärkiset korvat.
- Voimakkaasti laskeva selkälinja.
- Renkaaksi kiertyvä, selän päälle nouseva häntä, ns. paimenkoukku, häntämutka.
- Pehmeä, silkkimäinen peitinkarva, villava, kihara tai pörheä karvapeite; selvä pitkäkarvaisuus ilman aluskarvaa.
- Selvä kellertävä tai ruskeasävyinen väritys korvien kärjessä, selässä ja hännässä.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus.
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.
- Pelokkuus, hermostuneisuus, aggressiivisuus tai tarmoton käyttäytyminen.
- Toinen tai molemmat silmät siniset; ulkonevat silmät.
- Sisä- tai ulkokierteiset silmäluomet (entropium tai ektropium).
- Yläpurenta, alapurenta, vinopurenta.
- Täydellinen pigmentinpuute kirsussa, huulissa, silmäluomissa, ihossa tai päkiöissä.
- Albinismi.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Valkoistenpaimenkoirien luonnetestin ihanneluonneprofiili 2015 ->

Selvitys luonnetestin osa-alueista	Valkoinenpaimenkoira rotumääritelmän mukaan	Ihanneluonneprofiilin osa-alueet
Toimintakyky: Kuvaa koiran rohkeutta ja kykyä toimia itsenäisesti pelosta/uhasta huolimatta. Erikoiskokeina kelkka ja pimeähuone, mutta toimintakyky näkyy läpi testin.	Valkoinenpaimenkoira on rotumääritelmän valossa oppivainen työ- ja harrastuskoira, joka on alun perin jalostettu saksanpaimenkoirasta. Hyvältä työ- ja harrastuskoiralta vaaditaan hyvää toimintakykyä. Valkoinenpaimenkoira ei saa koskaan olla pelokas.	Toivotut: +2 Hyvä +1a Kohtuullinen Hyväksytyt: +1b Kohtuullisen pieni +3 Suuri Ei toivotut: -1 Pieni Ei hyväksytyt: -2 Riittämätön -3 Toimintakyvyn
Terävyys: Koira on kiinnitettynä seinään, ilman omistajaa, ja sitä kohtaan hyökätään. Koiran kyky puolustaa itseään.	Palveluskoirana valkoisenpaimenkoiran kuuluisi pystyä puolustamaan myös itseään kovan paikan tullen. Valkoisellapaimenkoiralla ei saa koskaan olla jäljelle jäävää hyökkäyshalua.	Toivotut: +3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua Hyväksytyt: +1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +1b Koira, joka ei osoita lainkaan terävyyttä Ei toivotut: +2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua Ei hyväksytyt: -1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin -3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin
Puolustushalu: Koiraa ja omistajaa kohtaan tehdään hyökkäys. Koiran halu puolustaa laumaansa. Koiran pitää palautua hyökkäyksen	Valkoinenpaimenkoira on kiintynyt omistajaansa ja palveluskoirana sen tulee puolustaa omaa laumaansa.	Toivotut: +3 Kohtuullinen, hillitty Hyväksytyt: +2 Suuri, hillitty

jälkeen.		+1 Pieni Ei toivotut: -1 Haluton Ei hyväksytyt: -2 Erittäin suuri -3 Hillitsemätön
Taisteluhalu: Mitataan koiran halua leikkiä kepillä sekä haastaa uhka hyökkäyksissä ja kelkalla.	Valkoinenpaimenkoira on rotumääritelmän mukaan helposti koulutettava. Koulutuksen kannalta on hyvä, että koiralla on taisteluhalu, jolloin sitä voi palkata leikkimällä.	Toivotut: +3 Suuri +2a Kohtuullinen Hyväksytyt: +2b Kohtuullisen pieni Ei toivotut: +1 Erittäin suuri -1 Pieni Ei hyväksytyt: -2 Riittämätön -3 Haluton
Hermorakenne: Synnynnäinen ominaisuus, joka kuvaa koiran kykyä palautua henkisistä ristiriitatilanteista testin aikana.	Rotumääritelmän mukaan valkoisellapaimenkoiralla on tasapainoinen luonne, jolloin sillä tulee olla myös hyvä hermorakenne.	Toivotut: +2 Tasapainoinen +1a Hieman rauhaton Hyväksytyt: +3 Tasapainoinen, varma +1b Hermostunein pyrkimyksin Ei hyväksytyt: -1 vähän hermostunut -2 hermostunut -3 erittäin hermostunut
Temperamentti: Kuvaa koiran kykyä havainnoida ympäristöään ja kykyä reagoida ärsykkeisiin.	Valkoinenpaimenkoira on rotumääritelmän mukaan tarkkaavainen, joka kertoo sen kyvystä havainnoida ympäristöään. Temperamenttiltaan vilkas koira reagoi oikea aikaisesti ja oikea suuntaisesti ärsykkeisiin.	Toivotut: +3 Vilkas Hyväksytyt: +2 Kohtuullisen vilkas +1 Erittäin vilkas Ei toivotut: -1 a) häiritsevän vilkas Ei hyväksytyt: -1 b) hieman välinpitämätön c) impulsiivinen -2 Välinpitämätön

		-3 Apaattinen
Kovuus Koiran taipumus muistaa asioita. Erikoiskokeena haalari ja tynnyri.	Monipuolisen harrastuskoiran on hyvä olla kohtalaisen kova, jotta se ei turhaan muistelee kokemiaan huonoja tilanteita.	Toivotut: +3 Kohtuullisen kova +1 Hieman pehmeä Ei toivottavat: +2 Kova Ei hyväksytyt: -1 Erittäin kova -2 Pehmeä -3 Erittäin pehmeä
Luoksepäästävyys: Kuvaa koiran kykyä suhtautua ystävällisesti vieraaseen ihmisiin. Erikoiskokeena alkuhaastattelu ja palautuminen hyökkäysten jälkeen.	Rotumääritelmässä sanotaan, että valkoinenpaimenkoia on ystävällinen ihmisiä kohtaan eikä se saa koskaan olla vihainen. Arjessa koiran tulee ottaa ystävällisesti ja avoimesti vieraat ihmiset vastaan.	Toivotut: +3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin Hyväksytyt: +2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen Ei toivotut: +2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen +1 Mielistelevä Ei hyväksytyt: -1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra -1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra -2 Hyökkäävä -3 Salakavala
Laukaukset: Ammutaan laukauksia, miten koira reagoi.	Työ- ja harrastuskoirana valkoinenpaimenkoira ei saa olla koskaan laukausaltis tai –arka. Paukkuarkuus voi arjessa ilmetä esim. pelkona ukkosta, raketteja ja muita kovia ääniä kohtaan.	Toivotut: +++ Laukausvarma Hyväksytyt: ++ Laukauskokematon + Paukkuärtyisä Ei hyväksytyt: - Laukausaltis -- Laukausarka

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaa- matta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innok- kaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI Käsittely	☐ A: Ei päästä käsittelemään ☐ B: torjuu murisemalla ja/ tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nope- asti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista.
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/ pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ Korjailee otetta	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää, tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita ☐ ☐	Aloittaa, mutta keskeyttää ☐ ☐	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista ☐ ☐	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille ☐ ☐	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille ☐ ☐
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään ☐ ☐	Ei tartu, nuuskii saalista ☐ ☐	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia ☐ ☐
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäk- seen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nope- asti osion aikana/ Rauhton koko ajan
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avusta- jasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkaus- eleitä osion ensim. osassa	Osoittaa useampia uhkaus- eleitä osion ensim. ja toisessa osassa.
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröi- den tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä- avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivistaa- vustajaa leikkimään
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkau- seleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun oh- jaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumis- nopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaaus tai liikkumis- nopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaaus tai nopeuden- vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katse- lee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohitus- kerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumis- nopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaaus tai liikkumis- nopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaaus tai nopeuden- vaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminä- laitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katse- lee laitetta väh. kahdella ohitus- kerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohitus- kerralla
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkaus- eleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja use- ampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ Ei kiinnostu lainkaan	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee
8d. AAVEET Utelaisuus	Menee katsomaan, kun oh- jaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	Menee katsomaan, kun oh- jaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puo- leenväliin	Menee katsomaan ilman apua
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	Hyväksyy avustajan tarjoa- man kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avus- tajaan	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nope- asti ja on hyvin aktiivinen
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/ passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/ passiiv, lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/ passiivisuuteen	☐ A: Osoittaa pelkoa ☐ B: Ohjaaja luopuu ampumisesta

Valkoinenpaimenkoira - Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili alkaen 1.1.2021

I=ihanne, N=hyväksytävä, E=ei-toivottava, H=hylätty

1. IHMISEN KOHTAAMINEN

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa

a) Koiran käyttäytyminen ennen kontaktitilannetta avustajan kanssa

I	S	menee suoraan tervehtimään avustajaa
I	N1	on välinpitämätön, rento, voi tutkia ympäristöä
I	N2	pyrkii jatkamaan matkaa kiinnittämättä huomiota avustajaan
N	OLF	keskittyy vain haisteluun
N	Y	on kiinnostunut ainoastaan ympäristöstä
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta tai rauhattomuudesta (voi äänneellä, liikkua edestakaisin, liikkua hidastetusti, lipoa suupieliään, vinkua, häntä voi laskea. Voi myös muuttua eleettömämmäksi tai alkaa korostetusti hakea katsekontaktia ohjaajaan).
E	P2	välttelee(pyrkii pois päin avustajasta tai ohjaajansa syliin, painautuu tiiviisti kiinni ohjaajaansa tai pyrkii ohjaajan taakse, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu)
E	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä) jalostustarkastus keskeytetään
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A2	tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
E	A3	haukkuu ja ryntäilee ihmistä kohti
H	A4	hyökkää voimakkaasti ihmisiä kohti
H	A5	puree omistajaansa
N	XR	rapsuttaa, nuolee tms itseään
N	XM	merkkaillee

b) Aika, jonka kuluessa koira tervehtii oma-aloitteisesti avustajaa

	U30	alle 30 sekuntia
	U59	31-59 sekuntia
	U80	60-60 sekuntia (avustaja on noussut seisomaan huomioimatta koiraa)
	NO	ei tule oma-aloitteisesti ennen kuin avustaja on muuttunut aktiiviseksi kontaktinottajaksi

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa

c) Avustaja kääntyy ja ottaa kontaktia yrittämällä koskettaa koiraa

1.2 Poistuminen ja uudelleen kohtaaminen

1.1 1.2 1.2 a) Koiran käyttäytyminen kohdatessa c) a) b) b) Koiran käyttäytyminen avustajan yrittäessä koskettaa

	I	L	lähestyy avustajaa
	N	N	ei lähesty eikä väistä avustajaa
	E	V	väistää avustajaa
I		N	N koira sietää kosketuksen, ei hakeudu luokse
I		I	SN koira nuuhkaisee avustajaa, sen jälkeen välinpitämätön
I		I	SY rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)
N		N	SR kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
I		I	SL alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N		N	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)
E		E	P2 säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)
H		H	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää) jatketaan osiosta 3
H		H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä), jatketaan osiosta 3
N		E	A1 asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E		H	A2 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti

H		H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H		H	A4	puree niin, että ei jää jälkeä
H		H	A5	puree niin, että jää jälki
N		N	XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E		E	XM	merkkää avustajan
N		E	Y	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan
N		N	O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu koskettamiseen välinpitämättömästi
H		H	EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H		H	EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H		H	EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

1.3 Avustaja houkuttelee koiran mukaansa

I	L	koira lähtee heti mukaan
I	LH	koira lähtee avustajan mukaan vähällä houkuttelulla
N	LV	koira lähtee mukaan runsaalla houkuttelulla
N	LO	pyrkii välillä ohjaajan luo, välillä kulkee avustajan mukana
E	LK	koira lähtee mukaan, mutta kieltäytyy myöhemmin etenemästä (voi ilmetä myös pakenemisena) tai alkaa kiskoa voimakkaasti kohti ohjaajaa
E	LE	koira ei lähde mukaan
I	S	koira on kiinnostunut avustajasta
H	EAG	osio keskeytetään, koska koira haukkuu ja/tai murisee ja/tai näyttää hampaita, roikkuu avustajan vaatteissa hampaillaan tai uhkailee avustajaa
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

2. KÄSITELTÄVYYYS

2.1 Käyttäytyminen käsittelytilanteessa

I	SN	koira suhtautuu välinpitämättömästi käsittelyyn sei sen käytös ei muutu lainkaan
I	SY	on rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)
N	SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
N	SL	alkaa leikkiä, riehuu (katsoo kohti, niaa etuosalla, läppää tassullaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyörähtelee tms.)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi himan väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, haukottelee, häntä laskee)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyhistymisenä)
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	puree niin, että ei jää jälkeä
H	A5	puree niin, että jää jälki
E	XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E	XM	merkkää avustajan
E	XR	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan

N	XM	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu käsittelyyn välinpitämättömästi
H	EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
2.2 Koira antoi koskea		
I	KH	huuliin
I	KK	korviin
I	KL	lapaan
I	KE	etujalkoihin
I	KR	rintaan
I	KS	selkään
I	KT	takajalkoihin
I	KN	häntään

3. JAHTAAMINEN

3.1 Koiran käyttäytyminen palloa heittäessä		
E	P	pyrkii pois päin pallosta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen
E	N	ei kiinnostu pallosta, voi katsoa palloa
N	H1	osoittaa lievää kiinnostusta, ei mene pallolle asti tai menee hitaasti pallon luokse
N	H2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	H3	lähtee pallon perään, mutta keskeyttää ajon, juoksee pallon ohi tai jättää pallon nuuhkimatta sitä
N	H4	lähtee pallon perään, pallon pysähtyessä nuuhkii sitä
I	H5	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
I	H6	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja pitää siitä kiinni (kunnes ohjaaja irrottaa pallon) tai kantaa palloa, voi tuoda sen ohjaajalle
I	H7	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
H	HP8	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti, <i>jatketaan osiosta 4</i>
H	EOP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
3.2 Ohjaaja leikittää koiraa pallolla		
E	P	koira pyrkii pois päin ohjaajasta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen
E	N	ei kiinnostu, voi katsoa palloa
N	HL1	kiinnostuu, tutkii palloa
N	HL2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	HL3	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, mutta menettää pian kiinnostuksensa
I	HL4	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
I	HL5	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja pitää kiinni kunnes ohjaaja irrottaa pallon
I	HL6	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
N	HLS	on alkanut leikkiä pallolla itse, eikä halua leikkiä sillä ohjaajan kanssa
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta

N	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	puree niin, että ei jää jälkeä
H	A5	puree niin, että jää jälki
E	FIX	käytös osion päätyttyäkin muuttunutta/käytös jää päälle
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

4. AKTIIVISUUS/PASSIIVISUUS

E	RE	rauhaton: liikkuu levottomasti, voi läähättää, äännellä, hyppiä ohjaajaa vasten, rapsuttaa, nuolla itseään tms.
I	AK	aktiivinen: puuhastelee tai nuuhkii ympäristöä rauhallisesti koko ajan
I	N	rauhallinen: voi istua, seistä tai maata, voi tutkia ympäristön kertaalleen
N	PA	passiivinen: ei kiinnostu mistään
N	NR1	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy hieman
E	NR2	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy selvästi
N	REN	aluksi rauhaton, sitten rauhoittuu
N	MX	ajoittain rauhaton, ajoittain rauhallinen
E	P	pelkää tai on jännittynyt (taakse vetäytynyt kehon asento, voi hakeutua ohjaajan luo tai pyrkiä pakoon, haukkuu tms.)
H	PV	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti

5. VIERAS KOIRA

Koiran käyttäytyminen sen havaitessa vieraan koiran		
I	N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua renoosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)
N	S	osoittaa selvää kiinnostusta tutustumiseen (heiluttaa häntää, pyrkii kohti, voi vinkua tai haukahtaa, katsoo kohti, katsoo vuoronperään ohjaajaa ja vierasta koiraa, niiaa etuosalla, kauhoo etutassuillaan)
N	S2	osoittaa voimakasta kiinnostusta toista koiraa kohtaan (heiluttaa häntää, kiskoo ja riuhtoo kohti, voi haukkuu, voi hyppiä, voi nousta kahdelle jalalle)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi nuuhkia maata, katsella pois päin, haukotella, nostaa jalkaa, istahtaa, kääntyä selin, ottaa remmin suuhunsa tms.)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
E	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tarvitsee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä)
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta
N	A2	näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ottaa askelia kohti vierasta koiraa, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
E	A4	hyökkää voimakkaasti vierasta koiraa kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkuu, karvat pystyssä)
H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	AO5	puree ohjaajaansa
N	H	vaanii, metsästä, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraseen koiraan, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkuu)
N	O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa
H	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
H	EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä

H	EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä
---	-----	---

6. EPÄTAVALLISET ALUSTAT

Ritillä 6.1	Pleksi 6.2	a) Käyttäytyminen alustalle mennessä
I	I	N ei pelkoa tai huolestumista, astuu epäroimattā alustalle ilman houkuttelua (ryhti ja hännän asento normaali, astuu alustalle huomioiden sen tai kiinnittämättä siihen huomiota)
N	N	P1 hyvin lieviä merkkejä huolestumisesta tai välttelystä (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, liikkuu hitaasti, voi pysähdellä hetkeksi, voi lipoa suupieläään, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2 selviä merkkejä välttelystä (pysähtyy, yrittää kiertää tai hypätä alustan yli, heittäytyy selälleen tai tai tarjoaa oheistoimintoja välttääkseen alustalle menon, kuten istuu, menee maahan, kierii, antaa tassua tms.)
E	E	P3 pelokas (kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, saattaa pyrkiä pakoon tai omistajan syliin, voi läähättää ta passivoitua, tärstä, äänneellä voimakkaasti), <i>jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7</i>
H	H	P4 erittäin voimakkaasti pelokas (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), <i>jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7</i>
N	N	LP astuu epäroiden alustalle ilman houkuttelua
I	I	LH astuu epäroimattā alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LPH astuu epäroiden alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LH2 menee alustalle vasta makupalan avulla
E	E	P ei astu alustalle
H	H	EOH osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	EAR osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä
b) Käyttäytyminen alustalla ollessa		
I	I	N koira pysyy alustalla itse tai ohjaajan on helppo saada koira jäämään alustalle
N	N	H ohjaaja joutuu käyttämään runsaasti houkuttelua saadakseen koiran jäämään alustalle
N	N	VL koira poistuu alustalta, tulee helposti takaisin
E	E	VH2 koira poistuu alustalta, tulee takaisin vain runsaasti houkuteltuna
E	E	VP koira poistuu alustalta, eikä tule takaisin runsaallakaan houkuttelulla
E	E	EP ei mennyt alustalle
c) Rentous alustalla		
I	I	N koira on rento (alusta ei näytä vaikuttavan koiran käyttäytymiseen)
N	N	P1 koira jännittää hieman (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, voi lipoa suupieläään tai nostella tassujaan, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2 koira on jännittynyt (kyyristelee, häntä koipien välissä, saattaa pyrkiä omistajan syliin, voi läähättää tai passivoitua, tärstä, voi äänneellä)
E	E	P3 koira ei mennyt alustalle

7. IHMISJOUKKO

7.1	7.2	7.3	7.1 Kävelevät ihmiset rivissä	7.2. Juoksevat ihmiset rivissä	7.3 Oudot ihmiset rivissä
I	I	I	N	koira kulkee rennosti ohjaajan edessä, takana tai sivulla, voi huomioida avustajat (korvat rennot, normaali ryhti, liikkumisnopeudessa ei muutoksia)	
I	I	I	S	yrittää päästä nuuhkimaan avustajia	
N	N	N	SR	yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen)	
N	N	N	SL	yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äänneellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	
N	N	N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkumisnopeus ja/tai -asento muuttuu, voi hetkellisesti siirtyä lähemmäs ohjaajaa tai ohjaajan taakse, pysähtyä hetkeksi, hidastaa, jännittyä tai kaartaa. Voi vilkuilla avustajia, lipoa suupieläään, ryhti madaltuu, häntä laskee. Voi äänneellä ja/tai hyppiä ohjaajaa vasten.)	
E	E	E	P2	säikähtää tai välttelee (siirtyy ohjaajan taakse, voi pysähdellä, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, saattaa pälyillä, läähättää tai haukkua).	
H	H	H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), <i>jatketaan osasta 8</i>	
H	H	H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), <i>jatketaan osasta 8</i>	
N	N	N	A1	jäykistyy, tuijottaa, karvat voivat nousta	
E	E	E	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti	

E	E	E	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	E	E	A4	hyökkää voimakasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkuu, karvat pystyssä)
H	H	H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	H	H	A05	puree ohjaajaansa
E	N	N	H	vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkuu)
N	N	N	O	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ohjaajaa kohtaan
E	E	E	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	H	H	EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

7. IHMISJOUKKO

7.4	7.5	7.6	7.4 Ihmiset ympyrässä paikoillaan	7.5. Ihmiset ympyrässä astuvat kohti koiraa	7.6 Ihmiset liikkuvat ympyrässä
I	I	I	N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)	
I	I	I	S	yrittää päästä nuuhkimaan avustajia	
N	N	N	SR	yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntä selälleen)	
N	N	N	SL	yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äänellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	
N	N	N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi myös nuuhkia maata, katsella pois päin, haukotella, nostaa toistuvasti jalkaa, istahtaa, kääntä selin, ottaa remmin suuhunsa, alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan tms.)	
E	E	E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).	
H	H	H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, pärisee, läähättää), <i>jatketaan osasta 8</i>	
H	H	H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä), <i>jatketaan osasta 8</i>	
N	N	N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta	
E	E	E	A2	näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, voi ottaa askelia kohti avustajia, tuijottaa, karvat voivat nousta	
E	E	E	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	
E	E	E	A4	hyökkää voimakasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkuu, karvat pystyssä)	
H	H	H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)	
H	H	H	A05	puree ohjaajaansa	
N	N	N	H	vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkuu)	
N	N	N	O	osoittaa voimakasta kiinnostutusta vain ohjaajaa kohtaan	
E	E	E	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle	
H	H	H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	
H	H	H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	
H	H	H	EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi	
H	H	H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	

8. ÄÄNET

8.1	8.2	8.3	8.4	8.1. Käyttäytyminen pillin soidessa 8.3 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankanta vasaralla	8.2 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankanta vasaran varrella 8.4 Käyttäytyminen poran käydessä
I	I	I	I	L	koira menee uteliaasti ääntä kohti (ryhti ja hännän asento rentoja)
I	I	I	I	N	käyttäytyminen ei muutu (ryhti ja hännän asento eivät muutu, liikkumisnopeudessa ei muutoksia, koira voi havaita äänen)

E	E	N	E	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (kulkee ohjaajan mukana, mutta liikkumisnopeudessa tai -asennossa tapahtuu lieviä muutoksia. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, korvat takana, vinkuu, häntä laskee. Voi myös muuttua eleettömäksi tai alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan)
E	E	E	E	P2 säikähtää tai välttelee, selviä liikkumisnopeuden tai asennon muutoksia (kuten väistää kaartamalla, siirtyy ohjaajan taakse, aloittaa "stressivedon" äänestä pois päin, painautuu ja/tai hyppii ohjaajaa vasten tai pysähtyy, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu), osiota 8.3 ei suoriteta
H	H	H	H	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyrristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), äänet-osio keskeytetään
H	H	H	H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), äänet-osio keskeytetään
N	N	N	N	A1 asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
N	N	N	N	A2 tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
N	N	N	N	
E	E	E	E	A4 hyökkää voimakkaasti ääntä kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	H	A05 puree omistajaansa
H	H	H	H	FIX ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	H	EOH osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	H	H	EAR osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä

9. MUUT HUOMIOT

a) Rohkeuden yleiskuva		
I	N	rento, ei merkkejä epävarmuudesta
N	P1	lievästi epävarma, voi näkyä myös levottomuutena tai sulkeutumisena
N	P2	epävarma
E	P3	pelokas
H	P4	voimakkaasti pelokas
b) Rohkeuden yleiskuvassa tapahtuva muutokset		
I	NO	ei muutoksia
I	MN	rentoutuu testin edetessä
E	MP1	epävarmuus lisääntyy testin edetessä
E	MP3	pelokkuus lisääntyy testin edetessä
N	HN	ajoittain rento
N	HP1	ajoittain epävarma
E	HP3	ajoittain pelokas
E	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
c) Havaittiinko toistuvaa vakavaan stressiin liittyvää tai stereotyyppistä käyttäytymistä?		
I	NO	ei nähty
E	XH	hihnassa tai ohjaajan kanssa
E	CT	hännän jahtaaminen
E	WH	jatkuva haukkuminen tai ääntely
E	XM	jatkuva merkkailu
E	HY	hyppiminen
E	ET	etujaloilla kauhominen
E	SV	stressivetoa
E	DIG	toistuva raapiminen (maa, ihminen tms.)
N	OLF	haisteluun uppoutuminen
E	XR	itsensä nuoleminen, pureminen tai raapiminen

E	FLY	ilman napsiminen tai ilmaan pälyily
E	XX	muuta vakavaa stressikäytöstä